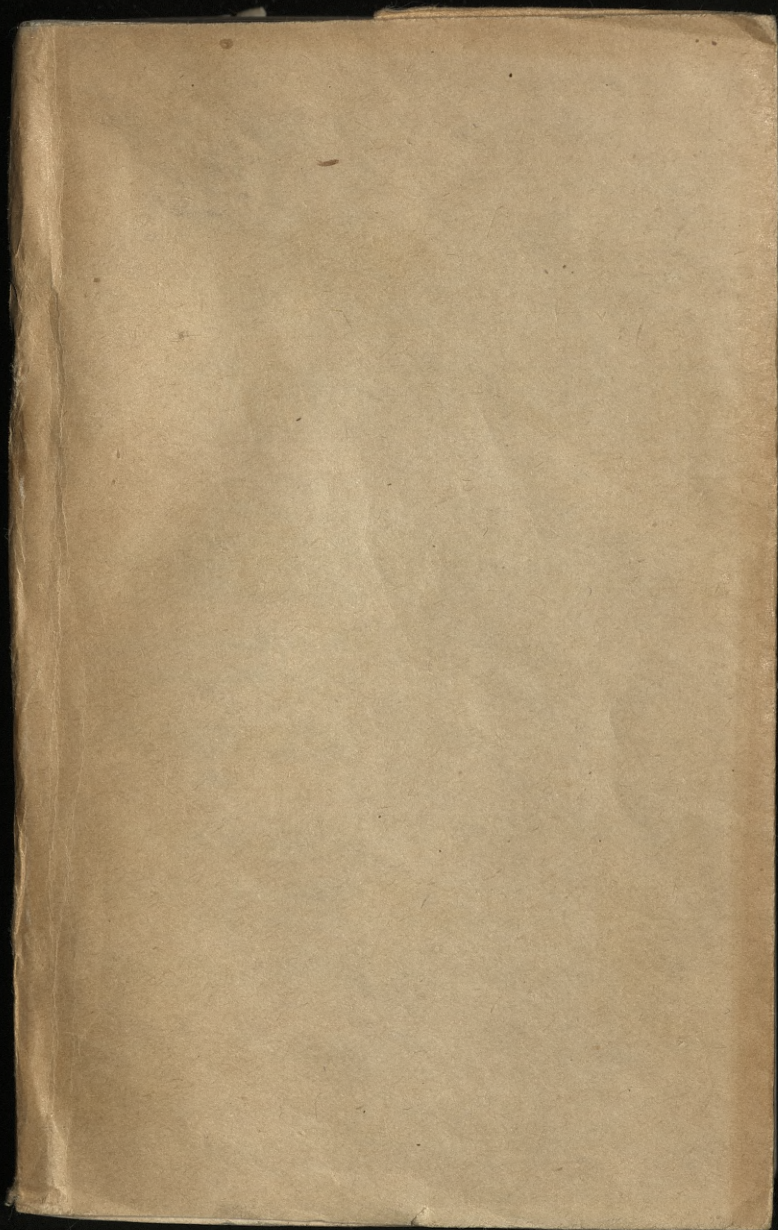

I
A
E
G

Cu

Item

P

Omn
gi
un

Ap

Cun

RVPERTI
ABBATIS TVITI-
ENSIS, VETERIS THEOLO-
GI, DE INCENDIO TVITIENSI, IN

QVO CORPVS DOMINICVM A
flamma circumfusa intactum re-
mansit, Liber hactenus
non impressus.

Cui annexi sunt eiusdem duo libelli de medi-
tatione mortis inscripti. Item ex eiusdem A-
pologia, (quæ & ipsa adhuc desideratur)
loca quædam insigniora à quodam olim Ru-
perti studioso lectore excerpta.

*Item vita eiusdem Abbatis, partim ex suis,
partim ex manuscriptis libris cõposita.*

Omnia in gratiam amantium veritatis, & Catholicæ reli-
gionis, studio Matthiæ Agricij Vvitlichij. iam nunc pri-
mum prolata.

COLONIAE AGRIPPINAE,
Apud heredes Arnoldi Birckmanni.
Anno M. D. LXXIII.
Cum gratia & Priuilegio Cæs. Maiest.

13976

10

dar
qu
gr
ex
dul
nim
tur
nat
ad
mo
qu
fur
ho
mn
con

IOANNES KEMP. BVREN-
SIS BENEDICTINVS
TVITII, STUDIO SO
LECTORI. S.

Væ sequuntur, amice le-
ctor, folio 55. fac. 2. lin.
9. omissa sunt, non qui-
dem Typographorū in-
curia, sed alterius cuius-
dam barbari improbitate, qui casu
quodam inscriptum exemplar Typo-
graphis traditum incidens integrum
ex illo folium rescidit, eā ratione haud
dubio suo satisfaciens genio. Est e-
nim hæc quorundam hominum à na-
tura quodāmodo insita & propè in-
nata indoles & ingenium, vt dum ipsi
ad communem vtilitatem Reip. ani-
morum suorum neruos extendere ne-
queunt (non enim omnibus omnia
sunt pari conditione concessa) vel in
hoc sedulo laborantibus inuideant, om-
nemque operam nauent, quatenus
eorum studium & industriam impe-
diant,

PRAEFATIO.

deant, sicque Soli (quod in prouerbio
dicitur) suum lumen auferant. Omis-
sa non ante animaduertimus, nec inue-
nimus, quàm cū recenter excusos qua-
terniones ad antiquum manuscri-
ptum exemplar nostræ Bibliothecæ
conferimus. Ne igitur liber im-
perfectus relinquatur, omnia hîc
ad finem tibi subiungimus, tu
nobiscū his libens vtere.

Bene vale.

F
A
E

no
ran
tis l
cun
SI
mil
run
mo
fue
tis,
clen
neg

RVPERTI
ABBATIS TVITI-
ENSIS, DE INCENDIO OP-
PIDI TVITII SVA AETA.

TE VISO, LIBER
AVREVS.

ECCE quomodo Cri-
minator Satan nostram
quoque considerauit, vt
peccatorum negligentia,
ne dicā, vt sancti Iob in-
nocentiam, dum suo more circuit ter-
ram inquietus, & perambulat eam. Sci-
tis hæc fratres dilectissimi, qui vnā me-
cum in hoc monasterio TVITIEN-
SI Domino deseruientes, iram simul &
misericordiam eius in medio flamma-
rum mirabiliter estis experti, quemad-
modum Propheta dixit ei, cum iratus
fueris, misericordiæ recordaberis. Sci-
tis, inquam, vel scire debetis, quia nisi
clemens ipse malè petenti potestaté de-
negasset, nisi parcere iussisset, hodie quo
que

Abac. 2.

Misericordia,
Dei tempera-
tur iudicium.

A

DE INCENDIO

que nostri amici videntes plagam nostram timerent, & secundum similitudinem amicorum Beati Iob nonnulli de nobis malè iudicarent. Non solum autè inhibitus est, ne totam, vt coeperat, amburendo pellem nostram auferret, verū etiā si cut de illo dicit Dominus ad eundem Iob: Nunquid feriet tecum pactum, & habebis eum seruum sempiternum? Et sicut Apostolus ait; Scimus quoniam diligentibus Deū omnia cooperantur in bonum, ita accidit & nunc. Rem ipsam, vt gesta est, enarrare libet, hac intentione vt sciant nostri quoque posterī, & nulla temporum vetustas abolere possit de cordibus nostris memoriam glorificationis, qua glorificatum est in tanto incendio sacramentum corporis dominici, sicut viderunt oculi nostri, & liberationis, qua liberatum est à præssura flammæ templum hoc, in quo inuocamus nomen Domini, taliter vt à multis visa sit præsētia diuinæ protectionis, videlicet quasi species hominis pulcherrimi defu-

Iob 40.

Rom 8.

Miraculū primum.

Corpus Domini illæsum mansit ab incendio.

des
tiu
sta
scri
à D
titu
illo
dat
nar
nisi
mu
vt
De
tun
tum
pec
bi su

A
m
Sep
exo
ripu
breu

OPPIDI TVITII.

desuper incumbentis, & circumfluentium flammarum impetum manu obiecta repellentis. Cum hæc diligentius scriptis enarrauero, hæc mihi merces à Domino sit, vt non me arguat ingratitudinis, quemadmodum redarguit illos, de quibus ait: Nónne decem mī- Luce. 17. dati sunt, & nouem vbi sunt? Similiter namque & nos redargui conueniret, nisi & cor, & os nostrum præsentaremus in gratiarum actione, verbi gratia vt diceret ipse: Nónne istis manifesta Dei virtute de tanto incendio reseruatū est sanctum & viuificum sacramētum, quo sine dubio emundatur lepra peccatorum, & gratiarum actiones vbi sunt? Res igitur taliter acta est.

CAPVT II.

Anno præsentī, q̄ est ab incarnatione Domini millesimus, centesim⁹, vicesimus octauus, octauo Kalēdas Septembris, primā vigilia noctis, subito exortus ignis mediā vici plateam corripuit, qui vento agente concitatus, in breui vltra modum inualuit. Erat autē

DE INCENDIO

*Horrendum
incendium.*

ficcitas nimia, nimiumque diutina, & vndique circa domos, horrea collectis nuperrimè & comportatis frugibus copiosè referta. Repentè ergo conflatum sine mora creuit incendium, quo non solum Rhenus liquidus resplenduit, & vicina Colonia reluxit, verum etiam regio hæc omnis, & tota fere prouincia lucem vndiq; tristem & horribilem suspexit. Denique per stadia ferme ducenta, & eò amplius ignis paruit, renique adhuc ignorantibus cœlum ardere visum est. Quid animi vobis pariter ac mihi tunc erat, fratres charissimi, cùm per turres & interturria videretis appropinquâtes atque imminêtes insanos exercitus flammârû, assilentes atque irruentes phalanges grandium scintillarum? Turres enim circumstantes odiosas nobis mira velocitate victrix flamma comprehendit, & nostras quoque domos siue officinas vsq; ad ipsum claustri cœnobialis aditû vno impetu peruolauit, totumque istud castellum, mirum dictu, quasi vnû effecit caminum, ita vt

OPPIDI TVITIL.

ita vt de proxima ciuitate prospectantibus milib. hominū videretur id, quod verum erat, totum hoc monasterium flammis esse circumdatum atque coopertum. Caussam post hæc dicam, cur turres iā dictas odiosas nobis fuisse vel esse dixerim. Quid ergo tūc erat animi? Nōne horruit visus? Nōne expauit auditus? Nōne corda tremuerunt & omnes corporis sensus stupēdo aufugerunt? Me ipsum perpēdo, memetipsum recolēs qualis in illa tētatione inuentus fuerim, magis reprehendo. Denique illud mihi pene accidit, quod suprà dictus Iob dicit amicis suis, Statim vt se commouerit Deus, turbabit vos, & terror illius irruet super vos. Quid enim? Nūquid iustorum est & eorum, qui perfectæ fidei sunt turbati statim, vt ille se commouerit, & ruina terroris eius opprimat? Nōne potius hoc eorum est, statim vt senserint eum esse commotum, consurgere, & tenere eum?

Tales quippe dolēs Propheta Esaias defuisse vel deesse in gente peccatrice, Esai. 64.

A 3

non

Infra ca. 8

Maro de Troia incensa.

Quamquam animus memisse horret, luctuque refugit. Incipiam.

Iob 3.

Quomodo teneatur Deus.

DE INCENDIO

*Prælati mu-
nus in assi-
dua oratione.*

Exod. 32.

Psal. 105.

*Hæc pluribus
apud eundem
lib. VII super
Matthæum,
Genes. 32.*

Ose. 12.

non est, ait, qui inuocet nomen tuum,
non est qui cōsurgat, & teneat te. Hoc
inquam perfectorum est, & huiusmo-
di perfectio iure à nobis maximè exigi-
tur, qui prælati dicimur, vt luctemur
contra iram Dei, secundum exemplum
primi prælati, scilicet Moysis, qui lucta-
batur & tenebat Deum cum diceret ei
Deus: Dimitte me, vt irascatur furor
meus. Et quomodo luctabatur? Nimi-
rum flendo & rogando eum, vel sicut
Psalmista dicit, stando in confractio-
ne, id est, in nimia mentis humilitate in
conspectu eius. Sic ante illum & sanctus
Iacob cum eodem luctatus est, videli-
cet flendo & rogando eum, quod ma-
nifeste & breuiter docet Propheta O-
see: In fortitudine sua, inquit, directus
est cum Angelo, & inualuit ad Ange-
lum, fleuit & rogauit eum. At nos po-
stremiti ego & similes mei, quamdiu trā-
quillus est Dominus, & non se cōmo-
uet, coram adsumus, & interdum blā-
diri quoq; & quodammodo arridere
risu cordis audemus per fiduciam fidei,
qua

qua in eū credimus: vbi autem paululū
se cōmouet, & commotionē ipsam le-
ui saltem significat tēpestāte, aut vnius
ictu fulminis cū repētino tonitruo trā-
siliēte statim turbamur & penē diffi-
dim⁹, proculq; ab sistimus, tanquā fu-
gitiui cliētes, in pace cōstantes, in bello
fugaces, in prosperis magnanimi, in ad-
uersis pusillanimes & timidi, vixq; spe-
ramus quod inuocātib. nobis aliquis
respōdeat, vix ad aliquē sanctorum a-
micorū eius cōuertimur, vt teneat eū,
quia pro cōscientia turbati sumus. E-
go verò maximè turbatus fui, quippe
qui penē nudus aufugi, & sedi pcul ab
incēdio, procul ab ista periclitante do-
mo, memor sancti Dauid qui cum tan-
torum vir esset meritorum, nihilomin⁹
repentino turbatus nuncio, festinauit
egredi, ne veniens, ait, Absolon occu-
pet nos, & egressus pedibus suis stetit
procul à domo, & si inuenero, ait, gra-
tiam in oculis Domini, reducet me, &
ostēdet mihi arcā & tabernaculū suū.

*Lata decora
die irritamē-
ta.*

*Dolor ingen-
stimulator &
largitor.*

Iob. 5.

2 Reg. 15.

CAPVT III.

A 4

Inter-

DE INCENDIO

INterea dum adhuc primas concessa
sibi praeda partes festinus ignis voraret
ulterius linguam prætedens cunctos
luce maligna terreret, quidam de
fratribus raptum è sacrario ferens corporale
Dominicum, longo hastili superne
illigatum flammis obuius stetit, sperans
quod tam sacrae suppellectili celsurus
foret ignis, omnisque potestas inimici.
Cumque tali modo non cederet ignis,
ille persistens fide non ficta & temeritate
non improbanda, ipsum hastile cum
corporali medijs flammis fortiter intrusit,
aliquādiu agitas quasi saeuientem
cōfoderet ignem, donec usque ad ipsum
prorupit flamma rebellis, eumque
penè afflauit. Tunc demum ab sistens,
& hastile quod tenebat partim
ambustum, corporale autem illæsum,
mirum dictu, & incontaminatum
ignibus abstrahens quantotius absoluit
& conuolutum flammis quo potuit
altius iniecit, optans & sperans quod
ex immisione eius Domino volente
opprimeretur, & deficeret quasi stragulatus
ignis

ignis. At ille videlicet magnus & à Deo
 permissus ignis, miro modo corporale
 integrū occulta & incognita vi de me- *Corporale re-*
 dio sui reiecit, & longius repulit in eā *ijcitur.*
 ville partē, quē sibi concessa nō fuerat,
 & vbi, sicut manifestū est, nihil nocitu- *Secūdum mi-*
 rus erat. Quē non delectet tantū vidisse *raculum.*
 vel videre miraculū? Deniq; corporale
 iam dictum sic integrū & illasum re-
 latum est, vt tamen signum habeat non
 indecorum, videlicet lineam subrusam,
 cū sit ipsum, vt prius erat, totum cā-
 didum. Hoc nimirum melius placet,
 quā si nulla penitus incendij nota in-
 esset, quia clarius ex hoc memoriale est
 & inter omnem eiusmodi sacram sup-
 pellestilem agnosci debet.

CAPVT IIII.

CUm itaq; solutis habenis, totum,
 vt iam suprā dictum est, castellum
 intus & exterius possideret incendiū,
 me procul sedente inter intactas ab ig-
 ne domos, ita tamē vt spectare possem
 illud triste spectaculum, scilicet vndā-
 tia cacumina flammarū, stetit in editi-

DE INCENDIO

*Basilica .S.
Vrbani adhuc
hodie nomen
retinet.*

Abac. 3.

ore tecto, qui diceret ardere ipsam Sā-
cti Vrbani basilicā, videlicet sitam an-
te valuas monasterij parochianam Ec-
clesiam. Actum putavi, & de liberatio-
ne ipsius monasterij penè desperavi, ni-
si quod in memetipso canebat spiritus
meus, in ira misericordiæ memor eris.
Deinde post moram nō modicam cœ-
pit illud quoque intra memetipsum ca-
nere interior homo: *Benedico te pater
Domini mei Iesu Christi, quia per fi-
liū tuū ignis extinctus est à latere meo.*
Et ita factum erat. Venerūt quippe cō-
tinuò, qui dicerent decidisse incendiū,
saluumque & incolume reliquisse cum
clauistro monasteriū, tantū autem cō-
laterales domos siue officinas omnes
cum areis in fauillā & cineres esse re-
ductas. Quis hoc sperare poterat?
Quis, nisi Deus hoc facere potuisset, cu-
ius auxilium multitudo populi vtrius-
que sexus ex vltiore Rheni littore p-
spectans, suppliciter & deuotissimè in-
clamabat? Viderunt enim plerique il-
lorum, & hoc publicè fatētur, quia vi-
derunt

derunt virū speciosissimum super mo- *Tertium mi-*
 nasterij culmen læuo latere siue cubitu *raculum.*
 innixum, & subleuatum manu dextera
 impetū ignis abigentem, qui iam tur-
 rim campanariam introrsum corripu-
 erat. Audito hoc bono nuncio reuer-
 tebar post noctē tristem, die reddito,
 & ecce Parochianus sacerdos Ecclesiæ
 suprā memoratæ nomine Stephanus
 diuulgabat, *mihi* maximè denarrare p-
 perans dulce & iucundum miraculum,
 signum valde bonum, magnumque &
 euidēs vigilantis circa nos diuinæ pro-
 pitiationis iudicium.

CAPVT V.

Pixidem ligneā, & in ea corpus do-
 minicum habuerat secus altare de-
 more repositum, in fenestra siue absidæ
 introrsus in muro tegulis ligneis com-
 pacta, cum ostiolo & sera. Erant autē
 cum iam dicta pixide & alia vascula ad
 sacrum ministerium pertinentia, vide-
 licet alia pixis hostias continens, non
 consecratas, ampulla quoque vinaria
 & ipsa stagnæ, & vasculum thuris, &
 can-

DE INCENDIO

Dan. 3.

Comparatio.

candelæ & aliquid lini, quorū memi-
niffe nos exigit causa tāti miraculi. De-
nique in illa fortitudine vehemētis in-
cendij, cū nō solum ipsa Basilica, ve-
rum etiam totū castelli spacium quasi
vnus esset caminus, multo maior quā
ille Babylonius ignis, cuius flamma dis-
fusa est supra fornacē quadraginta no-
uem cubitis, cū fragmenta quoque
trabium ardentium decidentia, signa
quoque metallica miro modo arden-
do sponte concrepātia, & concrepan-
do ardentia, de altitudine ardentis cā-
panariæ turris excidissent, non solum
fracta, verum etiam penē liquefacta, &
taliter prolapsa omni materia coāgu-
statum intra muros Basilicæ amplius fæ-
uaret incendium, arsit simul & ipsa ab-
sida cum omnibus suprā dictis, quæ in-
tus erant reposita, nimirum leuiter &
cito pro magnitudine incendium sicut
stipula vel quasi exiguū sceni: sola autē
paxis illa cum corpore dominico inco-
lumis & intacta permansit. Mox ergo
vbi sacerdos iam dictus accessum habe-
re po-

re potuit, dolens, vt fatebatur, quia cū
turbaretur instante incendio, & aliqua
exportaret vel exportari faceret, obli-
tus fuerat tollere corpus Dominicum,
amouit quantotius congeriem ligno-
rum, fauillarumque ardentium, & in-
trospiciens, reperit hoc insigne miracu-
lum. Protinus excipiens, & cunctis vi-
dentibus, qui aderāt, illud fidei nostræ
sacramentum demonstrans atque di-
uulgans, venit ad me gaudens, & suam
oblitus negligentiam propter abundā-
tiam lætitiæ, licet non sine tristitiæ ne-
bula, pro damno quod acciderat. Nox
enim quædam adhuc toto die illo erat
in cordibus nostris, & quasi graui som-
no prelli mentis nostræ oculi nondum
valebant prospicere ortum solis, id est,
claritatem diuinæ præsentia fulgentem
circa nos, siue in medio nostrū tribus
miraculis, isto pergrādi, & cæteris duo-
bus quæ suprā narraui. Sequens erat die-
s dominica, & ego circa horam fere
tertiam perrexi, & multis sequentibus
vel præsentibus locum intuitus sum,
& o-

*Magna vis
perturbatio-
nis.*

DE INCENDIO

& opus virtutis cōsideraui admiratio-
ne dignum, cum quo & illud accede-
bat ad gaudium, quòd altare conside-
rabamus inuiolatum, cū coherentes
altari lapides magni, qui coram strati
iacebant, fracti & in frustra diuisi essent
magnis molibus fragmentorum, id est,
trabium ab incendio fractarum, & ar-
dendo cadentium.

CAPVT VI.

Laudare ergo Deū debuimus, & a-
pertis magnitudinē virtutum eius
declamare vocibus. Sed nūquid dignē
laudare sufficimus? Sunt enim hæc tua
Christe miracula, non dissimilis glo-
riæ illi, qua glorificatus es tu, cum tri-
bus pueris tuis in medio Babylonæ for-
nacis pronūciante Rege Nabuchodo-
nosor. Ecce ego video viros quatuor
solutos, & ambulantes in medio ignis,
& nihil in eis corruptionis est, & spe-
cies quarti similis est filio Dei. Verē, in-
quam, gloriæ illi est gloria ista non lō-
ge dissimilis. Denique quod fuit illic
tam magnus ille caminus ignis fortiter
luc-

Dan. 3.

succensus imperio Regis illius, qui typum gerebat Diaboli, hoc fuit nocte illa totum castellum istud in vnum ignem conflatum, & quasi vnus caminus effectū, vt suprà diximus, areis siue horreis nostris & cæterorū quæ nouis messibus plena erant, flammæ ædificiorū in immensum augmentibus, cum vndiq; circumuallatum, & altitudine flammarum coopertum non læderetur monasterium, nōne pueri tui Domine, scilicet fratres omnes, & multi qui intus confugerant pauperes in medio ignis ambulabant? Tu enim fili Dei prompta gratia cum eis ambulasti, & huiusce dignationis tuæ tria testimonia dedisti signa hæc, quorum duo viderunt, qui videre voluerunt, vel ad videndum accesserunt, scilicet corpus tuum cum vasculo, in quo erat repositum, & corporale incommutatum, sicut saraballa puerorum illorum cōmutata siue adusta non fuerunt. Tertium quod fuit species viri super monasterium incubentis, nō omnes, qui aderant vel prospicie-

Typus Diaboli Nabuchodonosor.

DE INCENDIO

*Oratiar̃ a-
tio Ruperti.*

spiciebant, viderunt, sed tam multi credibiles & auditu digni se vidisse fatebatur, vt non credere illis aut saltem dubitare nefas putemus. Aliàs autē, quid de visu hominum quærimus? Tanto incendio nihil resistere aut superesse potuisset, nisi actu præsens adfuisse tua potentia Deus. Perindè te laudauimus & laudamus, & adhuc laudationē tuā loquetur os nostrum, & sancto nomini tuo benedicemus. Populus quoque, vbi corpus Domini procedentes circūtulimus, (erat enim, vt suprà dixi, dominicus dies, quo in memoriā dominicæ resurrectionis solenni more processio agitur) claro cōiubilauit cōcentu, sacerdote suprà memorato reatū suum confidente cum fletu coram omnibus, eò quòd cūm cætera, quæ potuit, incendio præriperet, istud vnicum redemptionis & salutis nostræ sacramentum tollere fuisset oblitus. Ego vnā vobiscum, Fratres charissimi, suprà dictum corporale & pixidem illam pro summis reliquijs trans ferre ad maius altare, &

re,
re
fla

C
cet
feu
mal
nim
ti, p
casu
dun
quò
sa pla
mur
eos,
phet
iste,
ben
tur,
raui
Infi
re, q

OPPIDI TVITII.

re, & hoc monostichon superscribere dignum duxi: Hac corpus domini flammis in pixide vicit.

Versus Rupertii ad pixidē.

CAPVT VII.

Quis tandem locus alicui relinquitur, dilectissimi, vt dicat vel suspicetur casu aut fortuito, & non iudicio seu per prouidentiam Dei contigisse malum illud tanti incendij? Fuerunt enim & sunt homines plerique ineruditi, putantes cuncta quæ sub sole fiunt casu agitari, & nequaquam regi mundum prouidentia Dei, maximè eò quòd sepè prospera iniustis, & aduersa plerunque eueniunt iustis, & de hoc murmurant in cordibus suis. Contra eos, qui eiusmodi sunt, Hieremias Propheta lamentando loquitur: Quis est iste, qui dixit vt fieret Domino non iu-bente, ex ore altissimi non egredien-tur, nec mala nec bona? Quid murmu-rauit homo viuēs vir pro peccatis suis? Infidelis nanque animi est hoc dice-re, quòd ex ore altissimi nō egrediatur

Error quorū-dam atheorū

Thre. 3.

B mala

DE INCENDIO

mala nec bona, id est, nec aduersa nec
 prospera, exempli gratia, vt incēdio Ba-
 bylonio concremaretur Hierusalem,
 quod tūc euenerat, quādo lamentās hec
 loquebatur Hieremias, & rursus post
 annos 70. solueretur eiusdē populi cap-
 tiuitas. Infidelis, inquā, & murmurio-
 si est animi dicere vel suspicari, quod ni-
 hil horū iubente Dño factū sit, sed calu-
 cūcta euenerint, cū & ali^o ppheta dixe-
 rit: Si erit malū in ciuitate q, Dñs non
 fecerit? Eiusmodi infidelitas, dilectissi-
 mi, nobis cauēda est. Audiamus potius
 quid ibidē in Hieremia cōtinuo sequi-
 tur: Scrutemur vias nostras & quæra-
 m^o & reuertamur ad Dominū. Leue-
 mus corda nostra cū manib. ad Deum
 in cœlos. Si enim veraciter vias nostras
 scrutati fuerimus, & sciēter dixerimus
 quod sæpe dicim^o, peccauimus, iniuste
 egimus, iniquitatē fecimus, inueniemus
 nos minora recepisſe, q̄ meremur, quia
 baculo quidē iudiciij pcuti merebamur,
 sed misericordia sup̄ exaltāte iudiciū pa-
 terne virga disciplinē parūp tacti sum^o.
 CA-

Amos 3.

Thre. 3.

Psal. 105.

Baculus diui-
 ni iudicij.
 Psal. 22.

Virga paterne
 discipline.

C
 vel
 hoc
 Cau
 etas
 rim
 iuste
 fecit
 iniu
 deri
 ius
 lege
 mel
 erit
 perti
 stelli
 nost
 ci ei
 secr
 patr
 cūm
 nor
 Beat

CAPVT IIX.

Causam nūc dicere libet, cur turres
huius castelli odiosas nobis mira
velocitate victrix flamma cōprehendit,
hoc enim pollicitus sum; subiungendo:
Causam post hęc dicā cur turres iam di
ctas odiosas nobis fuisse, vel esse dixe
rim. Attendite ergō, charissimi, quā
iusto dolore super eas doluerim, q̄ per
fecto odio nō lapides siue parietes, sed
iniustitiam, quę in illis habitat, ego o
derim. Debuerat enim totū castelli hu
ius spaciū esse legale sanctū, quia sic in
lege Domini scriptum est. Quicquid se
mel fuerit consecratū, sanctū sanctorū
erit Dño, & possessio cōsecrata ad ius
pertinet sacerdotū. Quis aut nesciat ca
stelli hui⁹ possessionē Deo, & Domino
nostro Iesu Christo, Sanctæq; genetri
ci eius ppetuæ virgini Marię fuisse cō
secratā? Narrat em̄ liber vite velactuū
patris nostri Beati HERIBERTI, quia
cū cenobiū cōstruere optaret in ho
nore Domini, & iam dictæ matris eius
Beatæ Mariæ semper Virginis secun

Sup. cap. 2.

Leuit.

Deo consecra
tū ad ius per
tinet sacerdo
tum.

DE INCENDIO

dum votum, cuius monitorem habuerat Othonem Imperatorem; simulque scire cuperet, quo in loco fieri hoc placitum esset eidem sanctę Dei genetrici, apparēs ipsa per visum dixit ei: Surge & Tuitiense castrum petens, locum in eodem mundari præcipe, ibique monasterium Deo, mihiq; & omnibus Sanctis constitue, vt, vbi quondam habitauit peccatum, & cultus Dæmonum, ibi iustitia regnet, & memoria sanctorum. Erat autem tunc in eodem castro curtis pertinens ad seruitium Episcopi. Porro de constructione castri diuersa opinio est, alijs opinantibus fuisse opus Iulij Cæsaris, alijs asserentibus quòd tempore, quo Imperator Constantinus & filius eius Constantinus expeditionem in Gallijs habuerunt, constructum fuerit ab eodem Constantino, deuictis Francis. Hanc opinionem firmiorem esse asserit titulus nō multos ante annos inuentus, in tabula lapidea inter fragmenta murorum, & ipsa in partes diuisa, ita tamen vt partes ipsę ad inuicem

*De constructione castri
Tuitiensis.*

eem coniungi possent, qui huiusmodi
 erat. Constantinus pius Romanorum
 Imperator Augustus deuictis Francis,
 castrum Ditenſium in terris eorum fi-
 eri iuſſit. Milites turrum cum intertur-
 rio fecerunt. Hæc duodeuiginti vota
 fecerunt. Et quidem nota eſt hiſtoria,
 quòd Constantinus Francos & Ale-
 mannos magnificè deuicerit, & reges
 eorum beſtijs obiecerit. Sed quia Iulij
 Cæſaris res geſtæ in Gallijs famoſiores
 habentur, indè hæc opinio magis vul-
 gata eſt, licet nullis ſulta Scriptorum
 monumentis, quod ille huius quoque
 caſtri conditor extiterit. Manſit au-
 tem idem caſtellum pulchritudine &
 fortitudine præcipuum, vsque ad Im-
 peratorem Othōnem primum. Huius
 germanus Bruno Colonienſis Eccle-
 ſiæ Archiepiſcopus, à Beato Seuerino
 vicesimus quartus, ſimul cum tanta no-
 bilitate, morū quoque probitate, & in-
 ſigni pietate præclarus fregit illud, fra-
 tris ſui iam dicti Imperatoris iram, quæ
 futura erat, non veritus, quæ adeò ve-

Verba inſcri-
 ptionis. Eadē
 Dominus Su-
 rius ex anti-
 quo quodam
 libro mihi cō-
 municauit
 hoc modo. Vir
 tute D. Con-
 ſtantini Maxi-
 mi, p̄j felicif-
 ſimi, inuicti
 Auguſti ſup-
 preſſis domi-
 tiſque Fran-
 cis in eorum
 terris caſtrū
 Diuitienſium
 ſub præſentia
 principis ſui
 fecerunt, de-
 uoto numini
 maiestatiq̄
 duodeuiginti
 hæc vota fe-
 cerunt.

Bruno caſtrū
 frangit Tui-
 tienſe.

DE INCENDIO

hemens fuisse fertur, , vt eū ad reedificandū compelleret nimis inuitū, nisi idē Imperator cita fuisset morte praeuentus. Sextus ab illo videlicet Brunone beatae memoriae Archiepiscopo Sanctus HERIBERTVS, taliter, vt suprà dictū est, Domino cōsecrauit idem oppidū, immò ruinosū, vt ita dicā, fragmēta oppidi, construēdo in medio eius cōnōbium Deo, in honore Dominae nostrae Sanctae Mariae perpetuae virginis, totūque ad hoc opus locū sic emundauit, vt nullā secularium habitationē in ea relinqueret, dans illis, quos inde excedere iussit, foris habitacula muro extrinsecus cōtigua, sicut hodie nouerūt, & testantur quā plurimi & maximē ipsorū posterī tenētes easdē domos beneficiales ad huius Ecclesiae ius dominationēque respicientes.

CAPVT IX.

DEbuerat igitur, iuxta sacrae legis edictū, suprà memoratum, sanctū esse Domino totū castelli huius spacium, id est, nullā pati cōmunium siue seculari-

OPPIDI TVITII.

culariū rerum cōtaminationem, qualē
vidimus & audiuius in plerisq; locis
magñū sēpius attulisse offendiculū, si-
ue scandalum fratrib. Deo sacratīs, &
propositā debentib. religionis monasti-
cæ puritatē. Ferē vsq; ad nostra tēpo-
ra perseuerarat, sicut scitis, huic mona-
sterio vestigiū aliquod iuris antiqui, i-
ta vt clauēs huius castelli nullo cōtra-
dicente haberet Prior siue Præpositus
monasterij, & clausæ tota nocte nō a-
perirentur portæ vsq; ad diē hora cōpe-
tēti. Nūc autem longa prædecessorum
nostrorū negligētia, dū secularib. se se
nimis accōmodant, tantam aluit licē-
tiam, vt illud Propheticum dicere no-
bis conueniat, præsertim quib. opta-
bilis est & grata religio, quiq; bono
Zelo zelamur pro Domino: Hæreditas
nostra versā est ad alienos, domus no-
stræ ad extraneos. Castellū quippe oc-
cupauerunt, & nō tantūm turres & in-
terturia sibi ad inhabitandū reparaue-
rūt homines, honesti quidē secundū se-
culū, verum etiā subterturia, quæ dicūt

*lus quoddam
antiquū Tui-
tensis Abba-
tie.*

Thre.s.

DE INCENDIO

*Vestigia nūc
etiam cernuntur.*

cellaria quasi specus cæcos & angulos
penè occultos talibus personis locaue-
runt, qualium vita dubia est, conditio
ignota, fama obscura, ita vt grauibus
in circuitu nostro personis tale sit de
habitaculis istis iudicium, & sic de illis
iudicent tanquam de quibusdam offi-
cinis immunditiarum, & idcirco dice-
re non dubitent iuste hoc accidisse in-
cendium, non solum intus his, qui fe-
cerunt, verum etiam foris illis, qui fa-
ciētibus consenserūt, meque reclaman-
tē aut litigio depressoerunt, aut silentio
destituerunt. Planè etsi aliæ fuerunt
causæ incendij, dicere non dubitem,
quin causa ista maximà fuerit, & iudi-
cio Domini actum sit. Videram quip-
pe in somnis, antequam fieret, & non-
nullis vestrum aliquoties cū admira-
tione retulerā pauorē huiusmodi. Ad-
erat atque instabat expectantibus no-
bis quasi dies iudicij, cū videremur
consistere quasi in orientali parte mo-
nasterij cuiusdam versi ad occidenta-
lē plagam. Interea signa de turri pen-
dentia

*Visio de incē-
dio.*

dentia fragore horrissono concrepue-
runt, & hoc videbatur quasi aduētan-
tis iudicis prænuncium. Et nullam qui-
dem personā in eodē visu aspeximus,
sed repentē ab aquilone per patentes
fenestras ignis horribilis crepitans, &
in partes plurimas scintillans, insiliuit,
& ante facies nostras disiectus cecidit,
nos tamen, id est, me & eos, qui simul
stare videbantur, nequaquam attigit,
nisi quòd in visu illo immensa erat ma-
gnitudo sæui horroris. Sed nunquid
argumentis siue coniecturis egemus, vt
sciamus vel credamus quòd non casu,
sed iudicio corripientis Domini fa-
ctum sit istud, præsertim cum dicat A-
postolus, dum iudicamur autem, à Do- Cor. II.
mino corripimur, vt nō cum hoc mun-
do damnemur? O ergo vtinam, vel sic
correpti iudicio præsentī, iudicio mo-
dico & tolerabili, sententiam timeant
atque effugiant futuri vniuersalis iudi-
cij hi, qui sacratum DEO locum in-
uadere præsumentes, vota Beatorum
Pontificum suprā dictorum, quantum

DE INCENDIO

sanctorū deuotio nunquā irrita.
 in ipsis fuit, perfregerunt, ne dicam irrita fecerunt, quia videlicet irrita fieri non potest deuotio sanctorum, qui superædificati super fundamentum Apostolorum, nequaquam dignum arbitrati sunt superædificare super fundamentum paganorum seu quorūlibet hominum mortuorum.

Eph. 2.

CAPVT X.

Mirum, vndè mortaliū animis tanta cupiditas terrenæ altitudinis, siue munitionis terrenum fundamentū habentis, cū sint breuis vitæ multoq; angustioris, quā fuit vita priscorū hominum, quorum primus Cain ciuitatē ædificauit. Et quid dicā? Fuitne vnquā aliquis ex omni numero sanctorum, siue laudabilium virorum, qui ciuitatem terrenam, siue castellum terreni fundamenti ædificauerit, teste scriptura, quales laudare proponens vir sapiens, scilicet Iesus filius Syrach, Laudemus, ait, viros gloriosos & parentes nostros in genera-

Gen. 4.

Ecccl. 44.

generatione sua? Quinimo vt claro si-
gnaretur testimonio, terrenas munitio-
nes, qualium primus, vt iam dictum est,
auctor extitit Cain, nunquam Deo fu-
isse complacitas, prima omnium ciui-
tatum, quam transito Iordane filij Is-
rael obtinuerunt, qui vtique filij erant ^{Heb. 13.}
peregrinorum, scilicet sanctorum Pa-
triarcharum, qui manentem ciuitatem
hic habere noluerunt, sed futuram in-
quisierunt, funditus corruit, nutu vel
iudicio Dei, nullis impacta machinis, ^{Iosu. 6.}
sed solum sacris personatibus tubis lo-
sue prosequente, in quo erat spiritus Do-
mini, atque dicente: Maledictus vir co-
ram Domino, qui suscitauerit & ædi-
ficauerit Hiericho. In primogenito
suo fundamenta illius iaciat, & in no-
uissimo liberorum ponat portas eius.
Quod & factum est. Nam in dieb. Achab ^{3. Reg. 16.}
Regis Israel, ait scriptura, ædificauit A-
chiel de Bethel Hiericho. In Abiram
primitiuo suo fundauit eam, & in Segub
nouissimo posuit portas eius, iuxta
verbum quod locutus fuerat Dominus
in ma-

DE INCENDIO

in manu Iosue filij Nun. Tale iudicium ciuitas subiit, quæ populo DEI, siue arcæ Domini Iordanem transeunti prima obstitit. Nunquid verò cæteræ ciuitates Chananæorum melioris erāt meriti, vt non & ipsæ similiter ruerent ad ingressum eiusdem populi Dei? Nō vtique, sed tempus nondum erat, & in vna ciuitate terrena quid cætera quoque gentium molimina mererentur, significatum esse sufficiebat.

CAPVT XI.

Esa. 28.

Fratres mei, secundum scripturam dicentē, & sola vexatio dabit intellectū auditui, ferē mihi contigit. Vexatio namque, quam vidistis me perpeti, quam audistis in dolore vocis quasi parturientis toto anno, immò & ferē toto biennio priusquam immundaret hoc flagellum incendij, dedit intellectum auditui. Occasio enim mihi fuit, quatenus melius intelligerem id, quod verum est, conditores ciuitatum terrenarum.

renarum malè in scripturis sanctis, &
ante & post diluuium denotari tanquã
architectos siue municipales aduersæ ci-
uitatis, quæ contraria est ciuitati DE I
viuentis: Hierusalem cœlestis, videlicet
ante diluuium dicendo & ædificauit
Cain ciuitatem, quam vocauit ex no- Gen. 4.
mine filij sui Enach, & post diluuium
dicendo: Nemroth cœpit esse potens Gen. 10.
in terra, fuit autem principium regni
eius Babylon, de terra illa egressus est
Assur, & ædificauit ciuitatem Ninuen
& plateas ciuitatis, & ob eiusmodi po-
tentias hunc mūdum dictum esse à Do-
mino atriū fortis armati. Eadem nam- Luc. 11.
que potentia, qua ille Nemroth cœ-
pit esse potens in terra, & propter quã
dictus est in prouerbio, robustus ve-
nator coram Domino, cœperunt, &
iussa sunt idola pro DEO coli, quasi
ob decorem munimen ciuitatis, ma-
ximeque ab initio pro memoria ma-
gnifici eorum nominis, quemadmo-
dum scriptura libri sapientiæ dicit: A- Sap. 14.
cerbo, inquit, luctu dolens pater cito
sibi

DE INCENDIO

sibi rapti filij fecit imaginē, & illū, qui
tunc quasi homo mortuus fuerat, nūc
tanquam Deum colere cœpit, & con-
stituit inter seruos suos sacra & sacri-
ficia. Deindē interuenientē tempore,
conualecente iniqua cōsuetudine, hic
error, tanquam lex, custoditus est, &
tyrannorum imperio colebantur fig-
menta. Nimirum ea causa fuit, per quā
mundus iste talis effectus est, vt meritō
diceretur atrium fortis armati, dum is,
qui in mundo nihil iure habere debuit,
Diabolus, per idolatriam in patrocini-
um tyrānnidis ascitus est, ab amato-
ribus mundi, qui in mundo propera-
bant tyrannizari, qualium primus su-
prā dictus Nemroth extitit, secundum
nomen suū tyrannus. Nemroth quip-
petyrannus, vel profugus, siue trans-
gressor interpretatur. Sciendum verò,
quia cū dicitur, atrium fortis ar-
mati, domus quoque eiusdem cum
atrio debet subintelligi. Atrium quip-
pe dictum amplissimæ domus primus
ingressus, vbi sibi arbitri habitantes
pro-

*Cur mundus
atrium fortis
armati dica-
tur.*

propter expellendum frigus focos facere noscebantur, & ab atri fumi nebulosissimo globo, appellata atria quasi atra tradit antiquitas. Et quæ est domus illius, nisi infernus? Ergo ciuitates terreni fundamenti, qualium in maximis vel notissimis tyrannizauit rex Nemroth & semetipsū direxerit Assur, dum idola prostituūt, & nebulosissimum glomerant fumum sacrificiorum, rectè dicuntur, & sunt atria teterrima domus nimis amplæ, scilicet inferni, cū sint atria siue vnum atrium fortis armati, scilicet Diaboli. Veruntamen in atrijs domus Domini, in quibus stamus vel stare debemus, hæc Ethimologia penè deficit, quia non est in eis ater fumus, nisi velis rationabiliter attendere, quia poenitentium luctus lachrimosus quidem est fumus, veram pariturus lucem, sicut contrà fumus cæcitatis & ignorantie, qui est in illo tali atrio iam dicti fortis armati, parit gehennæ ignē inextinguibilem.

Psal. 133.

*Poenitentium,
luctus.*

CA.

DE INCENDIO
CAPVT XII.

*Domus
trum.* pa-

Hebr. ii.

*Abraham æ-
dificauit al-
tare Domino.*

Gen. 13.

Gen. 13.

CUm hæc ita sint, nōne magis ac
magis elucescit causa peregrino-
rū, sanctorū Abraham, Isaac, & Iacob,
cæterorumque qui ciuitates siue ca-
stella non ædificauerunt, immò de ci-
uitatibus ædificatis egressi in casulis
habitauerunt, confitentes, quia pere-
grini & hospites sunt super terram?
Expectabant enim fundamenta habentem
ciuitatem, ait Apostolus, cuius
artifex & conditor est **DEVS**. Ciui-
tates, inquam, & castella non ædifica-
uerunt, immò quod contrarium est ci-
uitatibus & castellis, hoc ædificauerūt,
scilicet altare Domino, quod tertio
primus vel notissimus peregrinorum
fecisse legitur Abraham. Primo vbi in-
gredienti terram Chanaam apparuit
illi **DEVS** & dixit: Semini tuo dabo
terram hanc. Secundo, vbi transgre-
diens, vel progrediens terram teten-
dit tabernaculum inter Bethel & Hai.
Tertiò, vbi filium suum vnigenitum
iussus

iussus offerre in holocaustū, laudabiliter paruit. Ergo causa peregrinationum in hoc seculo filiorū Dei ista fuit, & est, & esse debet vsque ad consumationem seculi, quia esse debent adiutores DEI, adiutores in ædificatione DEI, ad eijciendum fortem armatum de atrio suo, quem vicit filius Dei. Quomodo ad eijciendum fortem armatum illum? Nimirum inuadendo in primis & destruendo cūctas munitiones falsitatis, siue machinamenta phanatici erroris constantissima prædicatione veritatis, & deinde eradendo, quo ad possibile est, siue obscurando celsos titulos superbiorū huius seculi, de qualibus in Psalmo scriptum est: tabernacula eorum in progenie & progenie vocauerunt nomina sua in terris suis, exempli gratia, vt vbi congesta fuerat celsa tumba Romuli, illic aula superemineat Petri Apostoli; & vbi discors frater Remus, ab eadem fratre Remulo pene parili tumba premitur, illic confocius Petri

Pij adiutores Dei, ideo sunt in terris peregrini.

Psal. 48.

C

Pau-

DE INCENDIO

*Petrus &
Paulus Ro-
mæ principes.*

Paulus crucis Christi signifer in do-
mo sua ad honorem sui Regis eius-
dem Christi principetur. Ad talium
taliterque ædificantium peregri-
norum sortem pertinere non dubium est pi-
am Beatorum Pontificum intentio-
nem Brunonis atque HERIBER-
TI suprâ memoratorum, qui, nescio
quem, nebulonem illius fortis armati
satellitem, quales multos habet, de isto
atrio siue particula atrij eius foras e-
iecerunt, alter Castellum confringen-
do, alter monasterium hoc ad hono-
rem fortioris, qui illum fortem vicit,

*Pius cuius co-
eli in terris pe-
grinus.*

ædificando. Quid amplius habet ho-
mo cuius cœli, & peregrinus super ter-
ram secundum professionem suam, ni-
si vt ædificet quo ad potest super fun-
damentum patrum sanctorum, quali-
um Abraham, Isaac, & Iacob princi-
pes siue notissimi extiterunt, qui nul-
lam ciuitatem terrenam ædificauerunt,
sed supernam siue cœlestem inquisie-
runt? Fortè dicis, quia Dauid coepit
arcem Syon, & hæc est, ait scriptura,

2. Reg. 5

ci-

ciuitas Dauid: & de Ezechia scriptum est in laude patrum, quia ipse muniiuit ciuitatem suam, & induxit per medium eius aquam. Ad hæc, responsio facilis patet, quia longè aliud est, capere vel munire, quàm fundare, vel ædificare ciuitatem. Vnde notandum quia ducibus Moyse & Iosue datum vel permissum est ciuitates muratas capere, & in eis habitare, nusquam autem iussum fuit ædificare, immò vnâ præ omnibus scilicet Hiericho; sicut superiùs memoratum est, voluit DEVS virtutis suæ miraculo deicere, vt hoc signo nobis innueret, quia voluntas eius non fuit, nec est in huiusmodi structuris, quas mortalium præsumptio adinuenit, sicut & anteleghem aliò miraculo demonstrauiit in turri Babel, vbi linguas eorum confudit. Præterea sciendum, quia munitiõ, qua Ezechias ciuitatem suam muniiuit, vt meritò in laudibus patrum debeamus eam venerari, spiritualiter debet intelligi, quia videlicet illa mu-

Eccle. 48.
Spiritualis
munitiõ qua
Ezechias ciui-
ta tẽmuniiuit

Gen. ii.

Oratio homi-
nis.
firmissimam
munimentũ.

DE INCENDIO

nitio fortissima fuit oratio, & aqua,
quam duxit per medium ciuitatis, il-
la fuit misericordia, quæ taliter de cæ-
lo manauit, vt vna nocte interficeret
4 Reg. 19. Angelus DOMINI centum octo-
ginta quinque millia virorum de exer-
citu Sennacherib. Dauid quoque ca-
2 Reg. 5. piendo arcem Syon, & eijciendo cæ-
cos & claudos odientes animam Da-
uid, locum ibi facere intendebat no-
mini Domini, quod & fecit introdu-
cendo illuc arcam fœderis Domini, &
insistendo ad ædificandam inibi domū
orationis, quam per filium suum Salo-
monem DEVS perfici voluit, vnde
Psal. 77. & gratulabundus cecinit: Et repulit
tabernaculū Ioseph & tribum Ephra-
im non elegit, sed elegit tribum Iuda,
montem Syon quem dilexit, & cætera,
de quibus sermo copiosior se se offer-
ret, nisi quia breuitati studendum &
fastidium vitandum est.

CAPVT XIII.

Qua

Quatandem voce, qualibus verbis
 exprimere potero magnitudinem
 vexationis, quæ, vt suprâ iam dixi, hûc
 intellectum dedit & adauxit auditui?
 Vehementer quippe vexatus sum, &
 vt hoc breuiter dicam, penè mihi con-
 tigit oculum meum dextrum eruere, &
 proijcere à me, penè accidit dextram
 manum meam, & pedem abscindere,
 & proijcere à me. Scandalizabat enim
 me ita, vt penè ab isto recedere loco
 deliberassem, dum turrim reedificare,
 domumque firmam extruere inchoa-
 ret tanta loci importunitate, tâta clau-
 stri huius infœlicitate, quantam nulla
 vnq̃ anima religiosa tolerare aut sal-
 tem videre posset patiēter, si res ad effe-
 ctum perducta fuisset. Turris quippe
 est angularis, id est, in angulo stâs, qui
 duos venientes è diuerso parietes clau-
 stri coniungit. Mirum, quod ille meus
 dexter oculus, dum eiusmodi opus in-
 iret, non videbat aut videre nolebat
 initium fore destructionis idipsum o-
 pus nostræ professioni, quam tamen

DE INCENDIO

venerari & promouere solitus fuerat.

*Solitudinis li
berias magna
& dulcis.*

Hier. 35.

Etenim quid aliud sperari poterat? Spiritualis namque propositi viris aut feminis silentium solitudinis libertas vel securitas & quædam munitio est, & contra strepitus eiusmodi quasi captiuitas est. Hinc est ille titulus psalmi septuagesimi. Psalmus David filiorum Ionadab, & priorum captiuorum. Est enim hic sensus eiusdem tituli secundum literale negotium, quia Ionadab sacerdos filijs suis à vino abstinere & in tabernaculis habitare præcepit. Instante autem Babylonica incurfione, propositum excedere compulsi sunt, & de tabernaculis auulsi ciuitatem introierunt, unde & priores captiui rectè dicti sunt. Hoc namque modo dum ciuitatis obsessæ mœnibus includuntur, ipsi prius captiuati sunt, quàm cæteri homines eiusdem terræ capta ciuitate in Babyloniam ducerentur, quæ fuit captiuitas eorum. Secundum spiritualem intellectum nos quoque captiui efficimur, quando eiusmodi munitio-
nibus,

nibus, quæ iuris nostri non sunt, vel qualibus modum viuendi imponere non possumus, tali, vt iam dictum est, importunitate concludimur. Sicut ille Ionadab, quod nomen interpretatur *Comparatio Ionadab ad Christum.* spontaneus Domini, filiis suis vtique sacerdotibus ipse sacerdos in tabernaculis habitare præcepit: ita Dominus Iesus Christus sacerdos æternus spontanea charitate nobis factus, sacerdotes suos ciuitatibus & castellis nequaquam delectari vult, & maxime nos, quorum & sacerdotium proposito, & proposito ornatur sacerdotio, id est, qui & monachicam vitam profitemur, & sacri altaris ministerio fungimur. Sed quid opus est subtilioribus argumentis? Ipse oculus meus scit, & vos fratres mei scitis, quia sicut pisciculis aqua, sic nostræ professionis hominibus congruit & optabilis est mansio quietæ. *Quis sit amor religiosæ vite.* Si quis vestrum fortè tunc aliter sapiebat, is profecto necdum mentis oculo totum terreni sensus puluerem absterferat.

CAP VT XIV.

Penè igitur tunc, vt suprà dixi, & luscus, & mancus, & claudus effectus sum propter eiusmodi scandalum, nisi quia pepercit mihi oculus ille, & manus illa continuit se, & pes in velocitate operis cursu, quo cœperat, desit currere, nō tamen absq; offensione, nō sine inuectione, non absque suæ puritatis turbatione. Nam maluit quidem ratione vinci de opere cessando, quā vsque quaque scandalizare me perseuerantem operando, sed non simul existimare voluit, quod sic simpliciter scandalizatus essem, tanquam vnus de pusillis, de qualibus Dominus dicit: Vide-
 Matthe. 18. te ne contemnatis vnum de pusillis istis. Dico enim vobis, quia Angeli eorum in cœlis semper vident faciem patris mei, qui in cœlis est. Quæ ergo vel qualia perinde perpeßus fuerim, poteram præsentibus inserere scriptis, nisi quia res macræ siue exiles non facillè conqui-
 fitis

fitis decorantur verbis, & vt quidam
sapientium siue eloquentium seculariū,
mā dare quenquam literis cogitationes
suas, qui eas nec disponere, nec illustra-
re possit, nec delectatione aliqua alli-
cere lectorem, hominis est intemperan-
ter abutentis, & ocio, & literis. Hoc
interim veraciter dicere possum, quia
non paruo experimento didici compa-
ti illi, cui spiritus sanctus in Psalmo di-
cit: In tribulatione inuocasti me, & li-
beraui te, exaudiui te in abscondito
tempestatis, probaui te apud aquā con-
tradictionis. Ipse est Ioseph, cuius cala-
mitatis tam breue, quā mirabile pre-
conium præcedens versiculus taliter
edixit. Linguam quam non nouerat,
audiuit. Secundum historiam recapitu-
lacio est, siue parenthesis, id est, inter-
positio. Non enim quando exiit tri-
bus Ioseph de terra AEgypti, sed quā-
do intrauit ipse adolescens Ioseph, &
seruiuit in terra AEgypti, tunc linguā
quam non nouerat audiuit, & manus
eius in cophino seruierunt, donec di-

Psal. 80.

DE INCENDIO

uertit Deus ab oneribus dorsum eius. Sermo ergo vel sensus integer hic est. Cum Ioseph, id est, tribus Ioseph siue omnis Israhel exiret de terra Aegypti, vbi seruierant filij Israhel propter peccatum, quia vendiderant Ioseph fratres sui, vbi primus ipse seruens linguam, quam non nouerat, audiuit, propter quod iustè retributū est illis vt seruirent etiam ipsi, cum, inquā, exiret Ioseph, id est, Israhel referens ossa Ioseph de terra Aegypti, testimonium hoc posuit in eo **DEVS** adiutor noster, **DEVS** Iacob. In tribulatione inuocasti me & liberaui te, exaudiui te in abscondito tempestatis, & cætera vsque ad finem Psalmi. Quorsum istud? Eò nimirum, vt ex me ipso mihi compertum esse fatear, non paruum fuisse calamitatis eius partem hoc ipsum, quod in seruiendo, & dorso onera ferendo linguam quam non nouerat audiuit, diu tribulatus antequam assueuisset commertia linguæ illorum, quibus famulabatur. Præterea

terea cum habitaret in domo Domini sui, qui optimè nouerat Dominum esse cum eo, & omnia quæ gerebat ab eo dirigi in manus illius, à quo & præpositus gubernabat sibi creditâ domû, nunquid faciliè vel absque labore inuidiam virtute superabat? Putâsne quod nullus nequam ibi fuerit oculus, qui grauaretur, eò quòd inquilinus immò & seruus emptitijs tanta DOMINI sui gratia præferretur super omnes domesticos eius, & super omnem rem familiarem eius? Verè sapiens quidam dicit: *Eccl. 34.*
 Qui non est tentatus quid scit? Tentatio namque similis eum qui tentatur *Tentationis effectus.*
 de similibus quamuis longè maioribus instruit, & me fateor instruxit, vt melius intelligerem tribulationem, in qua ille DOMINVM inuocauit, siue absconditum tempestatis, in quo illū DOMINVS exaudiuit. Denique & ego cum per occasionem scandali suprâ dicti solito maiores increpissent mihi flictus tentationis,
 tan-

DE INCENDIO

*Rupertus la-
icorum mole-
stis cogitauit
deserere ad
ministratiōē
monasterij.*

tanta in tribulatione fui, tantam in abscondito, id est, in mente tempestatē pertuli, vt penē victus deliberarem deponere pondus curæ huius monasterij, multum immemor illius virtutis, & indiscretus ad memorandam constantiā illius victoris, cuius nunc melius memini, quia quantacūque in tribulatione fuisset, quantamcunque in abscondito tempestatem pertulisset, non ipse onera dorso abiecit, sed Deus, ait scriptura, dorsum eius ab oneribus diuertit. Eò vsque sustinuit laudabiliter, & expectauit patienter, donec Deus diuerteret. Turbatus erat interior sensus meus, & idcirco vim discretionis penē amiserat, vt tanti exempli, siue horum similium memoria foras excluderetur.

CAPVT XV.

*Rupertus in-
tus correptus*

Psal. 120.

Sed p̄ræuenit me per uigili custodia
custos Israhel qui non dormit neq;
dormitat, & corripuit correptione sen-
sibili quidem, sed non effabili, scilicet
nutu

nutu quodam, quem dum senseris, non indiges ab homine doceri quod fortissimus sit, iuxta illud dictum Moyſi, Exod. fortissime Deus spiritum vniuerſæ carnis, & iuxta illud Pſalmiſtæ, qui reſpicit terram, facit eam tremere. *Quam* Pſal. 103. velociter currit ille nutus eius? Deniq; Pſal. 147. & hoc idem Pſalmiſta loquitur. Qui mittit eloquium ſuum terræ, velociter Cursus verbz Dei incitatis simul. currit ſermo eius. Etenim cum alijs modis quàm plurimis & inenarrabilibus currat ſermo eius, iſto quoq; modo velociter currit dum quempiam nutu ſenſibili percellit, ita vt inenarrabiliter homo totus interior ſimul & exterior intremiſcat, & concutiat in momento in ictu oculi. Et hoc nimis ad illud pertinere putes, quod dilectus in canticis loquitur. Dilectus meus miſit manum per foramen, & venter Cant. 5. meus intremuit ad tactum eius. Forte inſipientiæ poteſt argui, quod ſecretum hoc in publicum ſcribendo produxi, cum de maioribus quidam Sim- Eſa. 24. myſtes Dei dicat: Secretum meum mihi, ſecre-

DE INCENDIO.

secretum meum mihi, subiungens, vā
mihi. Quare ergo sic insipiens factus
sum, nisi quia necessitas nonnulla me
coegit? Solent enim plerique hominū,
quorum non est simplex oculus, no-
stris vel nostri similium derogare la-
boribus, & reputare præsumptioni,
vel vanæ gloriæ, quod scribimus, san-
ctarumque mysteria scripturarum stu-
diose tractamus, & propter hoc ali-
quem in Ecclesia Christi honorē for-
timur, cum Apostolus dicat: Qui
benè præsunt presbyteri, duplici ho-
nore digni habeantur, maximè qui la-
borāt in verbo & doctrina. Ego autē
testem hunc habeo in anima mea, qui,
vt suprā memini, emittit eloquium su-
um terræ, & velociter currit sermo e-
ius, siue qui respicit terrā & facit eam
tremere, quia scribendi facultatem siue
ministeriū suscepi ab ipso muneris vel
gratiæ eius infusione sensibili, & ali-
quotiēs cum vellē desistere cedēs inui-
dorū nonnullis dicētib., sufficiunt no-
bis libri, vel aliquid simile huic, ille me
per-

*vide eundem
de emulis in
Matthæi cap.
XXVI.*

1 Tim. 5.

Psal. 7.

Psal. 103.

*Facultatē scri-
bendi diui-
nitus accepit
Rupertus.*

percelluit, & nutu suprà memorato, cō-
cussit tremētē, quasi sub virga magistri.

*Idem ait Ru-
pertus initio
libri VII su-
per Matthæū,
& lib. XII.*

CAPVT XVI.

Q Vales igitur ex debito gratiarum
actiones offerā illi? Nisi enim mo-
do iam dicto me præuenisset, & intelli-
gens cogitationes meas corripuisset ta-
ctu eiusmodi, quasi diceret: Quis tu, vt
timeres ab homine mortali? Forsitan
hodie nō ille Ioseph, cuius dorsum Do-
minus, vt suprà memini, ab onerib. di-
uertit, sed Esau quodammodo similis
possem existimari, qui propter quandā
impatientiā contēnens, vel parui pen-
dēs primogenita sua, en morior, inqt, *Gen. 26.*
quid mihi proderūt primogenita? Erāt
autē primogenita illa priuilegia quædā,
& maximē sacerdotij dignitas, cuius
videlicet sacerdotij indumenta erāt illę
vestes Esau valdē bonæ, quas Rebecca, *Gen. 27.*
inquit scriptura, apud se domi habebat, *Quid fuerint
primogenita
Esau.*
de quibus clara est & nota scientia
secundum mysticam intelligentiam.
Quia dona CHRISTI diuisiones
gratiarum spiritus sancti significant,
indu-

DE INCENDIO 2

Pfal. 46.

*Dona spiritus
sancti.*

1 Tim. 4.

1 Cor. 12.

*Pastoralis cu-
ra, & doctri-
na maxima
dona spiritus
sancti.*

Eph. 4.

indulta nobis publicè & priuatim: pu-
blice quidem, quia Iudæis ablata, &
gentili populo data sunt, vndè & nos
omnes gentes in Psalmo dicimus, plau-
dentes manibus, elegit nobis hæredi-
tatem suam, speciem Iacob quem di-
lexit: priuatim verò, quia in qualibet
domo Dei sæpe quiuus corporalem
sequens exercitationem, præteritur,
& is, qui se exercet ad pietatem copio-
sius ornatur, gratia Spiritus sancti,
quam Rebecca in illo facto significa-
uit, diuidente singulis prout vult. Ni-
mirum talium vestium siue ornamen-
torum non extrema portio est pasto-
ralis cura, & sapientiæ doctrinæ. Hinc
Apostolus: Et ipsæ dedit quidè quos-
dam Apostolos, quosdam autem Pro-
phetas, alios verò Euangelistas, alios
autem pastores, & doctores ad consu-
mationem sanctorum, in opus mini-
sterij, in ædificationem corporis Chri-
sti. Quisquis ergo nullam habens ra-
tionabilem causam semel susceptam
parui pendens tanquam rem inutile
ab-

abijcit pastoralē curam propter cuiuslibet aduersitatis seu difficultatis impietatem, hic profecto non longē dissimilis est illi Esau, qui propter gulæ ^{Impatentia gula quid faciat.} impatientiam proiecit primogenita sua, & en morior, inquit, quid mihi proderūt primogenita. Propterea quicumque sit ille, valdē inordinatus est, ut postea, cum stultitiam suam recognouerit, rursū in statum pristinum resurgere, & honorem recipere contendat, nec omnino in hac re est audiendus secundum subsequens exemplum eiusdem Esau, cuius memor Apostolus, scitote enim, inquit, quoniam & postea cupiens hæreditare benedictionem, reprobatus est. Non enim inuenit pœnitentiæ locum, quanquam cū lachrymis inquisisset eum. Verūtamen quamuis dicat, non inuenit pœnitentiæ locum, non est desperandū cuiuslibet talium de salute, licet desperare cogatur de honoris recuperatione. ^{Penitentia nō quā recusanda pro salutē animæ.}

Hebr. 12.

CAPVT XVII.

D Con-

DE INCENDIO

Confortatus itaque redij, velut
qui melius iam intelligerem con-
silium sapientiæ, dicentis: Si spiritus
potestatem habens ascenderit super
te, locum tuum ne dimiseris. At ille
spiritus potestatem habens, nimirum à
Domino, qui potestatem dedit, vt ten-
taret Sanctum Iob, cuius memini in
exordio, quæ videlicet potestas est ius-
ta, voluntas autem eius semper inius-
ta, nunquid ascendere desiit? Immo
pertinaciter ascendit, ita vt parum vi-
deretur valere nobis quod cessatum
erat ab ædificatione suprà dictæ mu-
nitionis, quia nostrorum quidam a-
micorum abusi temporis oportuni-
tate (sciebant enim offensionem sub-
limioris, cui anima nostra secundum
Deum subdita esse debuit) licentiam
acceperant, nobis ignorantibus, & æ-
dificabant tures alias, & domos in-
trinsecus, nobis quidem contradi-
centibus, sed obsistere non valentibus
Totum tempus illud, totum annum
illum ego memorans, quid de me ipso
censeas?

cenſeam? Qualem me tempeſtas illa
 inuenit? Qualem meipſum mihi oſtē-
 dit? Nimirum niſi ſuggereret paracle-
 tus inter cætera illud quoque, quod
 Saluator dicit nobis: Si oculus tuus Luc. 11.
 ſimplex fuerit, totum corpus tuum
 lucidum erit, & ſicut lucerna fulgo-
 ris illuminabit te, hodie plus nimio ti-
 merem, quia in verbis forſitan modum
 exceſſi, & minimè moderatus ſum ve-
 hementiam doloris acerrimi. Sum-
 mam ſcire vultis? Ego tantillus, tam
 magni ducis Iosue partim exemplo
 vti non dubitauī, qui loquens in ſpi-
 ritu Dei dura imprecatus eſt illi, qui Ios. 6.
 rædificaret muros Hierichō, cuius
 ſuprà memini. Sed vnde ſcire poſſim Sap. cap. 10
 hoc pertinuiſſe ad exemplum illius,
 cuius tota imprecatio, quam iuſta, tã
 & myſtica fuit? Idcirco cum exacer-
 batus dicerem, fiat illis ſecundum
 imprecationem Iosue, qui taliter ædi-
 ficando penè obſident nos, & non
 ſinunt quietos viuere. Lingua quidem
 ſatiſfecit iræ non iniuſtæ, ſed mens nō

*Doloris mag-
 nitude diſtra-
 hit animum
 dubium.*

DE INCENDIO

omnino priuata est dilectione, quin
 intus adhuc viueret saltem vti solet
 inter obrutos cineres scintilla ignicu-
 li tenuiter ardoris sui vim aliquantu-
 lam retinere. Fuerit ergo ira illa mihi
 quasi festuca in oculo. Nunquid verò
 raro contigit aut nobis tantum, vel si-
 milibus nostri accidit perpeti irruen-
 tem in oculum festucam eiusmodi,
 quam quispiam etiam maleuolus re-
 prehendere possit, trabem non con-
 siderans, quæ in oculo ipsius est, pro-
 pter hoc ipsum, quia maleuolus vel in-
 uidus est? Immo verò persæpè contin-
 git, vt grauius offendantur hi, qui su-
 auiores habent dilectionem Dei, &
 per exacerbationem longè diuersi fi-
 ant vel appareant à semetipsis, propter
 quod & inspector tenerrimi cordis
 eorum Dominus dicit eis: Qui tan-
 git vos, tangit pupillam oculi mei.
 Exempli gratia. Nonne Moyse, si-
 cut dicit scriptura, mitissimus erat
 omnium hominum, qui moraban-
 tur in terra? Attamen exacerbari po-
 tuit,

Luc. 6.

Festuca oculi

Zach. 12.

Num. 12.

tuit, & oculus eius turbatus est à furo-
 re propter duritiā ceruicis subditi sibi *Pij quando-*
 populi, q̄ optimè sentiens Psalmista di- *que irritatur*
 cit: Et vexatus est Moyles propter e- *ad iram iu-*
 os, quia exacerbauerunt spiritum eius, *flam.*
 & distinxit in labijs suis. Quomodo, *Psal. 105.*
 inquis, distinxit in labijs suis? Vide- *Distinctio Mo-*
 1 cet loquendo alio modo, quā so- *ysis in labijs.*
 litus esset. Dixit enim: Audite rebel-
 les & increduli. Num poterimus vo- *Num. 20.*
 bis aquam de hac petra eijcere? Non
 ergo nos infimi dum interdum tur-
 bamur, & nimio zelo accensi modum
 in verbis excedere videmur, non sta-
 tim iudicandi sumus propter festucam,
 velut illi, qui in oculo magnam gerūt
 trabem odij, quia forsitan non totum
 quod imprecamur euenire optamus,
 hoc solum intendentes, vt qualem-
 cunque per occasionem liberemur ab
 importunis hominibus salua illorum
 vita vel anima, quamuis aliter impre-
 cari videamur.

CAPVT XIIIX.

D 3

Quid

DE INCENDIO

Quid multa? Tandem post diu-
 nam vexationem illud consiliū
 animo incendit, quod vnus amicorum
 Beati Iob dixit rectē quidem si per-
 sonam prudenter considerasset cui di-
 xit: Voca ergo, inquit, si est qui re-
 spōdeat, & ad aliquem sanctorū con-
 uertere. Mortua est enim vxor illius,
 cuius opus vel ædificiū maximē nos cō-
 tristabat, & per hanc, vt reor, occa-
 sionem mitius cōcepit agere, quatenus
 mecum eiusmodi placitū iniret, vt do-
 mum quam ædificare cōeperat subter
 turrim, quam vt suam reædificauerat,
 nobis cederet, partim pro anima sua,
 partim accepta pecunia. Nam domus
 illa distribuendæ elemosynæ videba-
 tur accommoda, vtpote secus intro-
 itum portæ castelli sita. Cogitavi er-
 go tamdiu vexatus, vt ad aliquem san-
 ctorum me conuerterem, videlicet cō-
 struendo in honore illius oratorium
 super portam eandem, ita vt conti-
 guam haberet prædictam domum hos-
 pitalem. Conuersti autem me ad Bea-
 tum

Iob. 3.

Oratorium in
 honore Beati
 Laurentij Ru-
 pert. ædifica-
 ritur.

tum LAVRENTIVM, nimirum aliquem sanctorum, & ad hanc partem speciali gratia satis idoneum secundum finem suum. Finis enim eius hic fuit, quod sanctorum pauperum pedes lauit, & lintheaminibus exersit, & de thesauris vel facultatibus Ecclesiæ, quas dispensandas susceperat, fideliter eis ministravit, mox gloriosum peracturus martyrij triumphum, unde & memoria eius in benedictione est, cum istis venerabilibus antiquioris scripturæ verbis: dispersit dedit pauperibus, iustitia eius manet in seculum *psal. m.* Hunc ergo congruum ac fidelem ratus fore tutorem, ieci quanto-
tius futuri oratorij fundamentum, & prout tempus permisit (instabat autem asperitas hyemis) structura fornicibus erecta usque ad æqualitatem portæ surrexit, quam, ut à niuibus, pluuijsque hybernis protegeretur, protinus leui materia & stipula oportuit cooperiri. Eiuscemodi tecturæ euentus, fratres mei, qualis extitit? Cum enim su-

DE INCENDIO

prædictum foris extra muros grassari cœpisset incendium, & hi, qui turres (vt suprà iam dictum est) in suum ius transtulerant, ad easdem certatim conuolarent, mobilem ferentes suppellectilem ad altitudinem atque munitionem, vt sperabant, igni inaccessiblei siue impenetrabili, repente aduolantes scintillæ, & super stramen, quo tegebatur opus iam dictum, demissæ, in ingentem flammam eruperunt, quæ videlicet flamma multò efficacior, quam bellica quælibet machina turrim, quæ proxima stabat, per sublimes fenestras tenuesque rimas ingressa, & deinde in aliam tertiamque perneciter profiliens, totum denique castellum, & quicquid in turribus lignium erat sibi in pabulum concessum, corripuens, horribile cunctis fecit spectaculum, ita vt totum hoc non solum circumdaret, verum etiam cooperiret monasterium.

*Vehemens in
cendium.*

CAPVT XIX.

Ad

AD te igitur facta conuersio nõ-
 stra firmetur ò Beate L A V -
 R E N T I, & tu sis, qui responde-
 as vocantibus nobis iuxta prælagium
 memorandi oromatis, quo mihi oscu-
 lum dare visus es in conspectu Domini
 Iesu Christi Regis æterni, quasi iam
 venientis cum nubibus, vt videret eum
 omnis oculus, & cum eo sanctorũ mil-
 lia, quos inter tu igneus, & quasi se-
 renus ignis vultu pariter & vestitu ru-
 tilas apparebas. Qui cum venerit, nõ-
 ne examinabitur mundus secundum
 similitudinem huius incendij, quod e-
 narraui, maximè quia de medio tantæ
 conflagrationis, de exæstuatione tã in-
 gentis camini saluum & incolume do-
 minicum corpus emicuit? Aut nun-
 quid huic rei, quæ nobis accidit tam
 magnum quod futurum est iudicium
 ineptè assimulari dicimus? Minoribus
 vtique rebus, auctore Domino, idem
 iudicium siue regnum cœlorũ assimu-
 latur. Deniq; assimulatur triticeæ mes-
 sioni, assimulatur sagenæ siue retiaculo

Mar. 4.
 Matth. 13.
 Luc. 13.

DE INCENDIO

piscatoris, assimulatur modico ferme-
to in tribus farine satis, assimulatur
etiam grano sinapis. Quo istorum siue
his similitum minus extitit huiusce iudi-
cium incendij, vt non debeamus pere-
ius similitudinem existimare nos esse
commonitos de ira ventura, id est, i-
gne vniuersalis iudicij, præsertim vbi
tam multipliciter operata est præsentia
seu prouidentia iudicis eiusdem, qui
tunc omnia simul iudicabit. Etenim
sicut illud magnum & extremum qua-
tuor partibus agitabitur iudiciū, pars
quippe vna erit eorum, qui iudicabun-
tur, & per iudicium saluabuntur: & a-
lia pars eorum, qui iudicabuntur & per
iudicium condemnabuntur: itemque
pars vna illorum, qui non iudicabun-
tur, sed cum Domino iudicabunt: & a-
lia illorū, qui non iudicabuntur, sed sine
lege peribunt, quia legem non accepe-
runt, & sine lege peccauerunt, ideoq;
iā iudicati sunt, ita fere accidit & nūc.
Mulier vna huius incendij flammis cir-
cumuallata & effugere non valens, mi-
sera-

*Extremū iu-
diciū in qua-
tuor partes di-
uisum-*

Math. 25.

Math. 19.

Rom. 2.

serabiliter concremata est. Nostræ autem res partim concrematæ sunt, & nō ipsi nos, corpus autem & corporale dominicum nihil ab incendio pertulit, turres autem, super quibus nobis erat molestia, quamuis nihil sentiētes, horribili spectaculo combustæ sunt. In nobismetipsis ergo, quorum res aliquæ perierunt, locus autem saluatus est nobiscum, similitudinem illorum non inutiliter aduertimus, qui tunc iudicabuntur, & per iudicium saluabuntur, ^{1 Cor. 3} iuxta illud Apostoli: Si cuius opus arserit, detrimentum patietur, ipse autem saluus erit, sic tamen quasi per ignem. Eheu, quā timui ne illud opus meum arderet, quod mihi in hac vita maior cōsolatio est, scilicet opus librorum, quos elaboravi, maximè quæ illorum, quorum adhuc extra locum istū exemplaria nusquam erant. Vnum illorum erat opusculum, quod nuperime conscripseram de glorificatione Trinitatis & processione Spiritus sancti nouem tomis, siue libellis, & pro hoc

*Cura Rup. pro
lucubrationi-
bus suis in
die eximē dō*

*Opus Rup.
de glorifica-
tione trinitatis.*

DE INCENDIO

hoc fere ita sollicitus erā, sicut negoti-
ator ceteris omnibus amissis, & de om-
nibus desperans, salutem vnā quā
fortē nuper emerat referuare cuperet,
margaritam. Porro in concrematione
mulieris (quanquam de illa desperan-
dum non sit) nonnulla similitudo est e-
orum, qui iudicabuntur & per iudiciū
condemnabuntur, id est, damnationē,
quā ista in corpore perpeffa est, ipsi in
corpore pariter & in anima perpetien-
tur. In Corpore atque corporali do-
minico, quod nihil ab incendio pertu-
lit, nōne aliqua similitudo est eorum,
qui non iudicabuntur, sed cum Domi-
no iudicabunt? In turribus verō quā
nihil sentientes, combustæ sunt, nō-
ne aliqua similitudo est superborum,
qui legem non habentes, vt suprà dictū
est, sine lege propter turritam superbi-
am suam peribunt? Potius enim homi-
num turribus, quā ipsis qualibuscū-
que Christianis hominibus similitudi-
nem ascribimus damnationis illorum,
qui sine lege peribūt, quia sine lege pec-
caue-

cauerunt, & idcirco sine lege peribūt, ^{Rom. 2.}
præsertim quia talium opera fuisse tra-
duntur hominum, qui sine lege pecca-
uerunt, gentiles enim fuerunt.

CAPVT XX.

IN quo tandem firmatam esse cupi-
mus conuersionē, qua conuertimur
ad te ô Martyr Beatissime? Non enim
leuiter accipimus, aut parui pendere
debemus sententiam suprâ scriptam,
quamuis deprompta fuerit absque di-
scretione: Voca ergo si est, qui tibi re-
spondeat, & ad aliquem sanctorum
conuertere. **DEVS** ipse aduocatus ^{Iob. 5.}
Beati Iob, in quem deprompta fuerat
miro modo, & sententiam approba-
uit, & secundū ipsam sententiam Bea-
tum Iob tanquam aliquem sanctorum
honorauit, vt ad eum fieret conuersio
illius, qui primus taliter in eum fuerat
locutus, malè sentiens de viro sancto,
quod nisi esset impius, nequaquam cō-
tingere possit, vt tanto flagello percu-
tere.

*Viri sancti fla-
gellantur in
hac vita.*

DE INCENDIO

Iob. 4.

Iob. 5.

Iob. 42.

teretur. Ille namq, videlicet Eliphaz Themanites sic primus incipiens: Recordare obsecro te, quis vnquam innocens periit, aut quando recti delicti sunt, subauditur, vt tu peristi & delictus es, & cætera prosequens tanquã in peccatorem, inter quæ dixit sententiam hanc: Voca ergo si est qui tibi respondeat, & ad aliquem sanctorum conuertere, nõne maximè correptus, & ad sanctum Iob conuerti iussus es? Sic enim in calce voluminis scriptura narrat: Postquã autem locutus est Dominus verba hæc ad Iob, dixit ad Eliphaz Themaniten: Iratus est furor meus in te, & in duos amicos tuos, quoniam non estis locuti coram me rectum, sicut seruus meus Iob. Sumite igitur vobis septem tauros, & septem arietes, & ite ad seruum meum Iob, & offerte holocaustum pro vobis, seruus autem meus Iob orabit pro vobis, faciem eius suscipiam, vt non vobis imputetur stultitia, nec enim locuti estis ad me recta sicut seruus meus Iob.

Abie-

Abierunt ergo Eliphaz Themanites, *Oratio pij effi-*
 & Baldad Suites, & Sapharna Ama- *ficax.*
 thites, & fecerunt sicut locutus fue-
 rat ad eos Dominus, & suscepit Do-
 minus faciem Iob, Dominus quoq; cō-
 uersus est ad pœnitētiā Iob, cū ora-
 ret ille pro amicis suis. Hoc auditū mē-
 te pertractamus, ita vt dispositionē Dei
 non satis posse mirari fateamur, quia
 qui dixit tanto viro, ad aliquem san-
 ctorum conuertere, ei dixit Deus, tu
 ipse ad istum, cui loqueris, sanctum
 conuertere. Nōne verò, tu Beate
 Martyr, quidam Iob fuisti tempore
 tuo? Et quidem vna sancta Ecclesia
 Catholica totum corpus cū suo capite
 Christo vnus est Iob, secundum simili-
 tudinē vel typum quē pertulit ille ho-
 mo Beatus Iob: & sicut de illo malē sen-
 serūt amici eius, cū esset grauiter flagel-
 latus quasi pro suis sceleribus, ita de
 sancta Ecclesia malē iudicauerūt hære- *Heretici ma-*
 tici, quoties tentator Satan permissam *lē sentiunt de*
 potestātē habens, & corda principum *Ecclesia: vt a-*
 impiorū obtinēs percussit eam à plāta *mici Iob de*
 pedis *afflictionibus*
suis.

DE INCENDIO

Similitudo.

pedis vsque ad verticem, magnos & paruos atrociter persequens. Veruntamē sicut in vno corpore omnia mēbra non eundem actum habent: ita in eiusmodi percussione omnia membra corporis Ecclesiæ nec æqualia gesserunt, nec æqualem dolorem perpessa sunt. Tu es vnū huiusce corporis membrum, cui patienti recte omnia membra compatiuntur, audientia clamorē tuū, clamorē tuæ passionis, ô verissime Iob, idest, dolens quem & tu maxime sciens spirituali scientia & sensu mystico dixisti fidelissimo comiti tuis doloribus oppido cum fletu & mœstitia condolenti: Magis tace & in interiore homine absconde Christum, & postmodum cum clamauero, audi & veni. Dixerat enim ille plorans & mœstus propter te cum clamasset alius, videlicet Romanus miles, Christianus sum, & propter hoc occubisset, quare non & ego vociferor, quia Christianus sum, & tecum incumbo. O quam venerabiliter accipiunt eruditæ aures

aures quod dictum illud ita ex ore
eius assumpſisti, vt diceret tuo sensu
subtiliori cum clamauero, audi & ve-
ni. Hoc enim verè dixisti sensu illo,
quo & vniuersæ Ecclesiæ cum Beato
Iob propter Martyres suos dicere cō-
gruit. Terra terra ne operias sangui-
nem meum, neque inueniat locum
in te latendi clamor meus, Et cæ-
tera quæ sequuntur.

CAPVT XXI.

TV autem, Beate Martyr, sicut
dicere cœperam, quidam Iob tuo
tempore extitisti, & nunc & vsque
in finem seculi clamorem tuum, cla-
morem magnum tuæ passionis Chri-
stus audit & Ecclesia Christi, neque
enim terra illum operire potuit, nec
vllum in ea latendi locum inuenit.
Et quæ vel qualis est illa terra? Ni-
mirum ipsa de qua clamat ad DEVM Gen. 4.
sanguis Protomartyris Abel, immò
sanguis Christi, cuius typum præfe-
rebat

DE INCENDIO

*Typus Eccle-
siae in veteri
testamento.*

Iob.

Iob. 23.

rebat ille iustus Abel. Hæc terra vni-
uersalis Ecclesia est. Ipsa clamorem
tuum prima audiuit, & primum con-
clamauit, nosque secum conclamare
docuit verbis huiusmodi, quæ pri-
mum verba fuerunt sæpè dicti Iob,
nihilominus autem verba sanctæ Ec-
clesiæ sunt in pressuris suis, & tibi ap-
tissime congruunt. Oratio mea mun-
da est, & ideo peto, vt detur locus
voci meæ in cælo, quia ibi est iudex
meus & conscius meus in excelsis. Et
rursum: Probauit me quasi aurum quod
per ignem transit. Vestigia eius secu-
tus est pes meus, viam eius custodi-
ui, & non declinaui ex ea. A manda-
tis labiorum eius non recessi, & in si-
nu meo abscondi verba oris eius. Ob
huiusmodi clamorẽ cõuerſi ad te, &
audientes simul claritatem p̃priæ vocis
tuę verba oris tui de illo nobilissimo &
valdè spectabili tuo agone, in quo cõfi-
tebaris & collaudabas DEVM sal-
uatorem nostrum in medio ignis, in
præssura flammæ quæ circumdabat te,

et

& p
fess
po
ma
qua
reu
tere
nam
est
qui
eten
hæ,
liqu
desp
rũda
iusti
tur,
omn
qua
non
cap
& f
hæc
Dei
fusi

& perpendentes verba illius tuæ confessionis digna verè quasi in statera ponderari. Quid videmus in te, ô anima beatissima, nisi Sunamiten illam, quam dilectus amat clamans & dicens; reuertere reuertere Sunamitis, reuertere reuertere, vt intueamur te? *Quæ Sunamitis de nam est Sunamitis hæc, nisi fides? Ista signat fidem.* *Cant. 6.*
 est quæ expectabatur vt reuertetur, quia penè disparuerat in hominibus, etenim fere omnes non in fide Abraham, sed in carne gloriabantur. Sicut aliquando Sara libera, quia sterilis erat, despiciebatur: & Agar ancilla, quia fœcunda erat, eligebatur: sic fides per quã iustificatus est Abraham, negligebatur, & in lege secundum carnem fere omnes gloriabantur, & ingenua fides quasi contemptibilis erat, secundum nomen Sunamitis, quod interpretatur *Quædo Sunamitis, reuersa* captiua siue despecta. Sed reuersa est, & super terram apparuit hæc libera, hæc nobilis, hæc filia principis, scilicet Dei, quando credula virgo verbum suscipiens concepit & filium peperit,
 E 2 prin-

DE INCENDIO

principem libertatis, primogenitum
filiorum fidei, qui ex tunc per orbem
terrarum multiplicati sunt, & multi-
plicantur vsque in finem seculi. Hæc in
te loquebatur, & hanc in te Christus
intuebatur. Tyrannus autem eam non
videbat, manib. suis eam capere nō po-
terat. Cum ambulares in igne, ipsa non
comburebatur, vnde verissimè scriptū
est, & flamma non ardebit in te, quia
ardebat flamma quidem extrinsecus,
sed nullam operabatur læsionē intrin-
secus. Qualiter ergo Sunamiten hanc
in te videmus? Verè sicut mulierem for-
tem, in qua confidit cor viri sui, & qua
inter cætera fortitudinis opera Chana-
næo quoque cingulum tradidit, id est,
te abiectum in oculis tuis, & humilem
spiritu magnificè confortauit. Alio-
quin, ô Beatissime, cur flebas discedēte
Syxto cum alijs Diaconibus suis, nisi
quia te ipsum quasi quendam Chana-
næum idem vilem peccatorem indi-
gnū reputabas eadem vel simili gloria
martyrij? Nisi enim indignum reputa-
res

Esa. 43.

Prou. 31.

res,
ne h
Epis
Chr
tibi
hoc
lis t
quò
ni,
reg
lijs
in c
eis t
hab
nem
inqu
fun

E
uer
con
& n

res, poteras non expectata benedictione hominis, quamvis sancti, quamvis Episcopi & magistri vociferari, quod Christianus esses. Benè ergo cingulum tibi tradidit, & cingendo te propter hoc ipsum, quoderas humilis in oculis tuis demonstraui, & notum fecit quod esses magnus in oculis Domini, id est, non Chanaanæus, sed filius regni. Quid contrà regibus sue filijs regni, scilicet his, qui magni sunt in oculis suis? Non utique cingulum eis tradidit, immò quem videbantur habere balthem, abstulit iuxta sermonem sæpè dicti Sancti Iob: Balthem, *Iob. 12.* inquit, Regum dissoluit, & præcingit funerene eorum.

*Cingulū mi-
litiæ Christi-
anæ.*

CAPVT XXII.

ECCCE hæc ex abundantia cordis *Matth. 12.*
locutum est os meum ad te con-
uersum, quia nimirum abundans est in
corde sollicitudo gradientis inter spè
& metum. Proficiscor enim in viam

DE INCENDIO

2 Cor. 5.

Iob. 14.

*Mortis cōside-
ratio formi-
dabilis.*

Iob. 7.

vniversæ carnis, sciens quia omnes nos
manifestari oportet ante tribunal Chri-
sti. Et vt hoc ipsum verbis eloquar e-
iusdem Beati Iob, Ecce breues anni
transeunt & semitam, per quam non
reuertar, ambulo. O quàm formida-
bilis profectio. Non licet, immò non
vacat homini Christiano ignorare vel
dissimulare formidinem hanc, quip-
pe cùm non solummodo vigilantem
meditatio, verùm etiam dormientem
occupet peruigil tremor, vt anima eius
assiduè renuat consolari, & memor sit
Dei, & priusquam faciem eius videat,
nunquam securus esse possit. Fateor
quia non nisi expertus hæc dicerem,
nec nisi ab experimentis doctus clare
intelligerem, illud quoque, quod su-
prà dictus vir sanctus loquitur. Si di-
xero consolabitur me lectulus meus,
& releuabor loquens mecum in stratu
meo, terrebis me per somnia, & per
visiones horrore me percuties. Quid e-
rubesco confiteri quod mihi nonnun-
quam acciderit terror sue horror e-
ius,

iusmodi? Vidi per noctem me profici- *visio Ruper-*
 cisci ad tribunal Christi, à cuius facie ^{ii.}
 sedentis super thronum tam horribi-
 liter fugere videbantur plerique mi-
 seri, vt iam post visum ill'um opus nō
 habeam ab homine, vel per hominem
 doceri quid vel quale sit illud: Exur- *Psal. 67.*
 gat Deus, & dissipetur inimici eius, &
 fugiant qui oderunt eum à facie eius.
 Ambulabam, quantum possum remi-
 nisci, magno cum timore, & in spiri-
 tu humilitatis, multum quidem ti-
 mens, sed & multam spem habens: ti-
 mens, ne, cū ad id peruentum esset,
 vt ante ipsum tribunal stare, & faciem
 eius videre deberem, territus refuge-
 rem, & spem habens, quod placatam
 eandem eius faciem inuenirem, quam
 fuga inenarrabili plerique, vt iam dixi,
 fugere conabantur, cum effugere non
 possent. Sequebantur post tergum spi-
 ritus teterrimi multitudine inme-
 rabili cum hac expectatione, vt me re-
 tro conuersum & fugientem à facie se-
 dentis super thronum statim compre-

E 4 hende

DE INCENDIO

henderent, & in damnationē suæ partīs auferrent, nam prius me contingere nullatenus auderent. Post tergum, ut iam dixi, sequebantur, atque à dextris & à sinistris pariter gradiebantur, ita tamen ut nulla me turba comprimerent, sed erat undique mihi solitario spaciosus incessus, & ante faciem meam nullis præcurrentibus aut præcedentibus liber prospectus. Cum huiusmodi processu visus mihi sum ingredi templum Domini, in quo erat similitudo throni & sedentis in eo Christi iudicis & Salvatoris nostri, & circa eum sedentes quasi senatores iudicij & principes regni Dei. Quā voce, qualibus verbis eloqui possem horrorem multorum fugientium, non tamen effugientium à facie eius, ut iam dixi? Introgressus autem ante faciem eius, protinus inter multos super faciem terræ, id est, super pavementum valde pavidus, & quasi in domum refugij receptus consedi, & respiciens eorum, qui me persecuti fuer-

fuerant, neminem vidi, nisi quod coluber vnus, toto corpore per terram repens, & solum caput erigens linguâ-
que pertendens, nescio quas occasio-
nes contra me moliri videbatur. His
perspectis, protinùs à somno euigila-
ui.

CAPVT XXIII.

QValiacunque hæc sint, ô ter qua-
terque beate Martyr, quis nes-^{2 Cor. 5.}
ciat, quia nos omnes oportet astare
ante tribunal Christi? Ibi profecto
qui Christum diligit, fiduciam habe-<sup>Amator Christi
si semper se-
curus.</sup>
bit. Hinc Ioannes in Epistola sua di-
cit: In hoc perfecta est charitas no-^{1 Ioan. 4.}
biscum, vt fiduciam habemus in die iu-
dicij. Item: Et nunc filiolii manete
in eo, vt cum apparuerit, habeamus fi-^{1 Ioan. 2}
duciam, & non confundamur ab eo
in aduentu eius. Pro hoc, vt fiducia
habenda tu adiutor sis, conuerto ad
te cum sacrificio bonæ voluntatis, quæ
si prompta est, ait Apostolus, secundû^{2 Cor. 5.}
id quod habet, accepta est, non secun-

DE INCENDIO

dum id, quod non habet. Et quidem si vita comes fuerit, spero, quod habebit voluntas hæc effectum, ut impleat votū, quod incepit suprā memorati operis, ut tu q̄ es in regno cœlesti Cancellarius dignus Regis Christi, & sanctæ eius genitricis Regina præpotentis, sis etiam specialis patronus, & tutor huius loci D E O dicati, & eidem perpetuæ virgini, nec vacet alicui potentia seculari præesse arcibus istis iamdudum semirutis, & nunc semiuistis, quia non expedit omnino monasticæ professioni cohabitationem pati, siue tam imminens confinium alienæ conuersationis. Veruntamen quomodocūque proueniat finis siue consummatio manu facti huius, quod à me iactum est, fundamenti, spero quia voluntas, quæ, ut iam dixi, prompta est, accepta erit, & sicut in holocausto septem taurorum, & septem arietum accepti fuerunt amici Beati Iob, dicente Domino: Iob autem feruus meus orabit pro vobis, faciem eius suscipiā,

vt

Iob. 42.

vt non vobis imputetur stultitia, nec enim locuti estis ad me recta, sicut seruus meus Iob: ita in bona volūate (dū modo mactemus quod maximā expedit duritiam quasi taurinæ cervicis, & præsumptionem quasi arietini capitis, id est, præsumpti magisterij siue ducat^r in grege Christiani populi) suscipiemur per te, & conuertetur ad te Dominus, ô Beate vir, suscipietque faciem tuam orantis pro amicis tuis. Eheu quā dubij stadium nos currimus: at tu LAVRENTI laurum geris igne probatus vt aurum.

Finis libri Ruperti Abbatis Tuitiensis, de incendio Tuitiensi

(..)

IN LIBROS
D. RVPERTI ABB-
BATHI TVITIENSIS DE ME-
DITATIONE MORTIS, AD CLE-
MENTISSIMVM DOMINVM SV-
um Iacobū Archiepiscopum Tre-
uironum, principem Electo-
rem, &c. Matthiæ A-
gricij VVitlichij
præfatio.

VPERTI ABBATIS
quōdam TVITIENSIS,
Reuerendissime pater, colen-
dissime princeps, lucubratum
culas duas de meditatione
mortis cum antecedente libro hactenus desi-
deratas publicaturus, haud potui memoriam
amplitudinis tue præterire, vel quia publi-
cam literarum causam inter mutiplices, seq̃
in dies singulos conglutinantes occupationes
ei tanta cura esse videam, vel quia humanissi-
ma tue clementiæ non modo erga me, sed &
cateros Philomusos indicia noctes diesq̃ ani-
mo obuersantur meo, quæ mihi nullam par-
tem

PRAEFATIO.

tem cogitationum ab eximia humanitatis recordatione vacuum impertunt. Id cum alias saepe mihi acciderit, tum & proximis temporibus saepius, cum intellexi ex sermonibus veterum meorum, propeq; iuratorum Mecanatum, D. Petri Leschei post tot annos ararij custodia defuncti, atque clarissimi IC. Coradi Reck cōsiliar. nihil diuturnae absentiae meae interiecta mora de veteri gratia detractum esse. Itaque presenti se se communicante occasione, & quasi in meum ius, arbitriumq; concedente, volui hos libellos, ut testes voluntatis gratiae erga colendissimam T. C. producere, quos iudico multis & utilitati & salutis aliquando futuros. Etenim cum omnibus fato constituta sit mors, eaq; iam inde ab infantia usq; nostris lateribus quasi sopita insideat, necessario eiusdem cogitationem & suscipere & habere volentes nolentes cogimur, solatia interim quaedam & de x̄lignia, ut antidota conuenit semper in manibus esse, quibus aut incumbētis, aut urgentis metum mortis, si non depellere, saltem temperare queamus. Quid quod piy homines inter labores erummosos, (vel ut explicatius dicam) inter laboriosas erumnas huius aui constituti saepe pertasi peergrinationis hoc solo mortis in-

tuitu

ritu conquiescunt, memores se propediem,
iuxta Spiritus sancti promissum à laboribus
suis respiraturos, utcunq; iam nunc in utili-
tatemq; publicam se se impendant, sapienterq;
ferant hominum generis conditionem? Me-
minimus Apostolum Paulum ad Philippen-
ses scribentem cupere dissolui, & esse cum Chri-
sto: at propter impositam Ecclesiarum curā
haud omnino ex usu id fortè subijcit, aliqui
se malle à vinculis corporis huius expediri.
Huius generis cum nonnulla praecepta, prae-
terquam quod originem, effectus, fructumq;
mortis describit multiplicem, his libellis con-
tinerentur, essetq; via, quam sapiens Christi-
anus in quotidiana meditatione mortis tene-
re debet, praescripta sperabam T. C. gratos fu-
turos propter gravissimam & Doctoris pra-
stantiam, & materiam. Erant hi libelli for-
tassis & maturitatem, & perfectionem ad-
epturi maiorem, ni cygni suavisimè canentis
vocem, interuētus mortis abruptisset. At Chri-
sto praecipiente didicimus etiam fragmenta,
ut res frugiferas, ne intercitant pereatq;, col-
ligenda esse: obsecutus igitur diuina volunta-
tis insui has reliquias epularum caelestium,
quibus in domo Domini fidelis pastor multo-
rum animas satiare potest, ultimas conservā-
das

PRAEFATIO

das indicavi, ad eorum stomachum facturas,
qui palati non sunt omnino morosi, quaeque T
C. cum ceteris literis, quae quidem cum ali-
qua liberali laude coniunctae sunt, tum in pri-
mis iis, quae pietatis & religionis sincera gra-
tiam respiciunt, placituras maximopere cōfido.
Quam sub in grauescentis aetatis luctantem
mole Dei clementia, secundum quam tuae, ut
inter homines mihi maximè venerabili, & me
& mea studia supplex commendare
pergo. Ex Colonia Agrippinensi
Quarto Idib. decembris.
Anno Christi. M.
D. LXI.

(.:.)

eturas,
que T
m ali-
in pri-
a gra-
cōfido.
antem
ue, ut
c me
re
f

RVPERTI

ABBATIS TVITI

ENSIS DE MEDITA-

TIONE MORTIS

LIBER. I.

VID nunc agis ô a-
nima? Saltem ab hinc
eruditior esto, & quod
reliquum est temporis,
viue secundum vitam
sapientis, quæ est meditatio mortis.
Nunc enim maximè tibi tempus est flē- Eccl. 3.
di, & tempus plangendi, postquam ve-
lociter transierunt menses vacui, quos
habuisti, & noctes laboriosæ, quas e-
numerasti tibi, ita vt veraciter quo-
dam respectu conscientiæ tuæ dicere
possis, quia timor quem timebam, e-
uenit mihi, & quod verebar accidit. Iob. 3.
Apostolus cum de pressuris siue tribu- 2 Cor. 1.
lationibus suis loqueretur, ipsi, inquit,
in nobismetipsis responsum mortis ha-

F bui-

DE MEDITATIONE MORTIS

Iesum Christum, qui particeps fieri dignatus est nostræ mortalitatis. De quo videlicet thesauro rectè illud à Domino dictum intelligitur ad Beatum Iob. Nunquid ingressus es thesauros niuis, aut thesauros grandinis aspexisti, quæ præparauisti in tempus hostis, in diem pugnæ & belli? Denique præter moralem sensum niuis & grandinis nominibus omnes afflictiones, quas Deus humano generi iustè superduxit, rectè intelliguntur, & ipsa mors, quæ omnium afflictionum summa est. Quis rogo, nisi solus DEVS vel solus Deus filius eiusmodi niuem sic ingressus est, & eiusmodi grandinem sic aspexit, ut thesauros inde produceret, id est, sic omnes afflictiones & ipsam mortem inter homines impios, & frigore perfidiæ constructos sustinuit, ut per hoc ipsum, quod mortem perpessus est, iucunditatem & exultationem vitæ æternæ super nos thesaurizaret? Et quid niuem hanc & grandinem istam præparauisti, inquit, in tempus hostis, in diem

Iob.

Niuis & grā
dinis nomine
afflictiones
corporales in-
telliguntur.

em pugnae & belli, id est, propter hostilitatem serpentis antiqui, & propter repugnantiam siue rebellionem hominis consentientis illi, afflictionem & mortem induxit dicendo: Maledicta terra in opere tuo, & cætera usque, quia pulvis es, & in puluerem reuerteris, siue usque: ne comedat de ligno vitæ & viuat in æternū. Sed, hæc taliter imposita homini rursus instrumenta facta sunt vitæ & salutis per gratiā Dei, qui miro atq; ineffabili modo benè nouit vti malis nostris. Hæc nostra propositio est, & circa hæc cupimus studiosè versari in hoc opusculo, quod nuncupare placet meditationem mortis, cuius videlicet opusculi scribendi mihi occasio fuit periculum ignis, quod præcedente libello denarraui, in quo mirificè seruatum est corpus Domini, memoriale mortis eiusdem Domini, iuxta quod Apostolus dicit: Quotiens panem hunc manducabitis, & calicem istum bibetis, mortē Domini annūciabitis donec veniat.

*Titulus huius
libelli cum
subiecta oc-
casione.*

I Cor. II.

DE MEDITATIONE MORTIS

loquitur: tabescet caro eius, & ossa, quæ tecta fuerant, nudabuntur. Et quidem in illo vſu luctus est, siue causa lugendi, sed eundem luctum consolatio delinit in corde sapientis, cuius, vt supra proposui, omnis vita est meditatio mortis, quia consumptionis huiusmodi fructus hic est, quem dicit propitiatus DEVS ipse, reuertatur ad dies adolescentiæ suæ, nimirum vt intelligas idcirco mori vel cōsumi oportuisse hominem, vt per misericordiam non iniustam renouari debeat in id, ad quod conditus fuerat, scilicet in vitam æternam, quæ idcirco per dies adolescentiæ pulchrè designata est, quia nulla vnquam senectute marcescet aut deficiet, nulla vetustate siccabitur, aut recepti, immò in statum longè meliorem reparati vigoris sui pelchritudinem amittet.

Dies adolescentiæ vitam æternam designant.

CAPVT IIII.

VBi, quando, quali intentione, ò DEVS, hoc inuentum inuenisti? Non enim parui ponderis esse sentimus

timus quod dixisti: inueni in quo propitius ei. Stet ergo hic diligēs anima diutius ad meditandum, memor quod sapientia dixit: Melius est ire ad domū ^{Ecc1.7.} luctus, quā ad domum conuiuij. In illa enim finis cunctorum agnoscitur, & viuens homo cogitat quid futurus sit. Et re vera de huiusmodi loquitur ipse Dominus, Beati qui lugent, quoniam ^{Matth. 5.} ipsi consolabuntur. Vt igitur ea quae percunctatus sum delectabilius inueniam, scilicet vbi, quando, quali intentione hoc inuentum inuenerit DEVS, quatenus caro hominis morte consumatur, & quomodo vel quot vicibus eādem consumptionem operetur, totum capitulum hic ponere libet, de quo versiculum hunc assumpsi, Consumpta est caro illius supplicijs, reuertatur ad dies adolescentiae suae. Capitulum ^{Iob. 33.} hoc est. Per somnium, inquit, in visione nocturna quando irruit sopor super homines, & dormiunt in lectulo, tunc aperiet aures virorum & erudiens eos instruit disciplina, vt auertat,

DE MEDITATIONE MORTIS

, hominem ab his, quæ fecit, & liberet
 , eum de superbia, eruens animam eius
 , à corruptione, & vitam illius vt non
 , transeat in gladium. Increpat quoq;
 , per dolorem in lectulo, & omnia ossa
 , eius marcescere facit. Abominabilis ei
 , sit in vita sua panis, & animæ illius ci-
 , bus antè desiderabilis, tabescet caro
 , illius, & ossa, quæ tecta fuerant, nuda-
 , buntur. Appropinquabit corruptio-
 , ni anima eius, & vita illius mortiferis.
 , Si fuerit pro eo loquens Angelus v-
 , num de similibus, vt annunciet homi-
 , nis æquitatem, miserebitur eius & di-
 , cet: Libera eum, & non descendat in
 , corruptionem. Inueni in quo ei pro-
 , pitier. Consumpta est caro eius à sup-
 , plicijs, reuertatur ad dies adolescen-
 , tiæ suæ. Deprecabitur DEVM &
 , placabilis ei erit, & videbit faciem e-
 , ius in iubilo, & reddet homini iustiti-
 , am suam. Respiciet homines, & dicet:
 , Peccaui & verè deliqui, & vt iram di-
 , gnus, non recepi. Liberaui animam su-
 , am ne pergeret in interitum, sed viuens
 lucem

lucem videret. Ecce hæc omnia operatur Deus tribus vicibus per singulos, vt reuocet animas eorum à corruptione, & illuminet lucem viuentium.

¶ Ferè cuncta hæc secundum sensum literalem, qui grauissimus & sacratissimus est, accipienda nobis sunt, iuxta rationem præsentis propositi, quod est meditatio mortis, præter id, quod primum dixit, per somnium in visione nocturna quando irruit sopor super homines & dormiunt in lectulo. Hæc enim iuxta anagogen accipienda sunt, vt per somnium, & per visionem nocturnam, & per soporem irruentem, & per dormitionem in lectulo, quæ multiplex circumlocutio est, sanctum sacræ meditationis intelligas ocium, videlicet quod his tantum, qui mentis quietæ sunt, quos amor huius seculi non inquietat, quos illecebra præsentis vitæ non delectat, quorum cor in avaritia non vigilat, aperiuntur aures Gen. 3. cordis, vt illud quod dictum est, ne comedat etiam de ligno vitæ & viuat in æ-

DE MEDITATIONE MORTIS

Gen. 6.

in æternum. Et alibi Non permanebit spiritus meus in hominibus in æternum, quia caro sunt, clarè audiat & benè intelligat, non tam esse vindicis iræ sententiam, quàm consulentis misericordiæ prouidentiam, non tam iudicialis gladij vindictam, quàm paternæ virgæ disciplinam. Veruntamen esto, vocetur ira, dicatur furor disciplina hæc. Ecce, inquit Propheta, tu

Esa. 64.

iratus es, etenim peccauimus & cecidimus quasi folium vniuersi, & iniquitates nostræ quasi ventus abstulerunt nos. Et Psalmista cum dixisset concedendo disciplinæ huic, id est, mortalitati siue morti dicendo: Mane sicut

Psal. 89.

herba transeat, mane floreat, & transeat, vespere decidat, induret, & arescat, continuò subiunxit: Quia deficiamus in ira tua, & in furore tuo turbati sumus. Et in alio quoque Propheta Deus ipse disciplinam hanc, siue supplicia hæc, de quibus hîc scriptum est, Consumpta est caro eius à supplicijs, non solum iram, verum etiam

iu-

iudi
Qu
ma
las,
fale
& p
uat
erg
pro
De
ti fi
cri
le c
lig
gæ

C
sen
re
de
ho
cu

iudicia pessima nominat, cum dicit:
 Quod etsi quatuor iudicia mea pessi- *Ezech. 14.*
 ma gladium, & famem, & bestias ma-
 las, & pestilentiam misero in Hieru-
 salem, vt interficiam de ea hominem
 & pecus: tamen relinquetur in ea sal-
 uatio educentium filios & filias. Est
 ergo: nihil enim obest, immò multū
 prodest, & intentioni siue proposito
 Dei cooperatur existimatio hæc, velu-
 ti si puer dum à patre verberatur, a-
 criter furorem esse existimet, cum il-
 le diligendo percutiat, percutiendo di-
 ligat, sciens scriptum: *Qui parcit vir-*
gæ, odit filium suum. *Prou. 13.*

CAPVT V.

QVali ergo intentione **DEVS**
 Pater filios suos ista virga percuf- *Cur Deus ho-*
 ferit, vt secundum carnem consume- *minem sup-*
 rentur à supplicijs, scriptura hæc eui- *plicijs pre-*
 denter exprimit, cum dicit: Vt auertat *mat.*
 hominem ab his, quæ fecit, & liberet
 eum de superbia, eruens animam eius
 à cor-

DE MEDITATIONE MORTIS

à corruptione, & vitam eius, vt non transeat in gladiū. Verè grandis sermo. Idcirco, inqt, vt liberet hominē à superbia, & vitā eius, vt nō transeat in gladium, erudit eū huiusmodi disciplina. In primis increpat per dolorem in lectulo, & omnia ossa eius marcescere facit, quod sæpè contingit ex modica febris, vt qui paulò antè robustus sibi videbatur, in breui deficcatis artubus, ne pedibus quidem consistere queat, immò nec ad sedendum valens, totusque doloris impatiens in lectulo decumbat, & panis siue omnis cibus antè desiderabilis, tunc abominabilis adeo fit illi, vt vim sibi ad comedendum faciens, reuente stomacho, plærunque vomitu reijciat, totusque tremore quatitur, qui paulò antè equo insultans, vectari gaudebat, siue Rex præpotens, siue nobilis dux. Vnde quidam regum potentissimorū, dum valida febris ad mortem vicinā acriter vrgeretur, ita dixisse fertur: Vvahe, Vvahe, quā magnus rex ille est, qui reges fortes tam fortiter cōstringit.

*Vox cuiusdā
Regis.*

stringit. Deinde quam verè tabescat mortuus sicut ait, tabescet caro eius, & ossa quæ tecta fuerant nudabuntur, si nondum satis comperisti, ô tu quisquis es, vade ad sepulchra mortuorum, & sicut suprà dixi, ipsa respondebunt & indicabunt tibi vsque ad satietatem visionis oculis tuis, & si recentiora sint cadauera, vt succi aliquid supersit, indicabunt vsque ad satietatem foetoris, plus quam nares tuæ tolerare possint. Vt, inquam, liberet eum à superbia, vt eruat animam eius à corruptione, & vitam eius transeat in gladium, idcirco sic increpat, idcirco sic carnem eius tabescere facit, data sententia huiusmodi, quia pulvis es & in puluerem re-
Gen. 3-
uerteris, & sic ossa quæ tecta fuerant pelle & carnibus, & nervis omnibus denudantur. Quonam alio modo à superbia liberaretur? Vix etiam nunc leuitas creaturæ huius ad pōdus humilitatis deducitur. Quotidie morimur, & à viventibus utique morituris mortui sepeliuntur, & interim plerique adeo

DE MEDITATIONE MORTIS

Esa. 14.

Ezech. 28.

*Per vitium
ambitionis
homines simi-
les Diabolo
efficiuntur.*

adeo præsumptione magnifici cordis
inflantur, vt obliuisci gestiant quod ho-
mines sint, qualium notissimi in scri-
pturis grauiter denotantur, Assur Pha-
rao, & Tyrus siue rex Tyri, rex quo-
que Babylonis, quorum sub nomini-
bus arguitur in scripturis superbia Di-
aboli, quod posuerit cor suum quasi
cor Dei, dicens: DEVS ego sum, &
in cathedra Dei sedi, quia tales ho-
mines per vitium talis ambitionis si-
miles fuerunt illi. Quid si non incre-
parentur, si sperare potuissent futurū
non esse, vt hic dictum est, tabescet ca-
ro illius, & ossa quæ tecta fuerant, nu-
dabuntur? Quid, inquam, si non mo-
reretur homo sicut non moritur Dia-
bolus? Quomodo vel per quid à su-
perbia liberaretur, vt non descenderet
anima eius in corruptionem, & vt vita
eius non transiret in gladium, subau-
ditur, in quem transiuit Diabolus, sci-
licet in damnationis æternæ iudicium.
Ille namque propter superbiam in illū
transiuit gladium. Diligenter animad-
uer

uertendum. Non gladius in illum, sed ille transiit in gladium. Longè alius est sensus, cum dicitur transire gladius, vt illic: Et si dixerò gladio, transi per terrā, & alius hic cū dicitur homo transire vel non transire in gladium. Transitus gladij per terram, poenam significat transitoriam: transitus superbi in gladium, damnationem innuit sempiternam.

Ezech. 14.

CAPVT VI.

L Audabilis igitur & omni gratiarum actione digna intentio tua Deus, quia propter hoc mortales nos esse voluisti, quatenus à superbia liberemur, atque perinde consequenter fieri debeat, vt nequaquam in illū gladium malignum transeamus. Mirum quidem quod Diabolus, cum in illum gladium transferit, adhuc superbit: sed nunquid minus mirandum de hominibus superbiæ filijs, qui adhuc superbiunt sciendo & confitendo, quod

G mortu-

DE MEDITATIONE MORTIS

mortales sint, & cito morituri? Dicunt enim: Exiguuum & cum tœdio est tēpus vitæ nostræ, quia ex nihilo natum sumus, & post hæc erimus tanquam non fuerimus. Vmbra enim transitus est tempus nostrum, & non est reuersio finis nostri, quoniam consignata est, & nemo reuertetur. Venite ergo & fruamur bonis, quæ sunt, & vtamur creatura tanquam in iuuentute celeriter. Vino precioso, & vngentis nos impleamus, & non prætereant nos flores temporis. Coronemus nos rosis, antequam marcescant, nullum pratium sit, quod non pertranseat luxuria nostra. Nemo vestrum sit exors luxurie nostræ. Hæc & cætera his similia dicunt, nunquid minus mirandum est super duritia illorum, quàm super duritia Regis eorum, scilicet Satanæ, sicut ait Dominus ad Beatum Iob, & ipse est Rex super omnes filios superbiam? Vnde enim humiliari debuerunt, scilicet ex mortis certitudine, inde magis desperati superbiunt, nimirum secun-

Iob. 41.

LIBER PRIMVS. 31

secundum imitationem Diaboli, qui cū
 damnatum se sciat, & ita in gladium
 transisse, vt sit irreuocabilis; nihilomi-
 nus adhuc superbit. Tantæ rebellionis
 eius duritiem scriptura libri Apoca-
 lypsis vehementer nos admirari vult, Apoc. 13.
 cū dicit: Et vnum de capitibus be-
 stiæ quasi occisum in mortem, & pla-
 ga mortis eius sanata est. Item: Et fe-
 cit terram & inhabitantes in ea ado-
 rare bestiam primam, cuius curata est
 plaga mortis. Ac deinceps: Vt faci-
 ant, inquit, imaginem bestię, quæ ha-
 bet plagam gladij, & vixit. Diabolus
 namque, qui in Antichristo totus in-
 habitauit, ipse est cruenta bestia, quæ
 habet plagam gladij, & vixit, & plaga
 mortis eius sanata est. Nimirum falso
 vixit, aut viuit, & falso plaga mortis e-
 ius sanata est, nam verè mortuus est,
 & plaga mortis eius est insanabilis.

*Quomodo
 Diabolus vi-
 uit Vide Rup.
 lib. 8 in A-
 poc. pag. 149.*

Ipse autem quasi viuum se vult habe-
 ri, & plagam mortis suæ quasi sanatā
 videri, quam videlicet plagam gladij,
 id est, sententiam æternæ damnationis

DE MEDITATIONE MORTIS

in cœlo accepit, vnde irrecuperabiliter
cecidit. In quo se quasi viuum vel pla-
gam suæ mortis, quasi sanatam vult
videri? Videlicet in eo, quod perma-
nēte diuinitatis ambitione, qua in cœ-
lo tumuit quasi DEVM se deceptis
hominibus ostendit, & contendit vt
adoretur quasi DEVS viuus, cum sit
mortuus Diabolus. Ad imitationem,
inquam, illius isti hoc modo super-
biunt, dum profitentes quod sciant se
cito mori, coronemus nos, aiunt, ro-
sis, antequam marcescant, & cætera,
subiungentes, quoniam hæc est pars no-
stra & hæc est fors nostra. Quod &
si qui talium aliquando lugent, nul-
lam veram, cur lugere debeant, sentiū-
rationem.

CAPVT VII.

Iob. 6

CONtra eiusmodi vir sanctus dicit.
Quæ est enī fortitudo mea, vt su-
stineam, aut quis finis meus, vt patien-
ter agam? Nec fortitudo lapidum, for-
titudo

titudo mea, nec caro mea ænea est. Nimirum fortitudines istorum, scilicet lapidum & æris in percussionibus sono quidem differunt, sed vtraque sine sensu sunt. Adeò sonis differunt, vt non solū clarius lapide tinniat æs percussum, verū etiam dulcem ac delectabilem reddat harmoniam, obseruatis in pondere legitimis proportionibus numerorum, sed, vt iam dictum est, vtraque sine anima sunt, & nihil omnino sentiunt. Secundum hanc similitudinē nōne illi, quorum verba suprā posuimus, lapides sunt, quippe qui dolores mortis sentire nolunt, immò propter hoc ipsum, quia morituros se esse sciunt, durissimè atque superbissimè loquuntur, & quoniā morituri sunt, omnes luxurias festināter præoccupare gestiunt? Planè lapides sunt, & fortitudo eorū fortitudo lapidum est, quia non solū non sonāt gemitum, verum etiam pro laude & gloria hoc habere leguntur, quod dedignantur proferre gemitum. Illi verò, qui verba gemituosa legūt qui

*Homines nō-
nulli lapides.*

DE MEDITATIONE MORTIS

Psal. 114.

1 Cor. 13.

Quid sit inue-
nire dolorem
& à dolore
inueniri.

dem vel psallūt, sed eorum sensum per-
cipere non curant neque attēdunt, ex-
empli gratia, circumdederunt me ge-
mitus mortis, dolores inferni circum-
dederūt me, & cætera huiusmodi, quæ
multa sunt in scripturis, tantum à præ-
dictis in hac ratione differunt, quan-
tum sonus æris à sono lapidum, & de
eiusmodi rectè dicas, quia caro illorū
ænea est. Hinc & Apostolus: Si, inquit,
linguis hominum loquar & Angelorū,
charitatem autē non habeam, factus
sum velut æs sonans, aut cymba-
lum tinniens. Igitur & tu, ô anima mea,
fac ut veraciter dicere queas, nec for-
titudo lapidum fortitudo mea, nec ca-
ro mea, ænea est. Quomodo? Videt
cet hoc agendo ut, non solummodo cir-
cundederint te gemitus mortis, & in-
uenerint te pericula inferni, verū etiam
tu dolores ipsos inueneris, quæadmo-
dum habes illic. Præmissio namque
circundederūt me dolores mortis, pe-
ricula inferni inuenerunt me, statim
subiunxit: Tribulationem & dolorem
inueni,

inueni, & nomen Domini inuocaui.
Hoc plus habeas, ô sensata anima, hoc
plus habeas à fortitudine lapidum, &
à tinnitu æris, siue cymbalorum. Om-
nes quippe homines per peccatum v-
nius circundederunt dolores mortis,
& inuenerunt eos pericula inferni, sed
non omnes tribulationem & dolorem
inuenerunt, quia plerique insensati fu-
erunt & sunt. Soli sensati, soli fideles
& electi tribulationem & dolorem in-
uenerunt, & nomen Domini inuoca-
uerūt, id est, in foelicitatem suæ condi-
tionis, quæ in Adam contigit, sen-
serunt & intellexerunt, & ad Dominum
Deum conuersi sunt, sperantes & de-
siderantes, & cum lachrymis flagitan-
tes ab eo geminam resurrectionē mor-
tuorum.

CAPVT VIII.

Quomodo tribulationē & dolo-
rem inuenerunt? Quomodo no-
men Domini inuocauerunt? Primus

Latus Abrahæ

G 4 Abra-

DE MEDITATIONE MORTIS

Gen. 18.

Abraham dixit: Loquor ad Dominū meum, cū sim pulvis & cinis. Primus inquam. Nam & si antē illum hoc ipsum dicere potuit aliquis iustorum qui nonnulli fuerunt: hic tamen primus est in scripturis testimonium habens huius piæ confessionis. Primus itidē

Gen. 23.

secundum scripturæ narrationē mortuorum planxit & fleuit. Mortua est, inquit, Sara, venitq; Abraham, vt plāgeret & fleret eam. Cumq; surrexisset ab officio funeris, locutus est ad filios Heth dicēs: Aduena sum & peregrinus apud vos, date mihi ius sepulchri vobiscum, vt sepeliā mortuū meum. Et si antē istum alij mortuos suos plāxerunt & fleuerunt, & officiose sepelierunt: attamen quoniam nullius eorum scriptura meminit, sciendum de isto primo, quia planctum & fletum eius & cura in sepulturæ, quam habuit, scribere dignum fuit. Nam in altero quidem, id est, in sepulturæ diligentia haud dubium, quin fidem resurrectionis habuerit, sicut de eodem testatur

Heber. 11.

Apo-

Apostolus, & vnigenitum offerebat Hebr. 11 }
 qui susceperat repromissiones, ad quē
 dictum est, in Isaac vocabitur tibi se-
 men, arbitrans quia & à mortuis sus- Gen. 21.
 citare potens est Deus: in altero autem,
 scilicet in planctu siue fletu dicere licet
 quia sapiens tribulationem & dolorē
 inuenerat. Qualē tribulationem? qua-
 lem dolorem vir fidelis inuenerat, id
 est, intellexerat? Nimirum tribulatio-
 nem mortis animæ, & dolorem mor-
 tis corporeæ, quæ duo similia sunt, de
 quibus multum est quod loquamur
 secundum eundem fidei intellectū, quē
 habuit ille pater credentium, præser-
 tim quia in capitulo superius suscepto
 ex libro Beati Iob sic scriptum est: Si
 fuerit pro eo Angelus loquens vnū de Iob. 33.
 similibus, vt annūciat hominis æquita-
 tem, & cætera. Duo, inquam, hæc si-
 milia sunt, mors animæ, & mors cor-
 poris, quāuis multum differant in quan-
 titate tribulationis & doloris. In quo
 similia sunt? In eo videlicet, quod sicut
 corpus desertum à suo spiritu cadauer

Mors corporis
Mors animæ.

DE MEDITATIONE MORTIS

*Insignis fini
liundo.*

Ezech.

est, & putrescet, & foetet, & in lutum
resoluitur, fitque cinis inutilis, & pul-
uis exiguus: sic anima à creatore suo
propter peccatum deserta mortua est,
& quoddam fit cadauer, atque cuius-
dam putredinis sepulchrū, sicut de mul-
titudine reproborū, & Diabolo prin-
cipe illorum & auctore mortis ipso-
rum apud Ezechielem loquitur Do-
minus: Ibi, scilicet in lacu inferni,
Assur & omnis multitudo eius, in cir-
cuitu illius sepulchra eius omnes inter-
fecti, & qui cediderunt gladio, quorū
data sunt sepulchra in nouissimis laci-

CAPVT IX.

Semper quidem sapiens memor est
sillius mortis, & memoria eius a-
mara est illi, qua prauaricatrix anima
deserta à spiritu Dei viui sepulchrum
fit mortui, scilicet Diaboli. Verun-
tamen quando similitudinem illius
mortis, id est, mortem corporis eu-
iusque sibi familiaris praesentem in-
tuetur

tuetur oculis suis (videt enim corpus
absente anima, quale factum sit) tunc
abundantius atque oportunius illius
magnæ mortis reminiscitur dupliciter
affectus, hinc amissione chari, cuius
eum societas ut cunque consolabatur,
inde contemplatione animæ illius, &
sux quoque, sine dubio, iuxta illud ^{Eccl.}
dictum sapientis, miserere animæ tuæ,
placens D E O. Vnde enim iam scit ^{quomodo mæ}
quisque de anima sua vtrum amore ^{seremur ani}
an odio, vtrum vita (quæ D E V S ^{mæ nostræ.}
est) an morte digna sit ? Non ergo in-
aniter actum, neque frustra scriptum
est quod senex anum defunctam plan-
xit & fleuit, dicente scriptura sic : Ve- ^{Gen. 22.}
nitque Abraham, ut plangeret & fle-
reteam. Diligenter animaduertendū.
Dixit quia venit Abraham, ut plange-
ret & fleret eam, & non dixit, vnde
venerit. Neque enim ex eo scripturæ lo-
co colligitur quādo illa mortua est ab-
sentem fuisse Abrahā. Ergo cū dicitur
venisse nō tam corporis motū, aut in-
cessum pedū, quā cordis intuitū, & ap-
posi-

DE MEDITATIONE MORTIS

Eccl. 7.

positionē significat sensuū ad meditan-
dū tāta rei negociū. Iam quippe sine li-
teris sapiebat illud, q̄ lōgè posterius per
Salomonē dixit, & scripsit sapiētia: Me-
lius est ire ad domum luctus, quā ad
domum cōuiuij. In illa enim finis cun-
ctorum admonetur hominum, & vi-
uens cogitat, quid futurus sit. Planē
huiusmodi luctus siue fletus senectutem
miserebitur eius, & dicet. Libera eum,
vt non descendat in corruptionē. In-
ueni in quo ei propitier. Consumpta
est caro eius à supplicijs, reuertatur ad
dies adolescentiæ suæ. Duo similia, du-
as esse mortes, iam suprā dixi, alteram
animæ, & alteram corporis, & vtranq;
hic vnus scripturæ huius versiculus bre-
uiter innuit: Appropinquabit anima
eius corruptioni, & vita illius mortifi-
ceris. Corruptio nanque hoc loco re-
ctè intelligitur mors, cui anima omnis
etiam electi sic appropinquauit, vt nō
tamen descenderet in corruptionem e-
andem, scilicet mortem, segregata licet
in tenebris, & liberata à supplicijs æter-
næ

næ damnationis per fidem Iesu Christi, cuius aduentum expectabant omnes sancti ab origine mundi. Ipse Diabolus corruptio est, etenim nomen *Diabolus mors.* illi mors. Mortifera autem sunt omnes passionēs mortis eius, quæ est resolutio corporis, quibus videlicet mortiferis sic appropinquauit vita hominis, qua in corpore viuit, vt non solum inhibitus sit comedere de ligno vitæ, quo viueret in æternum, verum etiam breuiores eius dies sint, quàm olim adhuc recenti seculo fuerunt. Nam dies annorum nostrorum, ait Psalmista, *Psal. 89.* in ipsis septuaginta annis: si autē in potētatibus octoginta anni, & amplius corū labor & dolor. Et hæc duo in quo similia sint, scilicet mors animæ & mors corporis, iam superius dictum est, quia nimirum sicut vita corporis anima, sic vita animæ Deus: est vt sicut recedēte anima corpus putrescit, & in puluere reuertitur: sic Deo propter peccatum *Similitudo notabilis.* deferente animam, illa tenebrascit, & æternæ corruptionis, scilicet Diaboli sepul-

DE MEDITATIONE MORTIS
sepulchrū efficitur. Nunc ergo super-
est dicere, quis vel qualis Angelus lo-
cutus fuerit, vnum de his similibus, &
quod vel quale illud vnum sit, & quæ
vel qualis locutio, quam vel qualem
hominis æquitatem annunciauerit.

CAPVT XI.

Angelus iste filius Dei est. Differt
autem, & nulli incognitum est,
aut esse debet, quia multum differt hic
Angelus à cæteris omnibus Angelis,
tam spiritibus, quàm hominibus san-
ctis, qui & ipsi pro quadam dignitate
spiritualis officij dicuntur & sunt An-
geli, vt illic: Labia sacerdotis custodi-
unt scientiam, & legem requirent ex o-
re eius, quia Angelus Domini exerci-
tuum est. Multū, inquam, differt, quia
hic Angelus natura est DEVS & Do-
minus, & pro dignatione officij An-
gelus, omnes enim alij creaturæ sunt
& serui eius. Benè ergo hic pro excel-
lencia suimet absolutè, & absque rela-
tio-

*Deus Ange-
lus sui clo-
qui dicitur,
ceteri relati-
ue Angeli di-
cuntur.*

tionedicitur Angelus scriptura dicente. Si fuerit pro eo loquens Angelus vnum de similibus. Alij autē omnes Angeli Domini dicuntur. Nam iste, vt iā dictum est, Angelus est ipse Dominus, & alicuius Domini sui, sed suimet eloquij factus est Angelus, id est, nuncius, sicut scriptum est de eo in Propheta Amos: Quia ecce formans montes, & Amos. creans ventum, annuncians homini eloquiū suum, Dominus exercitū nomen eius. De quo Angelorum, id est, nunciorum vnquam dictum est, aut dici debuit huiusmodi prædicamentum, annuncians homini eloquium suum, præter istum, cuius est nomen Dominus Deus exercituum? Omnes quippe Angeli, quicunque ad annunciantum missi sunt, propter quod & dicuntur Angeli siue spirit^{us} administratorij missi, inquit Apostolus, in ministeriū propter eos, qui hæreditatē capient salutis, omnes, inquam, alterius eloquium annunciauerūt, scilicet Dei, hic autem solus suum eloquium annūciauit, Deus est

DE MEDITATIONE MORTIS

est enim. Qui similiter eloquium suum annunciare voluit, & à semetipso loqui præsumpsit non veritatem, sed mendacium annunciauit, & hic est Angelus caducus, immò non Angelus, sed Diabolus. Cùm igitur dicit: Si, fuerit pro eo loquens Angelus vnum de similibus, idem est ac si dicat, Si vnum de duabus mortibus hominis pro homine susceperit DEVS, quæ videlicet duæ mortes duo similia sunt ea similitudine, quam suprâ diximus. Hoc autè quomodo fieri posset, nisi primū Deus homo fieret? DEVS enim in sua natura immortalis, impassibilis, incomprehensibilis, atque inuisibilis erat & est. Ergo in hoc dicto, quod ait vnum de similibus Deum hominem futurum, & pro homine moriturū dixisse rectè intelligitur. Quis hoc audire pateretur, si hunc sensum Propheticus ille spiritus verbis vulgaribus & manifestis fuisset elocutus? Necessariò ergo sententiam clausit & signauit, Deum Dei filiū nominans Angelum, dicensq;

censque vnum de similibus, pro eo vt
diceret mortem carnis, qua omnis ho-
mo moritur.

CAPVT XII.

Hic pondus in meditatione, vel
meditatio in pondere est. Hic e-
nim Angelus, vbi homo factus erat, se-
que cognosci volebat, quod venisset *Matth. 18.*
sicut mundo expediebat, illud vnum
de similibus intendens ait: Et beatus
qui non fuerit scandalizatus in me.
Quid nam est in eo scandalizari, nisi *In Domino scandalizari*
nolle credere in eum, pro eo quod vt *quid sit*
mortalis homo comprehensus est, &
mori potuit & crucifigi? Hinc Apo-
stolus: Nos autem prædicamus Chri- *1 Cor. 1.*
stum crucifixum Iudæis quidem scan-
dalum, Gentibus autē stultitiam. Quor-
sum istud? Videlicet admiramur fœ-
licitatem gratiæ huius Angeli, quam
per Spiritum sanctum nobis contulit,
quia non solum non scandalizamur
in eo pro hac re, verum etiam oppi-

H

dò

DE MEDITATIONE MORTIS

Gen. 18.

dò confirmamur in eius fide, quiani-
 si Angelus iste DEVS esset, nulla-
 tenus homo, qui secundum veritatem
 naturæ nostræ moreretur, ipse fieri po-
 tuisset. Quid enim? Nunquid creatus
 Angelus, qui utique non est DEVS,
 humanam potuisset assumere naturæ?
 Et quidem in specie hominum appa-
 rere potuerunt, & apparuisse leguntur
 Angeli, ut illic: Cumque subleuasset
 Abraham oculos, ecce apparuerunt ei
 tres viri stantes prope eum: sed in
 veritate naturæ hominis nullus con-
 vnquam apparuit præter istum, qui ve-
 ritatem naturæ nostræ ita suscepit, ut
 etiam vnum de similibus loqueretur,
 id est, vera carnis morte moreretur.
 Non ergo in eo scandalizamus, im-
 mò magis in fide confirmamur. Nam
 quia verè mortuus fuit, constat quia
 verè homo est, & quia veram hominis
 naturam assumere potuit, constat quia
 solus Angelus iste DEVS est. Solus
 quippe Deus adeo subtilis est, ut sub-
 stantiæ eius creatura rationalis capax
 sit.

fit.
 ræ A
 lica
 nec a
 mana
 tior
 tor v
 & S
 & A
 or e
 & h
 um
 Filiu
 natu
 • vt vr
 verus
 simil

C
 cup
 vide
 milia

fit. Neque humana creatura creaturæ Angelicæ, neque creatura Angelica creaturæ humanæ capax est, quia nec altero, scilicet Angelus anima humana, vel anima humana Angelo subtilior est, solus, ut iam dictum est, Creator vtriusque DEVS Pater, & Filius, & Spiritus sanctus, utroque videlicet & Angelo & homine longè subtilior est, & proinde vtrique & Angelo & homini capabilis est, quorum trium personarum hæc vna, scilicet Dei Filius, qui est Angelus, sic humanam naturam suimet capacem esse voluit, ut vna cum homine persona fieret, tam verus homo, ut loqueretur vnum de similibus, id est, moreretur.

Nullus Angelus humanam naturam assumere potuit.

CAPVT XIII.

Qualis est ista locutio? Vel quæremus huius Angeli locutio nuncupatur, dicendo: Si fuerit pro eo, videlicet homine loquens vnum de similibus, videlicet quia DEVS est, cui

Qualis locutio sit huius Angeli.

H 2 locu-

DE MEDITATIONE MORTIS

locutus est vel loquitur, cui cum omnia suis motibus loquantur (omnia enim intelligit) tunc verò maximè huius Angeli, scilicet filij sui passio, locutio est. Si enim sanguis sanctorum ad eum clamat, exempli gratia, dicente ipso ad Cain: Ecce vox sanguinis fratris tui Abel clamat ad me de terra, quando magis sanguis huius illi loquitur? Hinc Apostolus: Et accessistis, ait, ad testamenti noui mediatorem Iesum, & sanguinis sparsionem melius loquentem, quàm Abel. Ergo mors Angeli huius verè locutio est, & si delectat audire, etiam testamenti conscriptio est. Eamus ad scripturà illà, ad quā nos hic idem Angelus misit loco suprā memorato, postquā dixerat: & beatus est, qui non fuerit scandalizatus in me. Quid, inquit, existis in desertum videre Prophetam: Etiam dico vobis, & plus quam Prophetam. Hic est enim, de quo scriptum est, Ecce mitto Angelum meum ante faciē tuam. Illuc, inquam, eamus, & videamus, quid sequitur. Ait. Et

Gen. 4.

Mors Christi;
loquitur.

Hebr.

Math. 11.

Malach. 3.

Et f
mi
tella
expe
spiri
Pro
hoc
fili
gelu
par
per
id e
du
lem
tine
eis.
don
gelu
mi
reb
ori
He
po
ue
con

Et statim veniet ad templum suum dominator, quē vos queritis, & Angelus testamenti, quem vos vultis. Nimirum ex persona Dei patris, siue ex persona spiritus sancti, qui per os sanctorum Prophetarum locutus est, dictum erat hoc de Ioanne Baptista, Angelo huic filio Dei, filio hominis. Ecce mitto Angelum meum ante faciem tuam, qui preparabit viam tuam ante te, & continuo per tropum, qui Apostropha dicitur, ^{Apostropha.} id est, cōuersio, sermo ad eos omnes reducitur, qui expectabant istum specialem, siue proprium Angelum, qui Antinomaticē dicitur Angelus, diciturq; eis. Et statim veniet ad templum suum dominator, quem vos queritis, & Angelus testamenti, quem vos vultis. Nimirum quem expectabant, quem querebant, quem volebant omnes sancti ab origine mundi, Messias & Christus est. Hūc ipsum dominatorem nominavit potius, quā Angelum dominatoris siue Domini, nō Angelū Domini, quod commune est plurimis, sed Angelum

H 3 testa-

DE MEDITATIONE MORTIS

Solus Christus Angelus testamenti dicitur, quia moriendo testamentum nobis æternæ hereditatis conscripsit.

testamenti, quod nomen siue prædicamentum proprium est huic, qui taliter Angelus factus est, ut solus moreretur & mori possit secundum naturam nostram, quam assumpsit, & moriendo conscribere nobis testamentum æternæ hereditatis. Quod ut liquidius pateat, ultimum de his, quæ suprà proposuimus, quatuor capitulis prosequamur, ut adnūtiat, inquit, hominis æquitatem.

CAPVT XIIII.

Fructus mortis Christi.

HÆC illius locutionis summa est, hic fructus mortis, quæ est locutio eius, hæc vox sanguinis eius melius loquentis, quàm Abel, annuntiare hominis æquitatem. Et quid est annuntiare hominis æquitatem, nisi stare contra hominis accusatorem siue peruasorem & criminatorem ante iudicem trinitatem, & pro aduocati officio defendere hominem per legitimam defensionem? Qua ratione? Si enim in vnius delicto,

Annuntiare hominis æquitatem quid sit.

delicto, ait Apostolus, immò qui in Rom. 5.
Apostolo loquitur ipse Christus, Si
inquã, in vnius delicto mors regnauit
per vnũ, multo magis abundãtiam gra-
tiæ & donationis & iustitiæ accipiẽtes
in vitam regnabunt per vnum Iesum
Christum. Igitur sicut per vnius delictũ
in omnes homines in condemnationẽ,
sic per vnius iustitiam in omnes homi-
nes in iustificationem vitæ. Sicut enim
per inobedientiam vnius hominis pec-
catores constituti sunt multi: ita & per
vnus obedientiam iusti constituentur
multi. Nõne hoc æquum est? Arrige
aures ô fides, quæ in nobis habitas, si-
ue per quam Christus in cordibus no-
stris habitat, arrige aures benè audien-
tes, & intellige hũc verè æquitatis no-
stræ veracem, & constantem adnun-
ciationem, quod si iustum fuit, vt pro-
pter peccatum vnius hominis condẽ-
naremur: quia de illo, sicut fructus in-
utilis ex viciosa radice nati fuimus, mul-
to magis iustum & æquum est, vt pro-
pter iustitiam vnius hominis omnes iu-

*Excitat fide.**Annunciatio
vera nostræ
æquitatis.*

DE MEDITATIONE MORTIS

Pfal. 126.

Ibid.

*Simpla mors
Christi nos a
corporis & a
nimæ morte
duplici libera
uit.*

stificemur: quia de illo tanquàm ex bo-
na radice, cui per fidem inferimur, vo-
luntariè regenerati sumus. Verè bea-
tus vir, qui implevit desiderium suum
ex istis, qui desideràs talem adnuncia-
tionem tantæ æquitatis firmiter vsque
ad finem vitæ, fidem tenuit in promif-
sione huius æternæ hæreditatis. Verè
inquam, beatus, quia nō cōfundetur,
cum loquetur inimicis suis in porta,
immò glorificabitur gloriosa æquita-
tis victoria, dicens inimicis suis in illa
porta, in illa vitæ æternæ ianua, quan-
do de corpore soluta egreditur anima.
Ecce hic est adnūciatio æquitatis, quā
adnunciauit iste, qui pro me loquitur
Angelus testamenti, Angelus qui ho-
mo factus sanguine suo testamentum
mihi conscripsit æternæ hereditatis, vt
iam non sim eius, qui me secundū car-
nem generauit mortālē, mortalis, sed
eius, qui me secundum spiritum rege-
nerauit post mortem, quam ex me scri-
psit factus immortalis, de cuius simpla
morte regeneratus & viuificatus iure
vtramq;

utramque mortem euasit, iam viuens
propter eius iustificationem in spiritu
& in corpore, quod propter peccatū
mortuū est, sine dubio propter ipsum
denuo victurus. Quæ sunt illa, ô pru-
dentissima fides, de quibus desiderium
tuum impleri oportet, vt non confun-
daris, cum loqueris in porta inimicis
tuis siue inimicis meis. Ait enim: Bea-
tus vir, qui impleuit desiderium suum ex
ipsis. Quibus ergo ex ipsis? Quæ sunt
ipsa? Præmissus est illic versiculus hu-
iuscemodi. Sicut sagittæ in manu po-
tentis, ita filij excussorum. Sed & an-
te hunc alius præibat versiculus huius-
modi. Cum dederit dilectis suis som-
num, ecce hæreditas Domini filij mer-
ces fructus ventris. Item & ante hunc
versiculum iste alius præcedit. Surgite
postquam sederitis qui manducatis pa-
nem doloris. Ecce verè ista sunt, quo-
rum qui habet desiderium, & ex qui-
bus qui implebit desiderium suum, bea-
tus est vir, & non confundetur cum
in porta loquetur inimicis suis. Nam

*Apostropho
ad fidem.*

Psal. 126.

Ibidem

Ibid.

Ibidem

DE MEDITATIONE MORTIS

Iob. 41.

*Sedere prius
postea surge-
re humilita-
tis est.*

Panis doloris

Psal. 41.

sessio, quam dicit, surgite postquam le-
deritis humilitas est, quam Rex om-
nium filiorum superbiæ, Diabolus ig-
norauit. Panis doloris suauitas est, san-
ctæ compunctionis, & manducatio
huiusce panis perseverantia est eiusdē
compunctionis, in qua reficitur & de-
lectatur anima spiritum possidens hu-
militatis tali ac tanta refectione, qua-
lem & quantam nemo scit, nisi qui ac-
cipit. Potest quidem dicere tale quid,
vt est illud, fuerūt mihi lachrymæ mee
panes die ac nocte, sed non potest e-
dicere qualiter sibi sapuerint panes ea-
rundem lachrymarū, quos meruit mā-
ducare. Sed redeamus ad capitulum.

CAPVT XV.

SI fuerit Angelus pro eo loquens
vnum de similibus miserebitur eius
& dicet. Libera eum, vt non descen-
dat in corruptionem. Inueni in quo ei
propitier. Consumpta est caro eius à
supplicijs, reuertatur ad dies adolescé-
tie

tiæ suæ. Quicquid huic à nobis hæte-
nus dictum, vel adhuc dicendum est,
sic accipe, ô tu, quicumque adesse di-
gnaris, sicut pollicetur titulus operis,
scilicet non tam expositionem docen-
tis, qua lèssionem sedentis in medita-
tione mortis, secundum morem man-
ducantium panem doloris, quibus dul-
ce est non solum loqui, verum etiam
id ipsum quod iam locuti sunt, diuti-
us meditari, & vt secundum maiestati
diuini sermonis dictum sit, non solum
manducare, verum etiam ruminare pa-
nem doloris. Quid ergo ruminas, ô
anima? Quid meditaris? Audio quod
dicas mihi, sentio responsum doloris
tui, sed sensum ipsum non possum fa-
cile verbis consequi, aut competen-
ter eloqui. Sed ecce simul audio hunc
ipsum Angelum dantem in Propheta
vocem huiusmodi. Gratis venundati
estis, & sine argento redimemini. Vox
ista, ô anima mea, linguam meâ adiu-
uat, vt verba inueniam, quibus doloris
tui sensum aliquantisper eloquar. Cõ-
fide-

*Mos medita-
tionum mor-
tem.*

DE MEDITATIONE MORTIS

sideremus vbi, quādo, & quomodo venundati fuimus, & iterum vbi, quando & quomodo redempti sumus, & ecce in his verbis tam paucis verè magna, verè alta & grandisona elocutio. Ve-

Quidnam est gratis venundati estis & sine argento redimemini? rē enim in hoc dicto, gratis venundati estis, magna, grauis & miranda exprobatio, & verè in hoc dicto & sine argento redimemini, magna, dulcis, & miranda consolatio. De venundatione minus gratuita sicut dicit, gratis venundati estis. Prima consideratio sit. Vbi eramus venundati, siue cum venundaremur? In lumbis Adæ. O dolenda progenies. Tunc ergo venundata es, quando nondum eras? Et quomodo venundata es? Ambiendo diuinitatis altitudinem, & expectando huiusce ambitionis adimpletionem secundum hæc verba serpētis, comedite & eritis sicut Dij. Sed non est factum quod ille dixit. Ergo verè dictum est, gratis venundati estis, quia speratum vel promissum præuaricationis precium neque vos, neque ille accepit, in quo præ-

Quando venundati fuimus

Quomodo gratis venundati

Gen. 3.

præuicati estis. Magna igitur exprobratio, veruntamen re ipsa multo partior, & pro intétione tam mali cōmer-
tij longè suauior. Nam ad intentio-
nem illius, in quo fuimus venundati,
parum erat dicere, gratis venundati e-
stis, & amplius erat dicere, id quod ve-
rum est, nimis damnosè venundati e-
stis: quia non solum Domino similes
non estis facti, sed & DEO mortui
estis, De redemptione quam dicit &
sine argento redimemini, maior est
consideratio nobis habenda, quàm suis
explicare verbis possit lingua mortalis.
Quid nam est, quod sine argento re-
dimemini? Scimus vbi & quādo sumus
redempti, quia videlicet illic redempti
sumus, vbi præsentés non fuimus, neq;
de precio redemptionis cū redem-
ptore quicquam tractauimus, sicut scri-
ptum est in Propheta ex persona redē-
ptoris eiusdem perspicientis ad eiusdē
redemptionis nostræ mysterium. Tor-
cular calcaui solus, & de gentibus non
est vir mecum. Tunc redempti sumus
quan-

Esa. 6.

DE MEDITATIONE MORTIS

quādo Angelus iste sic locutus est vni
de similibus, vt eo moriente &, lancea
percussio flueret sanguis & aqua de la-
tere eius. Ibi argentum non fuit preti-
um redemptionis. Quid ergo vel quā-
tum est quod ait, & sine argento redi-
memini? Neque enim sicut dixerat
gratis venundati estis, ita & dicere de-
buit aut voluit, gratis redimemini.
Quidenim? Nunquid quia dixit, &
sine argento redimemini, idem est ac
si diceret, gratis redimemini? Non v-
tique neque sic factum est, non enim
gratis, sed pretio sumus redempti, &
hoc de nostro, vnde & vera est & ius-
ta hæc annunciatio, de qua nobis ser-
mo est iuxta capitulum præsens, quo
dictum est, vt annunciet hominis æqui-
tatem.

CAPVT XVI.

O Verè ammirabile commercium,
de nostro, inquam, redempti su-
mus. Quali de nostro? Quid erat no-
strum?

strum? Nunquid argentum? Nunquid aurum? Et si habebamus argentum siue aurum, nunquid erat nostrum?

Nunquid horum intulimus aliquid in hunc mundum? Denique tantum illud, o homo, rectè dixeris tuum quod intulisti in hunc mundum. Quid autem

cū nascereris attulisti in hunc mundum, nisi onera duarum mortium? Natus

*Duplici morte
homo natus.*

quippe es, & morte animæ iam mortuus, & morte corporis cito moriturus.

Adquisisti aurum, adquisisti argentum, sed hoc utique de tuo, & idcirco non tuum, ut taceam de violentorum quolibet Regum siue tyrannorum

quiuis istorum & legitime regnatum habet quidem & legitime vsuque competendi expendit aurum & argentum veruntamen non est suum. Est

enim Dei donum. Hoc sciens fidelis

*Diuitie donū
Dei.*

Dauid, cū præparasset in opus domus Domini aurum & argentum, æs

& ferrum, aurum in vasa aurea, & argentum, in argentea æs in ænea, ferrum in

ferrea, lignum ad lignea, omnemque preciosum

ciosum

DE MEDITATIONE MORTIS

sum lapidem, & marmor Parium abundantissimè, do, inquires, hæc in templum Dei mei, postmodum benedicens Dominum, tuum, inquit, est Domine regnum, tuæ diuitiæ, & tua est gloria. Quis ego, & quis populus meus, vt possimus tibi hæc vniuersa promittere? Tua sunt omnia, & quæ de manu tua accepimus, dedimus tibi. Peregrini enim sumus corâ te & aduene, sicut omnes patres nostri. Domine Deus noster, omnis hæc copia, quam parauimus, vt ædificaretur domus nomini sancto tuo, de manu tua est, & tua sunt omnia. Ergo sit quidem, ô fidelis David, aurum & argentum aliquo modo tuû, quia tibi datum est ab illo, cuius omnia sunt, si reuera, sicut ipse faceris, & sicut fatemur nos omnes, quicumque examinamus verum, non omnino est tuum, neque alicuius nostrûm. Nihil enim intulimus in hunc mundum. Proinde non satis valeret, vt annuntiandam hominis æquitatem aurum siue argentum DEO iudici pro redem-

*A testimonio
Davidis.*

redēptione hominis ab homine datū,
neque enim iustitia refragaretur accu-
satori ē contra dicenti, quod das, hoc
non est tuum. Et quidem scriptum &
verum est redemptio animæ veræ diui-
tiæ eius, sed hoc non de originali pec-
cato: immò de actualibus peccatis rectē
intelligitur, & huiusmodi redemptio
parum valet homini, si non sit prius ab
originali peccato liberatus. Exempli
gratia: Quamobrem inquit Daniel, *ô Dan. 4.*
Rex Nabuchodonosor consilium me-
um placeat tibi, & peccata tua eleem-
osynis redime, & iniquitates tuas mi-
sericordijs pauperum, forsitan ignos-
cet delictis tuis. Si consilium istud ei
placuisset, forsitan in hoc ignouisset
ei Dominus, vt nō venirent illa omnia
supereum, scilicet quod regnum eius
ab eo transiit, & ab hominibus eiectus
est, & cum bestijs atque feris fuit habi-
tatio eius, & scœnū comedit quasi bos.
Sed quantum valeret illi hæc redem-
ptio, non habituro redemptionem in
alio seculo? Igitur quoniam ad adnū-

DE MEDITATIONE MORTIS

Ammirabile commercium.

tiandam æquitatem hominis oportebat eum de suo redimi, nihil autem suum esse dicere poterat, nisi duo hæc quæ sola in hunc mundum attulit, scilicet mortem animæ & mortem corporis, ecce verè ammirabile commercium, quia de duobus istis alterum Angelus iste suscepit, scilicet mortem corporis & huiusmodi pretio acquisiuit homini vitam animæ & corporis.

CAPVT XVII.

QVando commercium istud Deus excogitauit? Quando consilium hoc Angelus iste inuenit. Ait enim annuncians æquitatem hominis, Inueni, in quo ei propitier. Nunquid tunc primum, quando primus homo a alienū rapuit, vetitum comedendo lignum, & rapere ambiendo altitudinem diuinitatis istud Deus inuenit, vt diceret ne forte sumat etiam de ligno vitæ, & viuat in æternum, & hæc dicens de paradiso emitteret eum, facturus de vna morte

Gen. 3.

morte corporis contra vnam corporis & animæ mortem, vitale antidotum? immò antequam vel ipsam hominem vel aliquam creaturam faceret, hoc inuenerat & apud se absconditum habebat, id est nullo Angelorum sciente, solus ipse sciebat, Apostolo testante, qui ad Ephesios scribens loquitur: Eph.3.

Mihi omnium minimo sanctorum data est gratia hæc, in gentibus euangelizare inuestigabiles diuitias Christi, & illuminare omnes, quæ sit dispensatio sacramenti absconditi à seculis in Deo, qui omnia creauit, vt innotescat principibus & potestatibus in celestibus per ecclesiam multiformis sapientiæ Dei. Quas dicit inuestigabiles diuitias Christi? Quid dicit sacramentum absconditum à seculis in Deo qui omnia creauit? Nónne istud inuentum, de quo nobis hic sermo est, annuntiante Angelo isto æquitatem hominis, & dicente: inueni in quo ei propitius? Et ò verè inuestigabilis diuitias huius Angeli, diuitias Christi. Quis

*Sacramentum
absconditum.*

DE MEDITATIONE MORTIS

*Diuitie boni-
tatis Dei infi-
mita.*

enim alius inuestigaret, quis alius præter ipsum inueniret diuitias huiusmodi, diuitias huiusce propitiationis? Verè enim magnas esse diuitias cum Apostolo dixerim, diuitias charitatis & misericordiæ, diuitias bonæ voluntatis & magnæ potetiae, quia tantæ charitatis, tam bonæ voluntatis, tamque copiosæ misericordiæ est iste Angelus Christus Dei filius, ut hoc tale precium de nostro sumptum, alteram de duabus mortibus nostris, quas solas, ut iam suprâ dictum est, intulimus in hunc mundum, tale inquam precium suscipiens ex nobis, sibi molestum, nobis salutiferum facere nostræ paupertati antidotum, faceret inopi humano generi salutis & diuitiarum suarum tam admirabile seminarium. Deficit sermo, & mens magnitudinem cogitans sacramenti, linguam suam balbutire æstimat potius, quàm loqui. Fortè ad hoc dicit aliquis. Si sacramentum istud non nouiter iste Angelus inuenit, siue diuitias huius vnicae propitiationis, sed antè

ante secula totum hoc, quod nunc factum est penes se absconditum habuit, cum nunc primum post tot secula & Angelis & hominibus innotescere fecit? Cur ei prius tale consilium placuit, quod postmodum oporteret immutari? Cum enim præuenire potuisset, & dicere Adam, si tulerimus eum & posuerimus eum in paradiso, ambiet fieri quasi vnus ex nobis, nunc ergo, ne pro tanta felicitate paradisi elatus insuperbiam putet se esse Dominum, dimittamus eum hic vt operetur terrā, de qua sumptus est, cum, inquam, sic præuenire & taliter dicere vel facere potuisset, nimium distulit, & posito illo in paradiso, causa euenit, vt quasi consilio mutato, & prioris consilij pœnitundine habita, diceret beata Trinitas Ironia quā grauissimā: Ecce Adam quasi vnus ex nobis factus est, sciens bonum & malū. Non enim quasi Deus factus erat, immò facturi Dei gratiam & honorem perdiderat. Eiectusque Adam ne fortè, inquiēs, mit-

Ironia grauissima.

DE MEDITATIONE MORTIS

tat manum suam, & sumat etiam de ligno vitæ & comedat & viuat in æternum, comitante sententia, quam dixit, quia puluis es & in puluerem reuerteris. Hæc vel his similia pferre solent homines multum, vt ipsis videtur, argumentosi, veraciter autem multum importuni, vt fere ad eos pertingat illa Prophetica increpatio. Nunquid parum est vobis molestos esse hominib., quia molesti estis & Deo meos. Dicentes quippe audiuius, quia peccatum Adæ propter quod fuimus omnes pediti. DEVS fieri voluit, quod idem erat ac si diceret, Deus ipse fecit, nam omnia quæcunque voluit Dominus, fecit.

*Notantur nō
nulli.*

CAPVT XVIII.

*Præscientia
Dei.*

Hic ergo, parumper eloqui liber, de ordine iudicij vel iustitiæ, vt liquido constet, quia Deus antè secula, sicut iam dictum est, & hominis peccatum præscierat, & in quo ei propitia-

pitaretur, inuenerat, & tamen cum
statim non faceret vel fecisset eum, re-
um morti addicere debuerat. Ordo ^{De ordine in}
iudicij vel iustitiæ talis est in causa ^{dicij.}
cuiusque criminis, qualem ipse Do-
minus iudicij præscripsit ore proprio
in causa criminis maximi, scilicet odij
fraterni. Ego, inquit, dico vobis, quia ^{Math. 5.}
omnis qui irascitur fratri suo, reus e-
rit iudicio, subauditur diuino. Tam
diu quippe solius Dei iudicio reus est,
qui irascitur fratri suo, id est, qui odit
fratrem suum, sicut Cain, de quo scri-
ptum est, quia iratus est vehementer, ^{Gen. 14.}
& concidit vultus eius, quamdiu iram
ipsam sic supertegit, nulloque facti vel
signi alicuius iudicio prodit, vt in cō-
uentu Ecclesiæ possit argui, vel te-
stibus convinci, quòd fratrem suum o-
derit. Quod si aliquo signo vocis aut
subsannationis, quod ab homine vi-
deri possit, vel audiri, odium ipsum
prodiderit, iam non solum coram
Deo, verum etiam coram hominibus
iudicandi officium habentibus, reus

DE MEDITATIONE MORTIS

Math. 5.

Quid sit concilium.

Ibid.

Ibid.

erit. Ait ergo Qui antè dixerit fratri suo Racha, reus erit concilio. Concilium quippe conuentus est Ecclesiæ, confidentis ad iudicandum, & sine dubio ad concilium pertinet iudicari de hoc odij signo, quale est Racha, etiam si verbum articulatam siue literatum expressum non sit, quia videlicet absque malo verbo multa sunt signa odij, exempli gratia, cum quis corrugata nare, vel pallenti facie osculû fratri subtrahit, Ecclesiasticæ pacis. Qui autè dixerit fatue, id est, qui perseuerauerit insatiabilis odij plenus amaritudine, ita vt nec in tribulationem sine morte fratri desinat insultare, reus erit gehennæ ignis, subauditur, nisi faciat quod sequitur, si ergo offers munus tuum ante altare, & cætera vsque, & vade prius reconciliari fratri tuo. Profecto qualis nunc est Deus, talis erat & in diebus antiquis, talem quoque tenebat, vt nunc tenet ordinem iudicij. Non solum nunquã supplantauit iudicium aut subuertit quod

quod iustū est, verum etiam in iudicādo semper longanimiter egit, vt nūquā precipitaret, id est, nimis properanter proferret hanc sententiam iudicij, quæ est reum esse gehennæ ignis. Mediū hoc semper habere voluit pro iusti iudicij sui testimonio, vt qui damnandus esset, prius addiceretur reus concilio.

Vnde miror quosdam dixisse, vel etiam scripsisse, quia primus ille Angelus, vbi creatus est, statim cecidit. Si enim statim cecidit, quid dicent requisiti, quando in cælo positus fuerit? *Refutat opinionem quorundam. Vide eundem cap. 8 lib. 3. in Gen.*

Denique sic se habet veritas scripturæ Prophetiæ. Aurum, inquit, Dominus Deus opus decoris tui, & foramina tua in die, qua conditus es, præparata sunt, tu Cherub extentus & protegens. Ac demum subiungit. Et posui te in monte sancto Dei. Sine dubio montem sanctum Dei cælum dicit. Nunquid verò vel hoc dicere licet, quod vbi positus fuit in monte sancto Dei, statim ceciderit? Sequitur enim in medio lapidum ignitorum

DE MEDITATIONE MORTIS

ambulasti perfectus in vijs tuis, à die conditionis tuæ, donec inuenta est iniquitas in te: in quo notandum quia nō dixit, donec inueni iniquitatem in te, sed donec inuenta est iniquitas in te, hisque paucis interpositis, in multitudine negotiatiōis tuæ repleta sunt interiora tua iniquitate, & peccasti: tūc demum subiungit, & eieci te de monte sancto Dei, & perdidisti te ô Cherub, de medio lapidum ignitorum. Hoc dicimus pro antiquissimo ordine iudicij, quia Deus quidem iam dudum inuenerat, immò & præscierat iniquitatem illius Angeli, sed non præparauit, vt iam proferret sententiam super illum quia reus erat iudicio, sed tam diu patienter sustinuit, donec fieret etiam reus concilio: id est donec iniquitas, quam solus ipse inuenerat in illo, inueniretur etiam ab Angelis sanctis, & tunc demum protulit sententiam hanc, reus est gehennæ ignis. Nōne hic idem ordo magis ac magis enitescit sequentibus verbis? Ele-
ua-

uatum est, inquit, cor tuum in decore tuo, perdidisti sapientiam tuam in decore tuo. Sed hoc lapides ingniti, Angeli sancti, quorum in medio ambulabas perfectus in vijs tuis, videlicet per hypocrisin nec dum videbant, quia solus Deus videlicet intuetur cor. Proinde factum est, & fieri debuit, vt quia reus eras iudicio diuino, reus etiam fieres sanctorum Angelorum cōcilio. Sequitur ergo. In terram proieci te, ante faciem Regum dedi te, factum est, viderūt te reges illi nobiles Angeli, nobiles autem, quia humiles, tu verò per superbiam ignobilis factus es. Tunc demum, inquit, Producam ergo ignem de medio tui, qui comedat te. Quod quid est dicere, nisi ac si dicat reus eris gehennæ ignis?

CAPVT XVIII.

HIS breuiter prælibatis, multa se se aperiant, multa se se ingerunt meditationi huic, meditationi mortis, quam

DE MEDITATIONE MORTIS

quam suscepisti, ô anima, pro intentione eruditionis. Primum itaque de his, quæ circa genus humanum diuinitus aguntur, secundum eundem ordinem iudicij reddenda est ratio his, qui modo suprà dicto, quæstiones agitare solent de morte hominis, consequens esse volentes, quod Deus causam mortis scilicet peccatum euenire voluerit, quia cum poneret eum in paradiso, futurorum vtique præsciis erat, & sic futurum esse præsciuit. Si rite considerasti gradationem hanc, primum reatum, quo reus quis est iudicio. Deinde reatum, quo reus est concilio. Tertio quoque reatum, quo reus est gehennæ ignis, omnino ab eiusmodi suspicione veritas liberabit te, propter tuum simplicem oculum, qui hoc intendit agere, quod sapientia docet vel monet. Sentite, inquit, de Domino in bonitate. Dominus enim iustus, Dominus Deus noster rectus. Deus fidelis & absque vlla iniquitate, iam quidem reum iudicio habebat hominem, cum

Quomodo primus homo reus fuerit iudicio, concilio, denique gehennæ ignis.

Sapient. i.

cum poneret eum in paradiso, quia tumorem ambitionis eius videbat, sed ille nondum reus erat concilio, idcirco sententiam super eum non proferebat, immò eadem bonitate, eadem patientia & longanimitate, qua nunc usque singulos hominum peccatorum expectat, dicente Apostolo: An diuitias bonitatis eius, & patientiæ & longanimitatis contemnis? ignoras, quoniam benignitas Dei ad poenitentiam te adducit? eadem, inquam, benignitate illum expectabat, & sua illi beneficia largius impendebat. At ille sicut ibi Deus Apostolis continuo dicit, secundum duritiam autem tuam & im- Ibid.
poenitens cor thesaurizas tibi iram in die iræ & reuelationis iusti iudicii Dei, peruenit ad opus peccati, quando fructum ligni vetiti maligna intentione comedit. Ex hoc iam reus concilio factus, qui iam dudum reus erat iudicio. Quo reatu iam dudum reus erat iudicio? Nimirum reatu ambitionis, qua esse ambiebat similis Deo, & hinc tumor

DE MEDITATIONE MORTIS

Gen. 3.

Gregorius su-
per Euange-
lium Matthe.
Ductus est ie-
sus in deser-
tum.

Racha exilis
sonus, sed ma-
gni supplicij.

tumor ambitionis antequam foris de-
prehenderetur in opere peccati, soli
cognitus erat iudicij Deo. Idcirco na-
que foris tentatus tam facile cecidit
ad hanc suggestionem serpentis: com-
edite & eritis sicut Dij, quia iam intus
suberat tumor huiusce ambitionis.
Vnde veraciter ante nos dictum est,
quia nisi prius intus tumuisset, foris
tentatus tam facile non cecidisset. Fa-
ctus est ergo, sicut iam dictum est, reus
concilio, quia prius reus erat iudicio,
quia sicut nunc notum est vniuerso cae-
tui hominum, ita & multo clarius tunc
innotuit reatus eius cœtibus Angelo-
rum. Et cum illius concilij testimo-
nio sententiam accepit, sicut ibidem
scriptum est: Eiecitque Adam, & col-
locavit ante paradysum voluptatis Che-
rubin, & flammeum gladium. Mica-
retur vulgus, si auderet, quod pro
tam exili cibo factus est reus tanto
concilio, cum tamen nemo sapiens mi-
retur, quod hodieque pro tam exilio
no Racha reus quisque existat Con-
cilio.

cilio. Nos verò nequaquam miramur,
immò iustum Dei iudicium laudantes
& venerantes, misericordiam quæri-
mus, scientes quia sicut sonus brevis
Racha magni odij signum est, & id-
circo iure addicit reum concilio, ita
& multo magis morsus vnus pomi,
quamtumlibet modici, signum vel te-
stimonium contra hominem fuit ma-
gnæ ambi-tiōis, & idcirco iustè in om-
ni concilio cœli ac terræ reus & inex-
cusabilis tenebatur homo, iam se-
cundum animam mortuus, &
in corpore mortalis, & se-
cundum vtrumque re-
us gehennæ
ignis.

(..)

R V P E R T I
A B B A T I S T V I T I
E N S S I S D E M E D I T A
T I O N E M O R T I S L I B E R
S E C V N D V S .

A D L I B E R A N D V M
hominem de superbia va
lere afflictiones, & mor
tem corporis præcedenti
libro demonstratum est,
secundum verba capituli suscepti ex li
bro lob, ab eo quod dictum est, tūc
aperit aures virorum, & erudiens eos
instruit disciplina, vt auertat hominem
ab his, quæ fecit, & liberet eum de
superbia, eruens animam eius à corrup
tione, & vitam illius, vt non transeat
in gladium, vsque ad id, quod ait, ecce
hæc omnia operatur D E V S tribus
vicibus per singulos, vt reuocet animas
eorum à corruptione, & illuminet lu
ce viuentium. Nimirum hoc assumen
do

*Repetit ver
ba lob.*

do capitulum, fodi in altum & posui
fundamenta supra petram: fundamē-
ta huiusce ædificij siue operis in in-
gressu, vel foribus primus conuenire
queat hic titulus, meditatio mortis.
In altū inquā fodi, & ipse magis ac ma-
gis admiror quantitātē huius altitudi-
nis. Iam enim quantum sermonis in
hac altitudine super hanc petram sa-
cræ scripturæ superædificatum est?
Attamē superædificatio hæc vix in pla-
niciem sensus legentis ascendit, vix pa-
ret, nondum eminet, & idcirco adhuc
in ædificando vsque dum domuncula
fiat, operosius laborandum, subtilius,
Deo iuuante, meditandum est. Quid
igitur faciam, vt scriptura hæc citius
furgat, efficacius procedat? Fodiam
latius in idipsum altum, & hanc ipsam
petram super quam fundamentum po-
sui, scripturam hanc siue capitulum scri-
pturæ, super quod cceptum hæctenus
sermonem fundavi, attentius circūspi-
ciam, vt nec sensus lateat arrogantis
illius, qui hæc verba dixit, nec beati Iob

K causa

DE MEDITATIONE MORTIS

causa siue patientia mihi sit ignota cōtra quæ hæc valdè bona nō benè dixit. Circumspectio eius materiā suggeret vberiolem ædificāti materiā auri & argenti lapidumque preciosorum, scilicet mirabilium testimoniorū tuorum Domine, quæ scrutatur, vel scrutari debet anima Christiana ex scripturis veritatis, quæ omnes consonant scripturæ huic. Omnes em̃ scripturæ in istū Angelū tendunt, qui locuturus erat, iamque locutus est pro hominē vnum de similibus iam suprà memoratis, & circa propitiationem versantur, quæ nunc per eundem Angelum facta est, loquentem & dicentem: Inueni in quo ei propitier.

CAPVT II.

HElmi filius Barachel Buxetes, qui iratus indignatusque aduersum Iob hæc tam multa tamque magna locutus est, ipse est Balaam prius propheta, deinde Ariolus dictus ob auaritiæ

ritiæ culpam, cuius, vt in libro numeri scriptum est, subiugale mutum scilicet asina redarguit insipientiam. Quam ob causam iratus & indignatus est aduersum Iob: Eò quòd ait iustus sibi videretur, eò quod iustū esse se diceret. Ob hoc iratus est vehementer, & tanquā fortis æmulator, quasi litigans pro Domino taliter eum aggressus est. Dixisti ergo in auribus meis, & vocem verborum tuorum audiui. Mundus sum ego absque delicto, immaculatus & non est iniquitas in me. Sic incipiens multa persecutus est nimis arrogāter, & multū quidē scienter, sed multum insipienter, sciens quidem quid diceret, sed non perpendes cui diceret exemplum arrogātium omnium, quālium contra quosdam Apostolus loquitur. An emulamur Dominū? Nūquid fortiores illo sumus? malè iudicabat de viro sancto, peruersè astruens, quod iustum se dixisset esse coram Deo, mūdum, & absque peccato. Non ille hoc malum dixerat, sed iste

K a bonū

DE MEDITATIONE MORTIS

bonum malè audierat. Repugnantia
valdè sunt verba bona beati viri malo
huius auditui. Si, inquit, iustificare
me voluero, os meum condemnabit
me. Si innocentem ostendero, parū
me comprobabit, & abominabuntur
me vestimenta mea. Hæc vel his simi-
lia, quis præuertere poterat? Sed &
hoc inter cætera dixerat. Saltem nunc
intelligite quod DEVS non æquo
iudicio afflixerit me, & flagellis suis
cinxerit me, hoc vel huic similia non
Helui audierat, non bene viderat siue
intellexerat. Quare non benè viderat,
videlicet quia eleuatos & sublimes o-
culos habebat. Nunquid enim quan-
do audientes omne malū, q̃ acciderat
ei, venerunt pariter vt visitarent eum,
& consolarentur, frustra sic dictum
vel scriptum est, cumq̃ eleuassent
procul oculos suos non cognouerunt
eum? Planè non frustra, sed magno cū
pōdere secundum rei veritatē seu pro-
prietatem taliter dictum est. Denique
oculos illos, quos ponere debuerant
super

super
oc
in di
eleua
vnde
pe q
tur
esse
argu
quo
us p
per
qui
sub
Hel
mab
fed
bat
hoc
rent
rent
min
te if
nō e
seru

super proximum vel amicum suum,
oculos cordis, qui aperti esse debent
in dilectione Dei, & proximi procul
eleuauerunt, & in sublime erexerunt,
vnde & non cognouerunt eum, quippe
qui tētationis secretū, qua tentabatur
à Sathana nescientes, impium illū
esse arbitrati sunt, duri coniectores,
argumētum facientes quasi ab effectis,
quod verè impius esset, quē taliter Deus
percuisset, qui neminem iniuste
percutit, siue, vt verbis ipsorū loquar,
qui nunquam supplantat iudicium, aut
subuertit, quod iustum est. Ergo & iste
Helui & tres amici eiusdem Iob existi-
mabant quidem quod cognoscerent,
sed non cognoscebant eum, sicut pro-
bat tota series disputationis eorum, &
hoc labor fuit ante eos, donec intra-
rent in sanctuarium Dei, & intelli-
gerent in nouissimis eorum, dicente Do-
mino ad eos, remota tamen arrogan-
te isto. Iratus est furor meus, quoniam
nō estis locuti coram me rectum, sicut
seruus meus Iob. Sumite igitur vobis

DE MEDITATIONE MORTIS
septem tauros, & septem arietes, &
te ad seruum meum Iob. &c

CAPVT III.

VNde autem existimabant quod
cognoscerent eum? Videbant
enim, ait ipsa scriptura, dolorem esse
vehementem. Miro modo non ille ze-
latus est super iniquos, pacem pecca-
torum videns, non inquam zelatus est,
vt diceret ergo sine causa: iustificavi
cor meum, & laui inter innocentes
manus meas, & fui flagellatus tota die,
si ipsi scandalizati sunt in eo, vt dice-
rent: Hic homo innocens non erat,
hic homo rectus non erat. Quis in-
nocens vnquam periit, aut quando
recti deleti sunt? Quin potius vidimus
eos, qui operantur iniquitatem, & se-
minant dolores & metunt eos, flante
Deo, perisse & spiritu iræ eius esse cō-
sumptos. Ergo iste non innocens, aut
rectus, immò operarius iniquitatis co-
ram Deo erat, & seminabat dolores
et

*Nemo inno-
cens.*

& metebat eos, quippe qui flante Deo
periit, & spiritu iræ eius cōsumptus est.
Hypocrita erat, & spes eius periit. Hęc
& his similia loqui cœperunt, idcir-
co quia videbant dolorem esse vehe-
mentem. Nam pro magnitudine do-
loris præcedentem subesse existimabāt
magnitudinem iniquitatis. Et verum
quidem est, quia videbant vehementē
esse dolorem. Sed nunquid cognosce-
bant doloris ipsius qualitatem, siue ra-
dicem? Non utique, quippe qui nec
tunc, quando post septem dies aperuit
os suum, & locutus est, pereat dies,
in qua natus sum &c, vsque, & venit
super me indignatio intellexisse, pu-
tandi sunt. Dixerunt enim. Ecce do-
cuisti multos, & manus lassas roboras-
ti, vacillantes confirmauerunt sermo-
nes tui, & genua trementia conforta-
sti. Nunc autem venit super te plaga
& defecisti. Tetigit te & conturbatus
es. Putauerunt totam causam dolo-
ris illius, quem videbant esse vehemen-
tem, malum illud esse quod tunc ac-

K 4. ciderat

DE MEDITATIONE MORTIS

ciderat ei, propter quod pariter venerant, vt visitarent & consolarentur eum. At ille præter illum proprium dolorem, qui parebat extrinsecus, magis rationabilem intrinsecus habebat dolorem, qui sanctis & perfectis omnibus est communis, qualium vnus Isaias dixit. Secretum meum mihi, secretum meum mihi, vae mihi. Quid nã potissimum dolent viri sancti? Nunquid illum, qui omnibus viuentibus instat, diem mortis? Immo diem natiuitatis. Hic est locus intelligentiæ, cuius nescit homo precium, nec inuenitur in terra suauiter viuentium. Homo suauiter viuens diei suæ benedicit, diem suæ natiuitatis benedici vult, adeo vt etiam festis illum ausus sit celebrare conuiujs, sicut Herodes in Euangelio, & sicut longè antiquior Pharaon circa tempus, quibus extitiste constat hunc beatum Iob. Fuit enim contemporaneus Ioseph, etenim vxorem illius tradidit Phylon fuisse Dynam, filiam Iacob. Contra præsumptiones hominum

*Vxor Iob Dyna,
na, filia Iacob.*

num cuiusmodi qui taliter benedixerunt diem suæ natiuitatis, rectè iste beatus, & sapiens vir aperiens os suum diei suo maledixit, celeremque finem imprecatus est miserrimæ conditioni, dicendo: pereat dies in quo natus sum & nox, in qua dictum est, conceptus est homo. Quam vel qualem ob causam? Nimirum quia & secundum animam nascitur homo plenus mortis peccati, & secundum corpus cito moriturus, iam ab ipsa natiuitate repletur multis miserijs. Huiusmodi conditionem sensu quidem illorum, qui vanam mundi huius diligunt gloriam, appellat diem quod non est, suo autem sensu appellat noctem, vt verè est. Nunquid verò tunc primum, quando sic aperuit os suum, & taliter locutus est, coepit esse in meditatione mortis, & tunc primum sciuit illud, quod nos omnes sapientia scire vult, cum dicit: Melior est dies mortis die natiuitatis, melius est ire ad domum luctus, quam ad domum conuiuij, in

DE MEDITATIONE MORTIS

illa enim finis cunctorum admonetur
hominum, & viuens cogitat quid fu-
turus sit? Immo & antequàm malum
illud accideret ei siue dolor, quem so-
lum videbant amici eius, habebat vir
sanctus meditationem siue scientiam
eiusmodi, veruntamen causa præsens
ad eandem scientiam siue dolorem nõ-
nihil addidit. Solent quippe viri san-
cti aduersitatibus vitæ huius instrui,
& proficere ad tedium præsentis,
amoremque futuri seculi. Exempli gra-
tia. Helias cum timeret & fugeret pro-
pter minas Ihezabel, petiuit animæ suæ
vt moreretur, & ait: Sufficit mihi Do-
mine, tolle animam meam. Neque
enim melior sum, quàm patres mei. I-
temque alius. Et nunc Domine, in-
quit, tolle animam meam à me, quis
melior est mihi mors, quàm vita. Moy-
ses quoque ait ad Dominum. Nõ pos-
sum solus sustinere hunc populũ, quia
grauis mihi est. Sin autem aliter tibi
videtur, obsecro, vt interficias me, &
inueniam gratiam in oculis tuis, ne fá-
tis

*Aduersitas
instruit pios
ad profectũ.*

tis afficiat malis

CAPVT IIII.

MAlè igitur verba beati Iob intellexerant amici eius, vt incipientes loqui, dicerent ei. Nunc autem venit super te plaga, & defecisti, tetigit te, & conturbatus es. Non enim defecerat, immò profecerat. Non conturbatus erat, immò præclarum intellectum habebat. Hinc ortum est mirabile certamen, dum ille afflictus vigilanter videt veritatem, isti autem suauiter viuentes, somniant quasi veritatis rationem, tanquam subtilibus actû
 o atque peractum est, currentium ac re-
 currentium sententiarum iaculis spiculisque peracutis, vt perpauci admodum sicut spectatores huiusce prælij, qui certo spicula huiusmodi, qua intentione prolata de suis pharetris currant sagittæ sermonis multiplicis in partes diuersas: hinc in partem spiritus Dei, ab hinc in partes spiritus contrarij, spiritus huius mundi. Quid, vt breuiter dicam,

DE MEDITATIONE MORTIS
dicam, per partes liber iste intelligibi-
lis, siue tractabilis est. Obliquus enim,
ait, beatus Hieremias, etiam apud He-
bræos totus fertur, & lubricus, dum
quis aliud loquitur, aliud agit, vt si ve-
lis Anguillam, aut Murenulam strictis
tenere manibus, quantò fortius presse-
ris, tantò citius elabitur. Dicit aliquis.
Quid tali vel tãto certamine opus fuit?
Cur beatus Iob certare voluit, & cer-
tando tranquillitatem, siue pacem suæ
mentis inquietari permisit? Si amici e-
ius impugnauerunt eum gratis, cur nõ
cum illis quoque pacificus fuit, & si-
lentio suo locum illis certando abstu-
lit? Ad hæc, inquam. Scriptum quidẽ
est, sapiens tacebit. Sed additum est, vs-
que ad tempus. Item tempus tacendi,
& tempus loquendi. Beatus Iob tamdiu
tacuit, quamdiu tempus tacendi fuit
sicut semel, & iterum scriptura dicit. In
omnib. his nõ peccauit Iob labijs suis.
Item ipse dicit. Nõne dissimulaui?
Nõne filui? Nõne quieui? Et venit
super me indignatio. Ac si dicat. Nũ-
cius

ci⁹ venit ad me, qui diceret: Boues arabant, & asinæ pascebantur iuxta eos, & irruerūt Sabæi, tuleruntque omnia, & pueros percusserunt gladio, & euasi ego solus, vt nunciarem tibi. Nōne dissimulaui? venit alter & dixit: Ignis Dei cecidit de cælo, & tactas oues puerosq; consumpsit, & effugi ego solus, vt annunciarer tibi. Nōne filius? venit ali⁹, & dixit: Chaldæi fecerūt tres turmas, & inuaserunt camelos, & tulerunt eos, nec non & pueros percusserunt gladio, & ego fugi solus, vt nunciarem tibi. Nōne quicui? Nam *in his omnibus os meum non aperui.* Et quid deinde? Venit super me indignatio, id est plaga tam grandis, vt ad comparationem eius quicquid adhuc acciderat, non videretur indignatio. Filij meis & filiabus vescentibus & bibentibus vinum in domo fratris sui primogeniti, repentē ventus vehemens irruit à regione deserti, & concussit quatuor angulos domus, quæ currens oppressit liberos meos, & mor
tui

DE MEDITATIONE MORTIS

tui sunt. Tandem & ego ipse percussus
ulcere pessimo à planta pedis vsque ad
verticem, ecce testa saniem rado, se-
dens in sterquilinio. Nunc demum
suspiro & tanquàm inundantis aquæ
sic rugitus meus. Nunc demum os me-
um aperui, & gemēs locutus sum. Qua-
re miramini? Quare non potius mise-
remini mei saltē vos amici mei? Qua-
re iam ecce septem diebus & septē no-
ctibus sedetis, & nemo vestrū mihi
loquitur verbum cōsolationis? Quin-
nimo ad increpandum verba compo-
nitis. Etenim nimium displicet vobis
videntibus dolorem esse vehementem
suspirātis & rugietis amici vestri. Vul-
tisne vt non doleam? Exigitis à me pa-
tientiam siue fortitudinem hanc, vt nō
gemam? nimirum apud naturam im-
possibile est. Quæ est enim fortitudo
mea, cū sim homo vt sustineā, aut quis
finis meus, cum sim caro, vt patien-
ter agam? Nec fortitudo lapidum, for-
tudo mea, aut caro mea, ænea est.

CAPVT V.

HAEC & his similia multoque maiora gemituosa dicendo, non utique defecerat, neque turbatus erat, immò multum inualuerat, & in magna serenitate cordis agebat illa fortitudine, qua inualuerat sanctus Iacob, dum luctaretur cum Angelo, illa serenitate, qua clarificatus idem dum viderat, nã & iste adeò clarificandus erat, vt loqueretur ei Dominus, & adhuc maiora illi ostenderet mysteria. Quali enim fortitudine Iacob cõtra dominũ fortis fuit? Quomodo inualuit? Nimirum fletus fortitudo eius fuit, fledo inualuit, sicut in Osee scriptura veridica manifestius exprimit. Cũ enim dixisset in fortitudine sua directus, cum Angelo & inualuit ad Angelum confortatus est, protinus addit. Fleuit & rogauit eum. Isti amici beati Iob, fletũ vel gemitum eius, vbi primum aperuit os suum, & verba gemituosa protulit, defectionem fortitudinis interpretati

DE MEDITATIONE MORTIS

tati sunt, & velut impatientem, qui timorem Domini nūquam veraciter habuisset, redarguerunt. Dixerunt enim, vbi est timor tuus, fortitudo tua, patientia tua, & perfectio viarum tuarum? Et quid erat protinus taliter inuehi, & sic dicere, Tygris periit, eò quòd nō haberet prædam, & catuli leonis dissipati sunt, nisi, ac si dicerent, non tu homo, sed fera Tygris, & filij tui non homines, sed catuli leonis fuerunt. Tygris periit, eò quòd non habuit prædam, id est, tu à Deo defecisti, eò quòd pristinam perdidisti substantiā. Et quis nescit maiorem huic beato Iob, quā beato Iacob fuisse doloris causam? Ille nanque vnum filium Ioseph amiserat, quem à fera deuoratum esse putabat, hic autem vna die post omnium damna rerum, simul septem filios & tres filias mortuos acceperat, & deinde percussus vlcere pessimo, in sterquilinio sedebat. Attamen cum ille, videlicet Iacob, scindens vestimenta sua lugeret filium, & consolationem nollet

nollet recipere, dicens, descendam ad
filium meum lugens in infernum, nul-
lus fletum, seu hæc verba eius sic malè
interpretatus est, vt diceret ei, vbi est
timor tuus, fortitudo tua, patiëntia tua,
et quæ in hûc dicta sunt his multò acer-
biora. Non ergo arguendus erat ppter
suos gemitus, quasi de impatientia,
sed iudices eius, qui amici eius esse de-
buerant, vt malè iudicarent, ille Sa-
than peruerterat, qui laudatam à Deo
beati viri innocentiam ad tentandum
expetierat: vnde quodam loco ipse in-
ter cætera dicit. Terra data est in ma-
nus impij, vultum iudicum eius aperit.
Terram semetipsum, impium Diabò-
lum siue Sathan, iudices terræ, amicòs
suos, operimentum vultus eorum, i-
gnorantiam siue errorem eorum di-
cit. Et notandum, quia conflictus a-
micorum septimus fuit assultus eiusdē
Sathan, qui illum expetierat tentandū.
Quatuor quippe fuerūt nuncij, quò-
rum audiens verba patienter sustinuit.
Quintum fuit machinamentum quòd
L ipsum,

DE MEDITATIONE MORTIS
ipsum, id est, Sathan, vlcere pessimo
perculsit. Sextum, vxoris eius stultilo-
cium. Septimum, vt iam dictum est,
amicorū eius detrahentiū, & increpāti-
um peruersum, quod de ipso habuerūt
iudicium.

CAPVT VI.

Sed iam redeundum est ad supra
scriptæ quæstionis capitulum, quod
erat huiusmodi. Cur beatus Iob cer-
tare voluit, & certando pacē siue tran-
quillitatem suæ mētis inquietari per-
misit, & non potius silentiō suo locum
illis certandi abstulit, hoc enim for-
tē alicui videtur potuisse prouenire
viro patienti ad laudis cumulum A-
postolo quoque dicente. Noli verbis
contendere, ad nihil vtile, nisi ad sub-
uersionem audientiū. Hic facilis patet
respōsio, quia profecto nullus sapiens
ita debet esse patiens, vt audiens quip-
piam contra veritatem fileat, & non
defendat veritatem, hoc anima fidelis
nol-

nullatenus admittit. Nec enim potest. Mori potest, filere non potest. Quod si aliquando hoc, vt taceat, apud seipsum statuit, in hoc proposito non persistit. Exempli gratia, Propheta Ieremias cum dixisset: Et factus est mihi sermo Domini in opprobrium & in derisum tota die & dixi, non recordabor eius, neque loquar in nomine ipsius, valde notandum, quid continuo dixerit. Et factus est, ait, in corde meo quasi ignis exæstuans, claususque in ossibus meis, & defeci ferre non sustinens. Iuxta sensum eundem & Psalmista cum dixisset. Posui ori meo custodiam, cū cōsisteret peccator aduersum me, obmutui, & humiliatus sum, & silui à bonis, protinus ait, Et dolor meus renouatus est, cōcaluit cor meum intra me; & in meditatione mea exardescet ignis. Nōne beatus Iob talis erat vir, & talium notissimus per testimonium ipsius Domini? Quoniam semel & iterū sic proposuerat de illo. Nunquid considerasti seruum meum Iob, quod nō

DE MEDITATIONE MORTIS

Iob. 1.

**Huius notæ
ratio ad finē
libri reddita
est.*

*Prosper par-
te prima de
promissi. &
prædict. Dei
cap. 22.*

Iob. 2.

fit ei similis in terra, homo simplex, &
rectus, & timens Deum, * & recedens a
malo? Cui respondet Sathan: Nunquid
Iob frustra timet Deum? Nōne tu
vallasti eum, & domum eius, vniuer-
samque substantiam eius per circuitum?
Operibus manuum eius benedixisti, &
possessio eius creuit in terra. Sed mitte
manum tuam, & tange anima quæ ha-
bet, & scies an in faciem benedicat
tibi. Ecce, inquit Deus, omnia quæ-
cunq; habet manus tuas do, sed ipsum
caue ne tangas. Fit grande certamen.
Perfidus, apostaticusq; Angelus fidelē
Dei famulum insectatur: atque vt illi
est plena de se ipse procreata malitia,
vastat, fugat, disperditque omnia in-
nocentis, & cum omni hæreditate o-
mnem simul consumpsit hæredē. Tot
tamen iaculis emissis illæsus manet Iob
cuius, vt militis Dei, vno ictu percu-
titur Diabolus. Nudus exij, inquit, de
vtero matris meæ, nudus reuertar in
terram. Dominus dedit, & Dominus
abstulit: sicut Domino placuit, ita fa-
ctum

stum est. Sit nomē Domini benedictū.
 Hoc superatus certamine, aliud ma-
 ius indicit, Mitte, inquit Deo, manū
 tuam & tange carnes illius, & ossa, &
 scies an in facie benedicat tibi. Mitte ^{Math. 8.}
 manum tuam nihil aliud est, quā da
 potestatem. Hanc enim nec in porcis ^{Diabolus in}
 habuit Diabolus, nisi ille dedisset qui ^{nos nostra-}
 sub hac auctoritate & Iob ei tradidit, ^{que tamam}
 ut præcepti nō excederet modum. Ec- ^{potestatem ha-}
 ce, inquit Deus, trado tibi illum, tan- ^{bet, quantā}
 tum animam illius custodi, Quem per- ^{ei Deus per-}
 cussū graui vulnere, putrefacta toti
 corporis compagine, omnibus artu-
 bus solutus, sanie persfluente, ebullen-
 tibus vermibus, dum in corrupto cor-
 pore animus integer consisteret, sen-
 tiretque Diabolus intrinsecus fortem,
 quem forinsecus debilem æstimabat:
 mulierem verò suo illo articulo, quam
 sibi necessariam dimiserat, armat, atq;
 per uxorem, fortissimum virum suo
 pulsat ex latere. Cū & mulier vene-
 nata iacula, quæ ab inimico sumpserat,
 infunderet, ait inter cetera: Dic ali-

DE MEDITATIONE MORTIS

quod verbum in Domino, & morete.
Satinque ille ruinam primi hominis
recordatus, Euam nouam, atque in
illa illum inimicum, qui praeiabat
expugnans, ait; Tanquam vna ex inspi-
cientibus mulieribus locuta es. Sibo-
na accepimus de manu Domini, mala
quare non toleramus? His diuinis in-
culis prostratus inimicus, superatusque
per gratiam, per hominem, peruersus
Angelus, & humilis patientiae pietas
omnem molestiam superbiae debellauit.
Verum cum iam tres amici Iob audis-
sent suae fortunae deploratissimum ca-
sum, pariter eum conuenerunt, ut infi-
nitis hisce miserijs sua consolatione a-
liqua ratione mederentur, utque dolo-
rem nimium animo iam conceptum,
vel auferrent, vel saltem mitigarent.
Videntes autem ipsum luctu & horro-
re nunc squalidum nimium, turbati mi-
nime eum cognouerunt, sed exclama-
tes plorauerunt, scissisque vestibus spar-
serunt puluerem super capita sua, & se-
derunt cum eo in terra septem diebus

*Flaccum B.
Prosper.*

et

LIBER SECVNDVS.

79

& septem noctibus, & nemo loquebatur ei verbum. Transactis autē his diebus & noctibus videns Iob amicos suos, quos consolationis gratia utiq; aduenisse intellexerat, humi, velut multos sedentes, eaque ratione non acerbissimo dolori medentes, sed magis magisque eundem augentes, ille sapientis probè functus officio accuratissimè observauit dictum illud Ecclesiastis di- Eccl.
centis: Tempus tacendi, & tempus loquendi. Cùm enim videret illos tacere, ipse silentium rumpens, aperuit os suum, & maledixit diei natiuitatis suæ.

CAPVT VII.

SI simplicem huius historię sensum obtinere placet, nec alium requiramus, præclarissimum sanè exemplar patientiæ nobis in hac suppeditari inuenimus. At si paulo altius secundum anagogen hanc ipsam repetere animus est, non tam patientiæ exemplar, quàm & sententiam huic materiæ aptissimam

DE MEDITATIONE MORTIS

*Rup. lib. 6.
in Ge. capite
34.*

*Rup. lib. 2.
de operi. spir.
S. cap. 3.*

Abid. cap. 4.

Sapient. 2.

Mar. 5.

ineadem latere videbimus. Iob quippe qui de stirpe Nachor fratris Abrahæ oriūduſ fuit, typum Chriſti geſſit. Sicut enim Iob vlcere peſſimo percuſſus in ſterquilinio ſedit, teſtaque ſanem raſit: ſic & Chriſtus vlcere peſſimo percuſſus eſt, quando iuxta ſapientis teſtimonium dicebāt impij, quorum vtique corda poſſidebat Satan, morte turpiſſima condemnemus eum. Et illum quidem percuſſit, ſimplicitati & reſtitutioni innocentis ac timen-
tis DE VM inuidens, hūc autem per-
cuti fecit, tormenta, quæ ex eius præ-
ſentia patiebatur, ferre non ſuſtinens,
quod multotiens confeſſus eſt. Verbi
gratia, cum diceret per os hominis, cui
totam immiſerat legionem. Quid mi-
hi & tibi Ieſu filij Dei ſummi? Adiuro te per Deum, ne me torqueas. Am-
plius enim Satan in iſto vrgebatur, ma-
gis in iſto, quam in illo ad iudicium
diſceptationemq; vocabatur. Illic enim
interrogatus à Domino: Vnde veniſ?
Reſpondit ſemel & iterū, circuiui ter-
ram

ram & perambulauī eam, non exigebatur iudiciū, non erat qui diceret, nunc iudiciū fit mundi, nunc ei ieiectus foras, ō circuitor mundi & perambulator terræ Satan. Non, inquam, erat, qui hæc diceret, & idcirco gloriabatur quod nullo fortiore superueniente vacaret sibi victori circuire terram & perambulare eam. Hic autē erat qui diceret: Nunc iudiciū est mundi, nunc princeps huius mundi ei ieiectus foras. Igitur cum hic dolens, qui quondam diues, & verè rex sedebat circumstante Angelorum exercitu, extra portam eiectus, morte esset turpissima percussus, quasi leprosus reputatus reuera sedebat Iob in sterquilino sanie coopertus, nā Dominus posuerat in eo iniquitates omnium nostrū. Verū easdem iniquitates nostras omnemque corruptionem, & ipsam mortalitatem nostram per virtutem resurrectionis erasurus erat. Et idcirco rectè dictum est, quia Iob testa sanie radēbat. Testa quippe pri-

*Princeps mū-
di eiectus sa-
ras.*

Ioan. 12.

Esa. 53.

*Christus et-
iā in sterqui-
limo sedet.*

DE MEDITATIONE MORTIS

us molle lutum, post autem igne co-
quente solidum factum, caro est Chri-
sti prius passibilis, atque mortalis, vt-
pote nostrū lutum, post autē per ignē
passionis, sic in resurrectionem soli-
data, vt morte, aut vlla corruptione
iam non soluatur in æternum.

CAPVT VIII.

Iob. 3.

CUm tres amici Iob (qui, vt con-
solarentur eum, conuenerunt) mi-
serum percussum in sterquilinio se-
dentem aspexissent, diesque septem &
noctes totidem in terra cum eo *sedentes*
tacuissent, ille tandem aperiens os
suum maledixit diei natiuitatis suæ,
dicens: Pereat dies, in qua natus sum,
& nox, in qua dictum est, conceptus
est homo. & c. Quod hoc loco Iob
maledixisse dicitur suæ natiuitatis diei,
impatientiæ signum fuisse videtur, ve-
rū dum hæc contentius intuemur,
sensumque anagogicum super hac ma-
ledictione paulò diligentius consuli-
mus,

mus, non tam Iob, quàm & omnes
electos huic diei etiamnum maledice-
re eluceffet. Hunc igitur tu, ô anima
fidelis, inquire, vteò cōmodius mor-
tem meditari valeas. Pereat dies, in qua
natus sum, & nox in qua dictum est, <sup>Rup. lib. 2.
de operib. S.
Spiritus cap.</sup> conceptus est homo. & c. Dies nati-
uitatis, vel nox cui maledicere sapien-
tis erat, peccatum fuit primi hominis,
dies, inquam, ironicè. Verè autē nox.
Nam illo tanquam in die nobis ape-
riendi promittebātur oculi dicente
deceptore: Cōedite & eritis sicut Dij. ^{Gen. 3.}
Sed vbi creditum est illi, paries inimi-
citarum inter nos, & Deum confur-
rexerit, & ita in nocte, id est, non visu-
ri Deum malè fuimus concepti. <sup>Quid sit non
in qua nascimur.</sup> Et
illum quidem diem, immò illam no-
ctem, Iob ille maledixit, quantum po-
tuit, & quisquis alius ab origine mū-
di peccatum illud Diaboli damnauit,
& iustitiam Dei suspirauit, sed nulli-
us eorum maledictio satis efficaciter
illud damnare potuit. Causas eiusdē
impossibilitatis postmodum ita sub-
iungit:

DE MEDITATIONE MORTIS

iungit: Quare non in vulua mortuus
 sum? Egressus ex vtero, non statim pe-
 rij? Cur exceptus genibus? Cur la-
 ctatus vberibus? Absit enim nos crede-
 re, quòd tantus vir, tanta spiritus sci-
 entia præditus, tanta interim iudicis
 attestazione laudatus, abortiuū se op-
 tet interiisse, sed sicut etiam per remu-
 nationem cognoscitur, intus habet
 testem suæ fortitudinis, intus pensan-
 da sunt eius pondera locutionis. Sicut
 itaque Iob suæ diei natiuitatis maledi-
 xit, sic & Christus suæ maledixit. Chri-
 stus enim in illo die peccati natus est,
 & in illa nocte infœlicitatis concep-
 tus est. Veruntamen longè aliter nouus
 hic, & aliter nouus ille homo. Nam
 ille prædicto modo natus vel concep-
 tus est, vt qui homo erat, & benè e-
 rat, peccator fieret, & malè existeret.
 hic autem ita conceptus & natus est,
 vt qui Deus erat, & impassibilis atq;
 immortalis erat, homo fieret & passi-
 bilis atque mortalis existeret. Et vter-
 que quidem in die vel nocte peccati,
 sed

Eodem lib.
 cap 6.

Comparatio
 viri & que bo-
 minis.

sed ille, vt fieret, peccatum, hic autem, quia factū fuerat peccatū. Ille parua suggestione deceptus, & propriæ substantiæ corruptione nat⁹, id est, degenerat⁹ est: hic autē volūtatē patris, & suā de virgine conceptus, & alienæ substantiæ assumptione homo factus. Ille Diabolo natus ad culpam simul & pœnam: hic Deo natus est sine culpa ad culpæ pœnam. Istic sapientiæ locus est, istic sapiētiae spiritus quid dicat, vel innuat, attendendū est. Ecce enim homo Christus, homo iustus, hominibus peccatoribus multum debet. Confortentur Esa. 35. manus dissolutæ, & roborentur genua peccatorum debilia, quia videlicet, si fide & pietate eruditi, si sapientes cauidici vel iuris periti sunt, habent quo constringant iudicem suum. Dicat enim iudex. Ego propter vestrum peccati diem natus, propter vestram iniquitatis noctem conceptus, & qui Dominus Deus immortalis eram, homo mortalis factus sum. Dicant ad hæc peccatores fideles, peccatores pœnitētes.

DE MEDITATIONE MORTIS

*Incarnatus
est Christus
propter no-
stra peccata.*

tes. Et siquidem multum tibi debemus nos Deus Christe, quia homo factus es, at multum contra nobis debes homo Christe, quia propter nos in Deum assumptus es. Nam nisi fuissetis peccatores, causa, cur tu in Deum assumi deberes, nulla fuisset. Confortentur, inquam, nec enim id solum attendere debent, quod tantæ dignitatis Dominus propter tam indigna seruilium personarum delicta, tantis affectus est iniurijs, & ipsa morte, morte autem crucis. Verum id quoque quod nisi peccassent serui, nec assumpta fuisset in Dominum Deum natura seruilis. Nec enim Dominus ille pro seruis cõtumacibus siue sceleratis plus iniuriarum, quàm gloriæ pro eisdem susceperit. Nam pro quibus in cruce pepedit, pro eisdem, vt interpellat, sedet nunc à dextris Dei. Hic accepta ratione veritatis à quocunque illam acceperit, siue à Iudæo, siue à gẽtili, vim pati gaudet rex regni Dei, vt regnum ipsum diripiant violenti, quibus, & quasi ratione

LIBER SECVNDVS.

tione victus aperiat os suum & dicat
 eis. Pereat vobis dies, in qua natus sum,
 & nox in qua dictum est, conceptus
 est homo. Quod est dicere: Dies pec-
 cati, qui secundum falsitatem serpentis
 dicentis, comedite & aperientur ocu-
 li vestri, & eritis sicut Dij, putabatur
 dies, reuera autem nunc nox est, in
 qua die vel nocte, id est, propter quā
 diem vel noctem, ego, qui Deus eram,
 homo natus sum, pereat vobis. Quo- *Peccata nostra*
 modo pereat? Non requirat eum De- *in scriptura*
 us desuper, & non illustretur lumine. *comparatur.*
 Hæc vestra beatitudo sit, quam & in
Psalm. 31.
 Psalmo Propheta dicit, suspirans: Bea-
 ti quorum remissi sunt iniquitates, &
 quorum tecta sunt peccata. Nam hoc
 est non requiri diem illum, & non illu-
 strari lumine, quod est remissas iniqui-
 tates & peccata tecta esse. Hac igitur
 ratione B. Iob suæ diei natiuitatis ma-
 ledixit, id est, damnauit. Christus ve-
 rò non tam eidem maledixit, quā e-
 undem è numero dierum remouit, si-
 quidem ille non tantū natus est, vt pec-
 catum

DE MEDITATIONE MORTIS

¶ Ioan. 3.

Rom. 4.

Col. 2.

catum nostrum damnaret, sed vt tolleretur illud, Ioanne testante, qui ait: Ille apparuit, vt peccata nostra tolleretur. Sua passione, etiam nō tantū maledixit peccato, sed penitus illud abstulit, & chyrographum quod Diabolus aduersum nos habebat, deleuit, cruci id ipsū affigens. Quemadmodum igitur probos & pios Christianos decet peccata fugere, & ab omni specie mali sese immunes seruare, sic & eisdem maledicere vel damnare conuenit, huic namque fuga eorundem sequitur. Idcirco nequaquam B. Iob impatientiæ accusari debet, eò quòd ille amicis tacentibus aperuit os suum & maledixit di ei natiuitatis suæ. Non enim immensi doloris acerbitate, & tædio motus, sed veritatis defendendæ & exponendæ gratia hoc factum esse credendum est. Sicut enim multiloquium dedecet sapientes: sic contrā tacere, dum tempus loquendi est, maximè si debeat illud veritatis defendendæ gratia fieri, nulla ratione decet. Qui enim illud facit,

cit,
rit,
Qui
nibu
Ma
meo
dict
ret,
libr
bre
tiu

C
pec
mit
qui
stra
pro
mæ
ô a
vua
med

est, idē agit, quod ille, qui abnegat veritatem, de quibus Saluator inquit: *Math. 10.*

Qui me confessus fuerit coram hominibus & c. Qui me negauerit, aut (vt *Marc. 8.* Marcus inquit) qui erubuerit me, & meos sermones & c. At hæc de B. Iob dicta sunt: p'ura si quis fortē desideret, ille expositiones B. Greg. Papæ in librum Iob consulat, ille quod nos hic breuibus, multis dilucidius & explanatius explicat.

CAPVT IX.

CUm itaque DEVS Pater pro immensa sua misericordia nos à peccatis nostris voluerit esse liberatos, mittens nobis filium suum vnigenitū, qui carne mortali assumpta peccata nostra tolleret, mortem quē turpissimā pro nobis sustinens, nos à morte animæ liberaret, æquum sanē est, vt & tu, ô anima, quod reliquum est temporis viuas secundum vitam sapientis, quæ est meditatio mortis. Hæc enim mors

M corpo-

DE MEDITATIONE MORTIS

*Cap. lib. 2.
de oper. s.
spir. cap. 26.*

*Idem lib. 2. in
Apoc pag. 30.*

*Mors animæ
prior, quàm
corporis.*

*Quæ sit mors
corporis.*

2 Cor. 5.

corporalis, quàm nos omnes subire oportet, immò à qua nemo mortalium liber existit, ob hanc causam à Deo inuenta est, vt per hanc liberaremur à morte animæ, quæ actu quidem prior est, sed experimento secūda dicitur: Prius enim homo anima, quàm corpore mortuus est. Adā quippe eadem die, qua lignum vetitū temeravit, morte animæ mortuus est, sed eandē mortem animæ tunc demum experimento sensit, quando puluis in puluerem reuersus est, quæ carnis mors est, & anima ad miseros descendit. Vt igitur ab hac morte liberaremur, oportuit nos corporalem subire mortē, vt ea ratione terra terræ reddita, aliquando in resurrectione mortuorum, cum omnes presentabimur ante tribunal Christi, corruptibili corpore deposito, incorruptibile induamus, quo induti semper cum Christo exultemus in gloria. Per hanc mortem liberati sumus à morte animæ, neque id ex nobis, sed Christi intercedente passionē. Non enim

min

LIBER SECVNDVS.

nimnos pro nobis ipsis satis facere, ne-
 queregnum cœlorum ingredi pote-
 ramus, sed oportuit Christum prius
 venire, illumque pro nobis alterâ mor-
 tem sustinere, qui peccatum non fecit,
 nec in cuius ore dolus inuentus est, vt
 sic à morte animæ liberati, cœlestis re-
 gni participes efficeremur. At dixerit
 fortè quispiam: Quoniam in Christo
 renati culpam terreni parentis euasi-
 mus, cur adhuc eiusdem culpæ pœnam
 portamus? Cur adhuc morimur? Cur
 non absque mortis molestia meliorem
 ad vitam transmigramus? Cur expo-
 liamur, & non magis superuestimur?
 Ad hæc ingemiscētes dicere possimus,
 Non per solam misericordiam, sed per
 sociam quoque misericordiæ iustitiā
 requisiti sumus. Immodò quod nihilo-
 minus magna cum reuerentia cogi-
 tandum est, non per solam iustitiam,
 sed & per circumuolantem nos mise-
 ricordiam in primis parentibus nostris
 mortales facti, & de paradiso eiecti fui-
 mus. Sciendum quippe est quia licet

Rup. lib. 2.
 de oper. S.
 spir. cap. 27.

Hanc eadē
 questionem
 soluit idem
 Rup. lib. 3.
 in Gen. cap.
 25. Et lib. 3.
 in Nauni Prō-
 phetam fol.
 169. facie. 2.

DE MEDITATIONE MORTIS

eadem causa, non tamen eadem manu,
qua in anima mortem perpepsi fuimus,
in corpore quoque mortalitati addi-
cti sumus. Etenim mors animæ nobis
à Diabolo adinuenta est, mortalitas
corporis à prouida Dei sapientia, vel
sapiente prouidētia nobis imposita est.
Si enim post peccatum viuere vita cor-
poris, & immortalis esse permissi fu-
issemus, Dæmonibus similes essemus,
quia nobis æquē, vt illis, misera æter-
nitas, vel æterna esset miseria. Idcirco
nobis benè prouidens Deus dixit: Ec-
ce Adam quasi vnus ex nobis factus est,
sciens bonum & malum. Nunc ergo
ne mittat manum suam, & sumat etiā
de ligno vitæ, & viuat in æternum, &c.
Hæc fortè cuiquam grandem videtur
sonare iram, sed eruditam habentibus
discretionem, magnam profecto spirāt
clementiam. Cū itaque tanta tamq̃
excellens sit vtilitas mortis corporalis,
vt etiam per hanc à morte animæ libe-
rati sumus, ante omnia tu, ô anima fi-
delis, semper memorare nouissima tua,
vt

Gen. 3.

LIBER SECVNDVS.

92

vt in æternum non pecces, ea ratione
futurū minimè diffido, quin per Chri-
sti mortem securior reddita & à mor-
te animæ liberêre, & omnibus hu-
ius vitæ laboribus superatis,
cum omnibus sanctis vi-
tam æternam hæ-
redites. Fiat.

FINIS.

CANDIDO LECTO.

RI. S. P.

Inter cetera incōmoda, quibus in restituendis multorum lucubrationibus hactenus laboratur, non minimum est, quod exemplaria, vel nimis rara, vel mutulata, vel morte auctoris nōnūquam comperiantur imperfecta. In editione autem huius libelli posterioris de meditatione mortis duplex incommodum se obtulit: alterū quod foliū per manum idiota cuiuspiā ad finem libri recisum esse significabant indicia: neque hoc damnum tot bibliothecis perquisitis, tot doctis consultis tum intra, tum extra urbem Coloniam resarcire potui. Neque decebat hos libellos dum multūq; quositos, a multis desideratos, nūc autem receptos rursus in tenebras tāquam in carcerē abdi, cū sint lecti cognitūq; digni. Deinde recordabar auctoris votum quondā superstitis fuisse, ne hi libri unquam in oblivione posteritatis venirent, ut de Incendio supra caput primum graviter sanctēq; attestatur propter magnitudinem mori oculi, precipuē quod circa corpus Domini sit

gran-

grantissimo igne acciderat diminutus. Itaque
 ne ingratitude coargui possit, voluit rei
 totius memoriā ad omne aū cōmemorabilē
 esse. Alterum porro incommodum sese ob-
 tulit, quod morte auctoris hae lucubrationes
 inchoatae quidē praeclare, sed nō planē (ut Rei
 nerus quidā monachus prope oxygōros nar-
 rat) perfectae sint. Itaque quō lectoris animus
 non omnino frigidus dimitteretur, ex eiusdem
 viri libro, cui titulum fecit de operibus spiri-
 tus sancti tria capita, nō sine Theseo domesti-
 co Iohanne à Beuvren in Ruperto muliū ver-
 sante, obiter annexi quia & cognatam mate-
 riā argumentorū continebant, ac operi imper-
 fecto quandā quasi formā cōclusionis astrue-
 rent. Atque hac ratio asterisci supra cap. V I
 ad marginem additi esto. Sequentes locos ex
 eiusdē Abbatis Apologia (que cū alijs qui-
 busdam opusculis, sermonibus, & epistolis ad-
 huc desideratur) quia insignes sunt, imperti-
 endas inde indicavi, quos frangi quidā lector
 quondā, ut os & nervos eiusdem operis in suū
 usum, praeter multa cetera, selegerat, imita-
 tus Iulium Casarē, Pliniū, atque adeo totius
 vetustatis consuetudinē, cui stellas orationis,
 sententias sapienter denique dicta colligere, &
 cū apibus suo spiritu sua diligentia, in suum

PRAEFATIO.

usum commutare singulare fuit. Ruperti vir
tā ideo subtexui, quod more Rhetorū descri-
ptiones perfecta iam pridē grata sint. Et si quis
alius vitam eius descripsērit, sua ipsius testimo-
nia & potiora esse, & iure ceteris antelata,
semperq; anteferenda putavi: nam Trithemius
noster non tam Ruperti, quā cuiusque
Abbatis vitā generatim, non speciatim de-
lineavit, lōgē alia, atque nostrae orationis via.
Pernolutanti autem opus illud magnificum,
quod de gloria & honore filij hominis super
Mattheum scripsit. Deinde, si quas monu-
mētis suis praefationes attexiuit, bona ex par-
te totius vitae curriculum innotescit. Nec de-
fuit venerabilis Domini Nicolai à Vreden,
Abbas Tuitiensis (cuius cōiūctu multum v-
sus sum) humanitas, qui librum quendā ma-
nuscriptum utendum dedit, ex quo quadam
excerpsi, quae rerum erant non ita familiarū,
quaeque huic declamationi inferfi, sperās
operam lectori (si modo aliquis
fuerit) gratam fore.

Vale.

EX APOLOGIA
VENERABILIS DOMINI
RUPERTI ABBATIS TVI-
TIENSIS ALIQVOT LOCI
PRAECIPVA STUDIO.
SO QVODAM OLIM
LECTORE EX-
CERPTI.

(. . .)

Nuissibilis auditor vbiq; me-
tuendus est, ne fortè nō to-
tū placeat ei, quod loqmur.

Cognitio secretorū Dei
debetur solis amicis eius.

*Cognitio secre-
torum Dei
quibus de-
beat.*

Viuā fontis Christi fluēta meliora
sunt balneis hominū: licet interdum
propter aliquā similitudinē maxi-
mis conferre minima.

Ego Dominus faciēs pacem & cre-
ans malum, subintelligitur, non malū
quod est virtuti contrarium, sed malū
afflictionis, quod interdum fieri oportet
propter castigationem malorū, id

*Malum pro
plagā*

M 5 est,

LOCI ALIQVOT.

est, peccatorum.

Ezech. 14. Verbi gratia famē, gladiū, pestilentiam, & malas bestias, quæ ipse Dominus apud Ezechielem quatuor iudicia sua pessima nuncupat.

Quomodo luci contrariæ sunt tenebræ, sic paci contrariū est bellum.

Odio solet obtenebrari oculus cordis.

Hæreses quæ Hæresis est contradicere sanctæ & canonicæ scripturæ, affirmare aliquid, quod ab illa negatum est, & negare aliquid, quod ab illa affirmatum est.

Si alicubi sancti doctores (qui utiq; in fide concordēs sunt) in aliqua sententia discrepant, illi libentius atq; cōfidentius, tanquam magistro discipulus, aurem præbeo consentientem, cuius ex ore sententiam audiero scripturæ canonicæ testimonijs magis vel melius rem roboratam.

Omnis homo nō in alia, sed in ipsa, qua creatus est, carne, licet in alia gloria, resurrecturus est.

Nusquam soli sunt mali, nisi in inferno.

ferno, & nusquā soli sunt boni, nisi in *Ubi verè boni
ni maline.*
cœlo. In illis citius error subrepi
quit absq; sciētia, vel spiritu discretiōis
maximā habēt æmulationē sanctitatis.

Quod aliquando facere est honestū,
sapi^o & semper facere est honestissimū.

Quia sacerdotes & ministri altaris
sumus, & quotidie sacramentis mini-
stramus, scemuralibus vel sceminalibus
nulla die carere debemus, siue foris, si-
ue intus sumus, siue vigilemus, siue dor-
miamus. Maximè vestimentū illud pu-
dicitia pudorata desiderat castitas,
dicente Domino ad Moysen: facies &
scemuralia linea, vt operiant carnem
turpitudinis suæ.

Sicut virga Aaron infirmata est, & *Virga Aaron
cum lege con-
fertur.*
nō effecit decem plagis, vt Pharaō po-
pulū Dei dimitteret, nisi agnus immo-
laretur: ita lex infirmata est & non effe-
cit decem præceptis, vt princeps mundi
huius foras mitteretur, nisi Christus
pateretur. Similiter sicut infirmatus est
baculus Helisæi, nec effecit, vt surgeret
puer mortuus, nisi Helisæus ipse su-
per

LOCI ALIQVOT.

per eum incumberet vel se incuruaret: sic infirmata est eadem nec effecit, vñ genus humanum ad vitam æternam rediret, nisi Christus semetipsum exinaniret, formam serui accipiens, temporalem nostram mortem susceperet.

Vera charitas socia semper humilitate incedens seruat vnitatem.

Helias sacerdos extitit & monach⁹, & teste Hieronymo, monachorum Anachoritarum primus, Helisæus verò nō sacerdos, sed monachus tantum, & Cœnobitarum, monachorū pater primus, sub quo tunc temporis monachi filij Prophetarum, & postea alijs nominibus Essedei vel Esseni dicebantur. Sub Apostolis autem discipuli, ac deinde sub Euāgelista Marco, apud Aegyptum, qui illuc vitam sub Apostolis traditam primus intulit, Græco vocabulo monachi appellati sunt.

Religio nun-
quā meriti cū
Ecclesia.

Quemadmodum luna postquā ad plenum creuerit, absque mora decre-
cere incipit ac penè deficit, sed cum de-
fecisse

fecisse putatur, rursus exoritur & crescit: vel sicut Arcturus semper quidem versatur, sed nūquam occidit siue mergitur: sic & sancta Ecclesia, maximeq; spiritualis ordo interdum quidem deficit alicubi, sed iterum proficit, & varijs consuetudinibus secundum mores hominum ferè semper versatur, sed nunquam dissipabitur aut destruetur.

Melior est iniquitas viri, quàm benefaciens mulier. Mulieri namque, id est, arroganti nonnunquam ex cōtentione venit occasio benefaciendi, & id ipsum benefactum fit ei materia superbiendi. Viro autē, id est, obediēti, qui propositæ sibi regulæ obedit interdum ex securitate per tentationem aliquid iniquum subrepat, & ipsa iniquitas siue infirmitas fit illi occasio virtutis, sicut ait Apostolo ipse Dominus. Virtus in infirmitate perficitur.

Mirum est in vilitate gloriari, & ipsam humilitatem facere materiam superbiendi.

Non omnia quæ præcepta esse vidē-

Præcepta Dei
tur

LOCI ALIQVOT

non omnia ne
cessaria

tur propter semetipsa tanquā necessa-
ria salutis, iussa vel data sunt, sed pro-
pter aliud. Exempli gratia. Carnalia
priscae legis sacrificia non sunt iussa p-
pter semetipsa, sed ppter aliud admissa,
videlicet ppter hoc quod ille populus
recēs ex AËgypto egressus non posset
abigi ab eiusmodi sacrificijs, quē à cæ-
teris gentibus idolis immolabantur, &
idcirco Deus hæc admisit, idcirco sibi
offerri permisit ab eo, quē sibi sume-
bat peculiare populū ob complendas
permissiones patrū: itaq; nō tam iussa,
quam permisa fuerunt. Hinc per Hi-
eremiam Deus dicit: Holocaustomata
vestra addite victimis vestris, & come-
dite carnes, quia nō sum locutus patri-
bus vestris, & non præcepi eis
in die, qua eduxi eos de ter-
ra AËgypti, de verbo
holocaustomatum
& victimarū.

Finis librorum Ruperti Abbatis Tuitiensis

OR
HE
G
con
bais
atq

N

hui
clar
mul
dibu
tus v
sed c
infer
tate
erat
simu
gnis
de cl
re se

ORATIO IOANNIS SPAN-

HEMENSIS ABBATIS, IN LAUDEM

Et commendationem Ruperti quondam Ab-

batis Tuitiensis, viri clarissimi, religiosissimi

atque doctissimi, ad instantiam Domini

Gerlaci de Breibach Abbatis

Tuitiensis composita.

Maximè optarem, religio-
sissimi fratres, eam mihi
dicendi vim collatam à
superis, qua Ruperti ve-
stri clarissimi quondam
huius Tuitiensis cœnobij Abbatis præ-
clara merita, ornatissimos mores, cu-
mulatissimasque virtutes cōdignis lau-
dibus possem affari. Talis enim ac tan-
tus vir erat is, vt eius meritis nedū mea,
sed cuiusvis oratoris eloquentia longè
inferior iudicetur. Nam si vitæ sancti-
tatem inquiras, homo religiosissimus
erat: si scientiam, vndeunque doctis-
simus: si mores, omni honestate in-
signis. Claris enim parentibus ortus, fi-
de clariore effulgit, dum pro Dei amo-
re seculum contemnens se monasticis
cum

ORATIO

cū magno feruore submisit institutis:
malens pro Deo cum legislatore no-
stro Benedicto laboribus fatigari, quā
seculi huius fauoribus inaniter extol-
li. Potuit enim transgredi, & non est
transgressus: & facere mala, & non fe-
cit: sed semetipsum humilians secutus
est Dominum, contemnens pompam
seculi, ad coelestia regna, vt cōfidimus,
foeliciter peruenit. In monasterio autē
constitutus, se omnibus inferiorem æ-
stimauit: qui sanctis patribus compar-
exitit. Fuit enim intuentibus exemplar
honesti, forma viuendi, regula pie-
tatis. Electus autem in Abbatem Tui-
tensis monasterij, qualem se præbue-
rit subditis, quā piū, quā sollici-
tum, quāq̃ue, vbi oportebat, seuerū,
quis sermo explicabit? Erat enim in-
cessu grauis, voce sublimis, ore facun-
dus, vultu placid⁹, in motu vel actu cor-
poris honestus. Quātū verò ad interio-
rē hominē pertinebat, erat fide firmus,
spe certus, gemina charitate repletus,
sapientia clarus, fortitudine robustus.

Erat

Erat
in co
ritate
tia. E
neus
rat e
affab
per l
auct
erat
tion
in c
us.
sum
ptur
semp
sue
nem
ctio
min
null
ctur
luc
tum
diu

Erat ei honestas in actione, sobrietas in consuetudine, humilitas in prosperitate, patiens in aduersitate constantia. Erat pastor ouium Christi peridoneus, qui se omnibus oportunè nouerat exhibere rectorem, Mansuetus erat, affabilis, superbis terribilis, deuotus per humilitatem socius, dissolutis per auctoritatem metuendus. Ad se autem erat in oratione deuotus, in meditatione profundus, in lectione studiosus, in contēplatione diuinorum præcipuus. Nemo illum vnquam reperit otiosum, cui indeficiens erat studium scripturarū. Semper legit, semper scripsit, semper orauit, vt velut alter Origenes siue Hieronymus hunc viuendi ordinem sibi constituerit: vt orationem lectio susciperet, & oratio lectionē terminaret. Tam verò assiduus extitit, vt nullum tempus, siue diurnum, siue nocturnum fuerit, quod tum vigilijs, tū lucubrationibus ignauum, aut feriatum sibi præterire passus sit: sibi interdiu cibum, & somnum reliquaq; cor-

N

pori

ORATIO

poti necessaria subtrahens, vt studio
 commodius infisteret scripturarum.
 Probant hoc accurata, quæ conscrip-
 psit, opuscula, in quibus omnimodo
 scientiæ doctrina collaudatur. Magna
 sub eo disciplina religionis in Tuitien-
 si monasterio viguit: deuotio maxi-
 ma fratrum arsit: studium scientiæ sa-
 lutaris floruit: charitas geminata in eis
 radiauit. Sub sancto & docto pastore
 ouium securè triumphauit integritas.
 Solebat fratres suos incredibili seruo-
 re ad studium scripturarum accende-
 re: ab eis propositas sibi quæstiones e-
 nodare: ad proponendas crebrius libe-
 ter excitare. Sciebat enim vir sapiens,
 duplex in hoc latere commodum, quā-
 do illi: scitè respōdendo & se doctum,
 & illos redderet studiosos. Vndè in
 quotidiano & familiari eius collo-
 quio, sermo turpis, inutilisue nunquā
 solebat audiri: detractio nunquam ad-
 misceri, sed erat sermo eius de animæ
 salute, de religionis profectu, de san-
 ctarum maiestate scripturarum. Iucū-
 dissi-

dissi-
 quæ-
 sine f-
 desid-
 autem
 in se-
 ris d-
 do p-
 nū s-
 don-
 spir-
 tem-
 acce-
 virg-
 inter-
 obtin-
 post-
 cant-
 posu-
 sa res-
 conf-
 um r-
 in ca-
 mira-
 pus,

Diffimus ei erat conuictus sapientiæ,
quæ in sanctis literis continetur, quâ
sine fictione didicit, & absque inuidia
desiderantibus communicauit. Cum
autem esset adhuc minus eruditus tam
in secularibus literis, quàm in scrip-
turis diuinis, orando continuè & legē-
do petiuit à Deo cum Salomone do-
nū sapientiæ: nec ab oratione incepta,
donec Spiritu sancto per visionem in-
spirante copiosissimè ultra omnes cō-
temporaneos suos, quod optauerat,
accepit. Erat autem B. Mariæ semper
virginis ardētissimus amator; cuius
intercessione tantum sapientiæ munus
obtinuisse creditur. Ad cuius laudem
postea, ne ingratus fieret beneficio,
cantica canticorum septem liberis ex-
posuit: ita ad eius honorem vniuer-
sa referens, vt eius intuitu specialiter
conscripta videantur. Ego autem ali-
um neminem hoc expositionis generi
in canticis reperi desudasse. Et reuerà
mirandum & planè commendabile o-
pus, quod sine exemplo in tantum lau-

ORATIO

dis virginæ genetricis Dei altitudinis
fastigium profecit, Quia is in discipli-
næ regularis obseruantia Rupertus no-
ster fuit, liber, quem super regulam
S. Benedicti composuit, lectus indica-
bit. Neque enim aliter vixit, quàm in
expositione legis nostræ viuendū mo-
nachis fore intimauit. Erat sermonis
sancti factor deuotus, & doctor fru-
ctuosus. Quantum verò in diuinis scri-
pturis legendo profecerit, tredecim li-
bri, quos de victoria verbi Dei ad Cu-
nonem Sigebergensem Abbatem edi-
dit, liquide ostendunt: in quibus totam
scripturam percurrens, dum victoriã
verbi diuini subtiliter aperit, nostræ sa-
lutis rationem in ea consistere decla-
rauit. Scripsit etiam super vetus testa-
mentum de sancta trinitate prænota-
tum opus egregium. Quod si legere
volueris, quid in sanctis scripturis po-
tuerit, facile videbis. Nā, vt iam dixi-
mus, per diuinam pietatem illustratus,
tantum in exposcendis scripturis valuit,
vt in omnium admiratione maxima
habitus,

habitus, doctor suo tempore doctorū
fit publicè probatus. Hoc Fredericus
Coloniēsis Archiepiscopus pluries in
eo expertus, magna charitate virum
colebat. Vndè sedulò ad expositionem
scripturarum illum hortabatur. Et me-
ritò quidem in omnium honore &
reuerentia habendus est, quem spiritus
sanctus in agnitionem scripturarum
instruere dignatur. Denique non so-
lum in diuinis scripturis Hierophan-
tes noster illustrari meruit, verū etiam
in secularibus literis adeò eruditus cō-
probatus est, vt quicquid ipse non
cognouerit, alius faciliè ignoraret. Quā
dulcis, quā ornatus ac desertus fu-
erit eloquio, libri, quos penè scripsit
innumerabiles, requisiti fatentur. In-
genij autem vires, & profunditatem
scientiæ faciliè cōprobabis, si in lectio-
ne eorum, quæ scripsit, aliquantulum
fueris commoratus. Amoris enim di-
uini, quæ interius ardebat, vis: verba
quoque exterius ardentia formabat,
quia dum ex abundantia cordis fer-

ORATIO

uentis os loquitur, ultra consuetudinem hominis sermo in altum eleuatur. Charitas quippe Dei, quæ in pectore docentis feruebat, nullum ex ore verbum otiosum, vel inutile cadere permittebat. Erant itaque verba eius ardentia, plena rationis & vtilitatis, maturata, & quadam auctoritatis maiestate veneranda. Erat interdum iocundus, dissolutus nunquā: quia maxima in eius moribus honestas videbatur. Idoneus erat valdē ad persuadendum, vt etiam Hortensius in eius comparatione deficeret: quippe qui multorum animos fratrum suis exhortationibus mellifluis in vnitatem pacis conseruauit. Intuebantur eum fratres sui, vt Angelum cōuersantem, in quo totius religionis speculum, & norma relucebat. In omnibus enim se eis imitabilem exhibuit; qui se omnium curam nouerat suscepisse. Puritatem cordis in tantum amauit, & coluit, vt etiam illas negligentias minimas cogitationum velut magnas deploraret. Omnis

mnis negligentia sibi culpa videbatur; qui ad mentis puritatem aspirabat, unde vt peccati maculas deuotus abstergeret, orationibus sedulis penè cum lachrymis instabat. Dulcis erat illi somnus mysticus operati, qui in florib. paradisi cōmoratus fructus suauissimos in oratione carpebat. O sancta viri deuotio, quæ nunquam sinebat esse otiosum, Nam vt lectioni sacræ quietius posset insistere, curam rei familiaris abhorruit: amauit secretum, tumultus hominum vitauit. Sollicitudinem verò temporalium, sine quibus spiritualia non possunt subsistere, idoneis fratribus commisit: ipse autem orationi & studio vacauit. Cura enim temporalium, & amor scripturarum in vno pectore habitare non poterūt. Tranquillam enim, & vacuam curis, sapientia mentem imbuit, & placidi pectoris hospes erit. Ipse verò erat homo placidus, & mansuetus, nec citò mobilis ad iram: sed corde mitis, qui benè furorē nouerat superare. Se-

ORATIO

debat solitarius, & leuauit se supra le-
dum mundum fugiens, in campo scri-
pturarum multa ac varia syntagmata
composuit, de cuius opusculis, quan-
tū ad nostrā memoriā pertinebat,
iam in secundo libro de illustribus vi-
ris nostri ordinis, fecimus mentionē.
Erat enim, vt diximus, homo vndecū-
que doctissimus, ingenio subtilis, sci-
entia clarus, eloquio dulcis, & ornato
lepore decorus; qui nescios docuit,
errantes correxit, confudit hæreticos,
superbos prostrauit. Amator virtutum
erat ornatissimus, & hostis vitiorum.
In suis enim moribus dedit intelligi,
quid in cæteris amaret. Detestabatur
superbiam, auaritiā calcauit, luxuriā
vicit, iram domuit, odium fugauit,
inuidiam expulit, gulam prostrauit.
In paradiso scripturarum fixit deside-
rium cordis: & ideò nullus potuit in
eo vitijs patere accessus. Nam frequē-
tia eius ieiunia, crebræ carnis macera-
tiones, iuges orationes, vigiliarumque
instantia, vitiorum in eo vires extin-
xerunt.

xerunt. Non est virtus, quam Ruberti
cōuersatio nesciret. Charitas enim Dei
in eo diffusa ardebat, fides floruit, spes
erecta vigeat, prudentia sancta clari-
uit, temperantia discreta triumphauit.
Erat corde humilis, eloquio dulcis,
affectu pius, opere strenuus, discipli-
na zelosus, corpore castus, animo
quietus, oratione continuus, studio
feruidus, prudentia cautus, deuotio-
ne præcipuus, zelo discretus. Et quid
opus est, me multa percurrere, dies
me profecto deficeret, si singulas vir-
tutes eius enumerare velim. Excedunt
enim eius merita oris mei facundiam:
& styli vires facile superant. Vnde quã-
uis inter diuos patres non sit relatus
ab Ecclesia: credimus tamen cum san-
ctus eum in coelesti beatitudine festiua-
re. Nec multum de hac negligentia
sollicitamur: quia non in hac vita san-
ctitatis præmia, sed in futura nouis-
simus esse donanda. Festa autem san-
ctorum non faciunt sanctos, sed pro-
bant. Et honores iustis impensi nihil

ORATIO

illis conferentes, ad vtilitatem viu-
tium referuntur. Sed quis dubitauerit
innumerabiles cū Christo regnare san-
ctos, quorum apud viuentes nulla fe-
sta celebrantur. Sufficit illis æterna iā
possessa fœlicitas: quibus negligentia
nostra nihil minuit; impensus honor
nihil augebit. Ergo si vita religiosa
sanctos constituit; Rupertus Tuiti-
ensis Abbas iure sanctus cēsend^o est, quē
doctrina illustrem, conuersatio vene-
rabilē fecit. Insigne sanctitatis est, si
qui honore colitur, sancti spiritus te-
stimonio iustus comprobetur. Sicut
olim apud Syros beatus Leuita & mo-
nachus Estrem spiritu sancto per vi-
sionem doctor ardens constituitur: sic
Rupertus presbyter noster & Abbas,
eadem facultate illustratur. AEqua
virtus, præmium æquale meretur. Nec
dicimus scientiam scripturarū ad san-
ctitatem sufficere, quam boni & mali
possunt habere communionem: sed de
illa virtute charitatis loquimur, quæ
sola inter bonos & malos discernit.

Hæc

Hæc Rupertum terris venerabilem, & cœlis reddidit gloriosum. Merito ergo sanctus creditur, qui gemina charitate refertus, & Deum pura mente coluit; & proximum tanquam semetipsum amauit. Non enim sibi solum laborauit, quod multi faciunt, sed omnibus exquirentibus veritatem.

Sanctus laborat, dum orationi & contemplationi intentus, proximum erudire & informare recusat, Rupertus autem noster omnibus prouidit, dum & sibi per orationem, & alijs per doctrinam intendit. Et ideo duplici honore dignus habendus est, qui benè præesse curauit, fratres etiam suos huius Tuitiensis cœnobij ad regulare obseruantiam viuere adeò diligenter instituit, vt etiam post eius decessum, annis multis, laudabilis vita monachorum inibi permansit. Sed tempore succedente, deuotio monachorum rursum tepuit, & mundialis pompa sanctam obseruantiam penitus destruxit. In qua deformitate per plures annos
multi

ORATIO

multi miserabiliter perierunt: donec tandem nostris diebus Gerlace pater venerande surrexisti, teque murum opponens pro domo Dei; antiqua Ruperti viri clarissimi, tui antecessoris vestigia suscitasti: & in hoc loco peruigili cura introduxisti ordinis reformationem. Vnde qua possum sedulitate te, tuosque exhortor fratres, vt obseruantiam introductam, laudabiliter continuetis: ab eo laborum vestrorum recepturi præmium, qui bonis operibus donat incrementum. Intueamini Rupertum vestrum, de quo loquimur. Vt quantum possibile est, ad eius imitationem festinate, qui talis tantusque extitit, vt sua vita omnibus præbeat exempla virtutū. Quid enim illi deesse virtutis, qui ita vixit, vt ne curiosis quidem oculis daretur occasio detrahendi? Summa prudentia, summa religio, summa pietas in eo relucebat, ita vt cunctis in exemplum viuendi positus videretur. O venerabilem virum, cuius tota cōuersatio, doctrina erat: cuius mo-

res

res ad pietatem non minus, quàm verba, faciebant. Constituit eum Dominus super familiam suam, traditisque talentis ad vsuram sanctam: præcepit esse sollicitum, qui curam suorum gerens fideliter: pecuniã DOMINI sui mysticam ad lucra magna exposuit: dum affectu purgatus, Domum quoque intellectus, quod accepit, ad vtilitatem multorum dilatauit. Charitas enim DEI, quam gerebat in pectore, eum ad opera pietatis semper excitabat. Amor quippe Dei, nunquã est otiosus: operatur enim magna. Quia dum interius ardet in mente, foris illuminat in operatione. Vnde Rupertus nunquam fuit otiosus ab opere: quia ardebat interius ex amore. Magnus amor magnum produxit incendium: qui totis desiderijs salutem sitiuit animarum. Sciebat enim vir prudens, quod super omnia sacrificia zelus animarum in conspectu Dei placeret. Multos igitur erudit ad iustitiam, & ab iniquitate

ORATIO

tē plurimos auertit. Iam autem in
ccelestibus gaudens, recipit merce-
dem laborum suorum: ad cuius
gloriam si peruenire cupi-
mus, eius oportet ve-
stigia sequa-
mur.

(..)

D
D
T

en
ne,
tia
tul
mo
ex
co
fun
raf
ari
cid

DECLAMATIO
DE RUPERTO ABBATE
TVITIENSE, EX SVSIPSIVS
LIBRIS CONSCRIPTA, AV-
CTORE MATTHIA, A.
GRICIO VVIT-
LICHIO.

Eteris moris est, audito-
res humanissimi, insigni-
um virorum laudes ora-
tione celebrare. Animad-
uersum nanque est à sapi-
entibus eiusmodi laudum prædicatio-
ne, atque nobilitate generosis constā-
tiam, ignavis calcar addi: vti videmus
tubarum cantu acrium militum ani-
mos reddi confirmatiores, degeneres
excitari. Quamquam recordanti Græ-
corum morem vetustissimum subit
funebres orationes, seu monodias ple-
rasq; fortium virorum laudes, qui pro
aris atque focis pugnantes in acie ce-
ciderant, complexas fuisse: consuetu-
dine

DECLAMATIO

dine postea translata, cum ad cæterorum
 tum vel maximè ad eos, qui ingenij
 doctrinæque laude pluribus sui tempo-
 ris hominibus præstitissent. Meminit
 Lysias Græcus orator, & Cato in o-
 riginibus suis. Certè literarum gloria
 apud omnes semper gentes, quas nõ
 extrema barbaries disiunxit, auertitq;
 ab eis, omnibus partibus nobilissima
 fuit. Extat regis cuiusdam Hyerosoli-
 morum elogium, qui dixit se malle dia-
 demate, quàm literis carere, quod ha-
 ctenus illi sempiterno fuit honori. Ac
 me certas ob causas cursim legēte nõ
 nulla Ruperti Abbatis Tuitiensis ope-
 ra, fateor ingenium, doctrinam & pie-
 tatem tanti viri, quorum illustria ve-
 stigia impressit suis scriptis, admira-
 tionem magnam, iucundam tamen a-
 nimo subiecisse meo. Itaque cursum
 vitæ suæ, quemadmodum ipse longè
 omnium certissimus testis sparsim me-
 moriæ tradidit, hac declamatione per-
 sequi volebam. Neque hinc vestram at-
 tentionem excitabo, quum antè sciam
 vos

vos omnes nobilissimi doctoris laudes arrectis auribus libenter excepturos. Progrediar igitur ad narrationem historię.

Quę patria Ruperti fuerit, quique Patria Rup. natales, iuxta mihi incóptum est. Germanum fuisse natione, docti homines Trithemius & Cochläus testes sunt. Quanquam Atheniensis ne sis, an Seryphius, parum referre statuo, modo virtutibus maiores tuos adæques, aut si ignobili loco natus sis, ornamenti ingenij atque recte factis maiorum ignobilitatem illustres. Virtus enim neque natalium imaginibus, neq; census magnitudine circumscripta est, neque tenuium sordes aspernatur, omnibus in quibus amor laboris cernitur, ex æquo suę claritatis communicans fructum. Et plures obscuri mihi videntur numinis aflatu, & generosi animi contē-tione ad tātam emeruisse gloriā, cuius memoriam nulla vel temporis vetustas obruere potest, quam claris orti natalibus. Non sanguinis & familię con-
O ditione,

DECLAMATIO

ditione, sed virtutis amore spectantur ingenia. Notum est illud Aufonij de Seuero Imperatore.

*Ruperti pueritia & adu-
satio.*

Punica origo illi, sed q virtute pparet
Nō obfatare locum, cū valet ingeniū.
Rupertus igitur iam inde à puero ad
omnem officij pietatisque rationem
eruditur in cœnobio S. Laurentij pro-
pe Leodium, cui ante biennium impia
sectariorum manus faces intulit, sub
Berengero Abbate, vsusque præcepto-
re Heribrando viro fideli & prudenti,
sub quo vt ætate, ita & puerilis disci-
plinæ adoleuit preceptione, tanquā,
qui illud antiqui Comici ruminaret.

Οπλον μέγιστον ἐστὶν ἡ ἀρετὴ βροτοῖς.

*Vide præfa-
tionem Rup.
in lib. de o-
perib. Trini.*

*Studia abe-
unt in mores*

Neque aliter facere potuit, ac ij,
quibus cum vitæ consuetudine coniu-
gebatur, quibus assiduum studium e-
rat ad instar cœlestis istius societatis
Deum sempiternis laudibus ferre, ac
in omnis pietatis meditatione versari.
Eleganter Basilius ἀσκησις, inquit, τῆς
εὐσεβείας τὴν ψυχὴν τρέφει τοῖς θεοῖς διανοή-
μας, visitatum erat his temporibus, vt
non-

no
no
di
cla
nif
gu
pre
cel
res
Q
tis
N
m
qu
mo
rou
vir
ter
do
fit
ran
hal
fid
cta
dar

nonnullis prioribus, pueritiam in cœ-
nobijs doceri, præcipue ijs, qui Or-
dinis D. Benedicti erant, vnde multi
claræ memoriæ viri, inter quos Bo-
nifacius primus Archiepiscopus Mo-
guntinensis, & Beda omnibus modis
presbyter venerabilis numeratur, pro-
cesserunt. Nunc aliquis conferat mo-
res nostræ pueritiæ cum illo seculo.
Quàm neglectè, ne dicam impiè in mul-
tis locis puerilis æducatio curatur.
Nunquid contagione deliciarum do-
mesticarum iuuentus inficitur? Nun-
quid dulcedine licentiæ corrumpitur,
morumque perversitate, ne dicam er-
rorum deprauatur, antequam vel ad
virtutis alicuius, vel ad iudicij maturi-
tem perueniat? Quis, inquam, iustas
dolendi causas sibi abesse negare pos-
sit, cum nostra ætate vbique ferè ter-
rarum benè multa exempla ob oculos
habeat? Docet difficultas literatorum
fidei, atque diligentiae postea obie-
cta in distortis corruptisque quorun-
dam ingenijs refingendis, de quibus iu-

DECLAMATIO

re illud sapientissimi Poetæ iā statim
meminimus: ξύλον ἀγκύλον οὐδέ ποτ' ὀρθόν.
Ut enim cāndida lana nativum colo-
rem planè nunquam recipit, si semel pe-
regrino colore fuerit tinēta: Ita anim⁹
puerilis semel pravis seu moribus, seu
erroribus corruptus, ad pristinam in-
nocentiam difficilimè, vel potius nū-
quam refingi potest: manent in omnes
annos consequētes notæ & signa que-
dam, seu rudi tabulæ impræssa linia-
menta.

Ruperii ado-
lescentia.

Quid de adolescentia nostri Ruper-
ti dicam? Plurima herclè se se offerūt
dicenda, sed tempore excluso potiora
capita attingenda erunt. Hæc non in
vno genere laudis efflorescebat. Pie-
tatem namque in primis, vt dixi, do-
mestica consuetudine adductus com-
plectebatur, cuius quotidianis aucti-
bus religiosissimus euasit, quæ, vt om-
nia cætera, quæ quidem in bonis sunt
assiduitate p̄gressione, augescere vult.
Excepta autem pietate nihil est, quod
hominem verè suavi delectatione sa-
tiare,

tiare, aut securitate, conscientiaque
 optimæ voluntatis munire, aut etiam
 copia, saturitateque omnium rerū ex- *Laus pietatis.*
 plere possit. Sola pietas tanquam pa-
 bulum Christianæ animæ, non tantū
 studij & doctrinæ merito iure cense-
 tur, estque ea demum sola vita, quæ
 ut plurimum in pietatis honestatisque
 cultu viuitur. De quo ipsum Rupertū
 in libro, quē de pietate inscripsit, mul-
 to omnium pulcherrimo videre est. Ita
 pleno (quod dicitur) gradu progres-
 sus, indies vberioris scientiæ cum pie-
 tatis laude singulari adæquabat opi-
 nionem, libenterque ferebat illud sibi
 occini.

*I bone, quo virtus tua te vocat, i pede fausto,
 Grandia laturus meritorum premia.*

Paulinium illud animo φιλομάθῃ nū-
 quam excidebat. Attende tibi, & lectio-
 ni, seque exercebat in omni genere li-
 terarum, quod quidem tunc temporis
 in vsu erat, modo styli tēperandi gra- *Rupertus adole-
 scens po-
 etices studio-
 sus.*
 tia carmen in orationem liberam cō-
 mutans; modo orationem liberam le-

DECLAMATIO

gibus carminis astringens. Et extiterunt
 quedā opuscula carminū, item varia-
 rum odorum, quæ temporum iniuria
 perijsse suspicor. Inter hæc, præter cæ-
 tera nonnulla, carmen de spiritu san-
 cto fuit, cuius quoddam fragmentum
 extat. Vita diui Augustini. Vita S. O-
 dilæ virginis. Cantus etiam ecclesi-
 astici de S. Seuero confessore. Idē cap.
 XXVI super Matthæum testatur hūc
 habitum ingenij ita præparatum, &
 quasi præcultum fuisse ad explicationē
 sacrarum literarum suscipiendam. Cū-
 que esset summo ingenio, summaque
 memoria præditus, coluit eloquentiæ
 studia rectius cæteris, qui perpauci su-
 erunt nec bonis studijs dediti, nec sa-
 tis latinè loquentes, Græcæ linguæ p-
 fectio iacebat omnis, immò vix nomen,
 (quæ istius seculi etiam apud Italos fuit
 infelicitas) in schola manebat: elo-
 quentia contabuerat, pro puritate na-
 tiua Romanæ linguæ sordes receperat.
 & desitum erat ad certum aliquod di-
 cendi genus orationem formari place-
 bant

*Ruperti opus-
cula carmine*

*Latinitas de-
fuit quondā.*

bant sordida assuetis. Et ut Ciceronis ætate idem floridus nitor, & eadem puritas, & proprietas ubique sui similis in vbere isto fœtu scriptorum eluxit: Ita latinitate obsolescente sordes probatæ sunt.

Quin & barbaries sæpe barbarie cōmutata est, ut quemadmodum antè ætatem Tullij paulatim latinitas suum splendorem germanaque perfectionē assequebatur: florente autem Tullio, iam summorum hominum consensu elegantiam, perfectamque copiam affecta dicebatur, ita ab eiusdem obitu à summo candore in aliud dicendi genus recessisse, atque degenerasse comperimus, idque, ut Tacitus & Suetonius boni scriptores narrant, desidiosa iuventutis, & negligentia parentum, & inscitia præcipientium. Vixit autem Rupertus seculo planè barbaro, & ab humanioribus literis propè remoto. Quo magis admiror stylum Ruperti non inquinatiorem esse, sed potius eam gravitatis ac venustatis laudem habere, ad

DECLAMATIO

quàm isto seculo multi ne aspirare qui
de ausi fuerūt. Non possum autē nō do
lere, cū videā renatis optimis iuxta ac
laudatissimis in omni genere doctrinae
scriptoribus vt & linguis, peruersitate
iudicij nostrorum hominum languere
multorum industriam.

Quotusquisque est, qui seculo. feli
cissimo Ruperti diligentiam æmule
tur, qui poësim cum oratoria faculta
te coniūgat tāta contētione ingenij at
que laboris, idq; hoc seculo, quo nulla
non laudabilis eruditio suam lucem ac
cepit. In magna quandoque iuuentu
tis frequentia vix vnus ac alter satis in
dustrius in vtraque parte reperitur.

Rup. cū tenebris et caligine barbariei
digladiabatur: nos obiectum lumē quā
parum acutis, quàm parum vigilantibus
contuimur oculis? Quam pauci
natiua proprietate dictionem suam re
spargunt, contenti qualicunque colo
reti nxisse orationem: Ac poësis Chri
stiana nonnullis etiam sordet, qui o
pinionem non modò pietatis, verum
etiam

etiam doctrinæ habere debebant, quorum aliquibus illud Græci sapientis nō sapiente dignum carmen crebris sermonibus usurpari suspicor.

Εργα δὲ κυπριογενῆς νῦν μοι φίλα καὶ διονύσιον.

Ego ita existimo antiquissimos, sanctissimos pariter & doctissimos patrū incredibilem voluptatem, immō sanguinem aliquem succumque pietatis ex poesi hausisse, colorem verborum interim, nitoremque minimè omnium respuisse. Prophanam degustabāt quidem, sacram obseruabant, cuius delectatione animos explebant. Ea tempestate poesis quasi fax pietatis inflammata frequentabatur, dum verbis & significantibus, & arte figurata ad pietatem compositis hymni Ecclesiastici templa complebant. Neque inani tantum sono metrum adhibitum ferre putetur aures, quum suauitate compositionis permulsæ, & animo iucunditatē ingerant. Ἰλαρον γὰρ καὶ ἄλυτον, inquit Græcus theologus, τὸ ψυχῆς καὶ αἰσθημα, αἱ τῶν ὁμῶν παρηγορίαι χαρίζονται. Rupertus

*Laus sacra
poesis.*

DECLAMATIO

iuxta pulchrè libro 5 in libros Regum
cap. 23. Musica, dicit, intus vi quadam
& potentia naturali spiritum hominis
mouet, & tùm decenter conuenit, cùm
verbo vel sensu diuinæ laudis concutit
penetralia cordis, & illam, quam ac-
cepit homo, resuscitat in eo gratiam
Spiritus Dei. Quod optimè experiens
psalter, primus psalter inclytus, dicit
os meum aperui & attraxi spiritum. Vt
Augustinus, referente Rabano, appro-
bat consuetudinem canendi in Eccle-
sia, vt per oblectamenta aurium infir-
mior animus ad affectum pietatis ex-
urgat. Norunt id ita esse, qui aures at-
que iudicium ad huiusce exercitatio-
nis genus nō ineruditum adferre pos-
sunt. Cæteri, vt absunt à cognitio-
ne Poësis, ita longius à spiritu isto, vel
vnus Beda consultus plenam fidem
meis verbis astruet, qui non sat habuit
versus optimos fecisse, nī & libros in-
super nobis de re metrica relinqueret
vtilis. In hanc classē aduocandi erūt
Prudētius, Ambrosius, Prosper, Pau-
linus,

linus, Sedulius, Arator, Beda, cæteri-
que viri quauis laude superiores, quo-
rum cogitationes in hoc genere labo-
ris piè castèque versatæ fructus amplif-
simos hætenus in Christianam socie-
tatem intulêre. De recentioribus nihil
dicam, cùm inter hos, qui parem venu-
statem cum simplicitate atque pietate
expresserint, non desideremus. Nihil
dulcius, nihil potētius sacra poesi, quā
optimus quisque pro eo ac debet sem-
per maximi facit.

Sequitur virilis ætas, quæ eum gra- *Virilis ætas*
uiorum rerum admonuit. Relictis er-
gò studijs artium poeticesque, quasi
explicatis ingenij neruis, mentis aciem
ad tractationē rerum amplissimarum,
& intimis Philosophiæ cœlestis abdi-
tis erutarum sustulit, prudenter odo-
rans, delibansque lumina florum, quæ
suauissimè fragrant, emicantque in pa-
tenti sacro sancto Theologiæ campo,
oculisque non corporum, sed animo-
rum foelicissimè abblandiuntur, soli-
tus maximè matutinis vigilijs preci-
busque

DECLAMATIO

*Expertus il-
lustratus co-
litus tempo-
re matris ino.*

Stirius ardor

busque operam dare, quibus super-
fusa luminis desuper claritate totus
Deo affixus, totusque nonnunquam
splendidus fuit. Cum & ipse adiura-
tus à Cunone Abbate Sigeburgense,
quem ut parentem reuerbatur, omnique
prosequeretur veneratione, scribitur
sibi spiritum sanctum de nocte, ut glo-
bum ignium illapsum, totumque pectus
mira suauitate circumiisse, hominemque
totum sibi possedisse. Inde in expli-
catione hagiographiae sapientia DEI,
ut face praenitente admirabili cum fa-
cultate & utilitate versatus est. Cuius
tantus in sacra lectione fuisse dicitur
ardor, ut ne quietem quidem viuum
corpus satis capere possit, labia etiam
ut studia diurna de nocte à labore qui-
escentibus occurrant subinde, moue-
re videretur. Quoties maiores ingenij
gratiaeque dotes in alijs intuebatur, af-
fiduitatem precum suarum lachrymis
permiscebat, condiebatque tantisper
dum numinis gratiam abundantiorum
ad ingenij profectum accessisse senti-
ret. Re-

ret. Redeuntis à precibus tanta doctrina vbertate redundabat pectus, quantà vel duo tresue celerrimis digitorum articulis poterant excipere. Serò presbyteratus gradum attingit propter Romanæ sedis dissensionis, quæ mortuis auctoribus paululum conquieuerunt, ita vt quis, cui adhæreret Ecclesiastico magistratui, non satis certum haberet. Rupertus nihominus nunquam feriarum susceptis laboribus visus, quanquā arma Henrici quarti Germaniam peruagarentur, qui pontificis diris defixus ordinis Ecclesiastici flagrabat odio graui, nec esset vspsiani tutum tum religioni, tum Musis domicilium. Sed Ruperto, cui diuinitus munus scribendi iniunctum erat, quem toties Spiritus Domini sua aspiratione dignabatur benignè fieri voluit Deus, cum cæteris non vsquequaque benè esset. Ecquis autem nescit in Domini voluntate, beneuolentiaque positum esse, qua vitæ, qua uè fortunæ conditione quemque velit vti, cum huic nōnunquam in tempestate

Rupertus scilicet
presbyter factus.

DECLAMATIO

pestate & caligine siue bellorum, siue
 aliarum calamitatum. Alcedonia spi-
 rēt, illi tempestas ipsa in caput, inq; for-
 tunas omnes magna cū clade irruat.
 Erant pleriq; Ecclesiastici id temporis
 in eadem ferè causa, sed non in eadem
 fortuna. Siquidem probabile est vt cō-
 filijs & sententia, ita castris atque ar-
 mis discedisse, præsertim Imperatore in
 iura Ecclesiastica inuolante. Cecide-
 rat autē Ruperto percōmodè quod ab
 Archiepiscopo Frederico Coloni-
 ensi antea propter egregiam famam
 nominis scientiæque Tuitium tradu-
 ctus, illiusque loci Abbas, vt repe-
 rio, decimus constitutus erat, vbi non
 solum ipse in rerum omnium pertur-
 batione, tranquillitate literarij, dul-
 cisque perfruebatur otij, verum et-
 iam alijs quibusdam Imperatoris ar-
 ma passim circumsonantia extimescen-
 tibus, hospitium tectumque præbebat.
 Nunquam non φιλόπονος ille in agita-
 tione mentis conquiescebat, semper

ege-

egebat tēpore, dumque huic Abbatix-
præfuit (præfuit autē annos permultos) ^{Sapiens eget}
cogitando aliquid conſequebatur, ^{et tempore.}
eruditi hominis eſt proprium, tran-
ſlata rei familiaris ꝑcuratione in per-
ſonas idoneas, ſiquidem non perinde
curis externis impeditus animus quie-
tem hoſpiti ſpiritus ſedem exhibet ſeu
conſeruat, atque tranquilluſ ſibi que
totuſ conſtans. Narrat ipſe ꝑo-
ſita deliberatione conſtituiſſe ſe do-
meſtica adminiſtrationis ſollicitudi-
nem deponere, partim importuni-
tate quorundam incolarum, qui ad-
uerſum eum lite, iudicioque conten-
debant, partim tœdio eorum, qui
iuſta monaſterium ſecus fluminis Rhe-
ni ripam cæcis in ſpecubus & ſub-
terraneis angulis habitabant, qui pa-
rum integræ fidei atque famæ habeban-
tur, eò quòd conductis in turrib. ſoli-
tudinem; ociumque & literarum ſua-
rū & totiuſ monaſterij interpellabāt.
Con-

DECLAMATIO

Constat verò solitudinem dulce & gratum esse pijs animis perfugium, extra quod haud omnino satis tranquillè sãcteque viuitur. De his omnibus prolixâ narratione res tota doloris sui, quæ ex fatali incendio grauissimum hausit, deinde etiam ex molestijs, quas illi vicini parum integri facessabant, suis scriptis explicata est. AEdificauit Ruper-
 tus, ne prorsus eiusmodi rerum memoria careret, ad portam Diuitensis Castri sacellum diuo Laurentio sacrum, cuius festum planè omnino gloriosum habebat: Insuper & chorum sacræ ædis fornicibus erectum, mirabili decore perfectum reliquit. Nec fuit à calumniatoribus liber, quorum insidijs sæpe appetitus est, quos tamen magnitudine animi fregit, auxilio spiritus sancti repressit, solans erigensque animû ipse posteritatis æquioris, quando detracta personæ dignitate siue conditione non quis, sed quid quisque dixerit, scripseritque seuerè censebitur. Etenim non ignorabat mortem omnibus hor-

Rup. D. Laurentio sacell. extruit ex mēbranis.

Rup. calūnijs incescitur.

ris omni impendere hominum generi, & deviuorum scriptis viuos iudicare, & singula quandoque, iuxta æquos atque iniquos ponderare, fore tamen iudicium aliquando rectius, cum vtrisque mortuis nepotum ætas successerit, primisque cadentibus folijs virens sylua succreuerit, vt Beatus Hieronymus loquitur: De quibus ipse cap. 7. & 26. super Matthæum plenè calareq; . Obtrectatores sui μέγα πνέοντες καὶ ἀτόπως φιλαίλοι de magistrorum suorum præstantia magnificè gloria-
bātur: Rupertum magistros contrā supercilio præ se contemnebant ingenti, vt qui nec scripturarum sacrarum, liberaliumq; artium scientia præditi essent, nec aliqua nominis clarent gloria, tacitè Rupertum cuiusdam seu inscitie, seu ambitionis suggillantes, qui nulla celebrum Gymnasiorum vsus institutione esset, sed iam indè à paruulo monasticæ disciplinæ vinculis alligatus, haud ita magnum ingenij doctrinæq; cultū capere potuisset, cum ipse suo-
P
rum

DECLAMATIO

*Rup. heresis
accusatus.*

*Vide præfa-
tionem super
Ioannem.*

rum laborum testem incitatoremq̃ue
præter non ineruditos magistros, spi-
ritum sanctum haberet, sentiretq̃ue;
cuius præsentia gratiæ vel in vno mo-
mento admirabiles, planèq̃ue diuinas
aspirare possit tum ingenij tum do-
ctrinæ dotes. Clamitabant insuper he-
reticum esse, quippe qui à scitis Catho-
licæ Ecclesiæ alicubi descisceret, quòd
q̃ue scripturam sanctam ad suum sen-
sum detorqueret, peruerteretq̃ue: De-
indè bonorum librorum omnia plena
esse, nec opus esse nouis libris. At ille
surdis auribus voces vtique contem-
nendas præterijt, conscientiam nullis
eiusce suspicionis maculis contamina-
tam sentiens, qui cæteris id ætatis hæ-
reticis, & in primis Colitianis, qui De-
um auctore mali perinde ac boni esse
vulgabant, audacter obsistebat, do-
cebatq̃ue iam olim opinionem talenti
tempore Augustini damnatam fuisse,
conscriptis in hoc libellis *παραπλησίων*
argumentorum firmissimorum con-
tinentibus. Meminit liber de incēdia,

et præfatio libri de processione spiritus sancti. Aduersarijs respondet ferè idem, quod Hieronymus sua ætate detractoribus respondit, videlicet librorum quidem abunde esse ab eruditissimis viris scriptorum, quæ in usum Ecclesiæ singulari cesserint emolumento cedantque, sed sua cuiusque dona, siue illa sint sapientiæ, siue scientiæ, siue in generibus linguarum, siue in interpretatione sermonum sita, secundum Apostoli præceptum, magno studio proferenda esse communicandæ: Cessasse quidem veteris testamenti oblationem in opere sanctuarij cœlestis, sed cessare ab exercitio gratiarum siue charismatum, quæ spiritus sanctus prout vult, singulis distribuit, nequaquam pietatis esse. Hæc ad Romanum pontificem scribit in epistola, quæ operi de glorificatione Trinitatis, & processione spiritus sancti præfixa est. Confiteatur ipse nonnullis in locis calumniatorum ferocia grassante in animo sibi fuisse prorsus deinceps scribendis libris

*Vilitas scri-
ptorū honorū.*

DECLAMATIO

superfedere, obfirmatoque animo lingu-
 guis quorundam non tam eloquentiæ,
 quàm maledicentiæ studiosorum ce-
 dere, sed illi animus vsque eò inquis
 fuit, dum cogitationes ad intermissa
 referret studia. Contigit enim quo-
 dam tempore cessantis vultum varios
 subire colores, sedentemque ac multa
 tacitè solliciteque ruminantem totis
 artibus vt discipulum sub imminente
 virga magistri, contremiscere. Itaque
 diuino nutu, sed mirabiliter terribili
 percussus cum relictis scriptis in gra-
 tiam redijt, repetens memoria munus
 scribendi sibi cœlitus impositum, &
 doctrinæ salutaris bonum non publi-
 catum intra animæ recessus, tanquam
 ignem ossibus (quod Propheta Iere-
 mias testatur) inclusum, minimè con-
 tineri posse. Cum nec ignorabat præ-
 sentem spirit. sancti gratiam, quæ per
 sensibilem infusionem se se quandoq;
 pectoribus nostris insinuat, Doctorū
 etiam clarissimorum institutioni iure
 summo præferendam esse. Interim nō
 deerāt

*Rup. à scri-
 bendo cessat.*

*Vid. supra de
 incendio.*

*Redijt ad scri-
 bendum.*

deerant illi (quod numinis prouidentiae ^{Rup. quos pa-}
 acceptum ferendum est) tãquam pro- ^{trons habu-}
 pugnacula, potentes homines, quorũ ^{erit.}
 auctoritate muniebantur qui eum cha-
 rissimum habebant, omnibus & dictis
 & scriptis eius mirificè capiebãtur, at-
 que ad susceptam studiorum pijsimo-
 rum rationem exhortabãtur. Inter hos ^{Vide præfa-}
 erat Fredericus Archiepiscopus Co- ^{tationẽ Rup.}
 loniensis, qui eum clientum numero ^{in 12. Prophe-}
 ascuerat, & Cuno Abbas postea Ra- ^{tas minores}
 risponensis Episcopus, cuius & tutelæ, ^{& super}
 Berengero superflite, commendatum ^{Mattheum.}
 fuisse reperio. Et erat utique colendus
 & deosculandus, quem spiritus sanctus
 illustratione tam familiari dignabatur.
 Nunquam ferè magnis ingenijs sua de-
 fuerunt patrocinia, quibus post ho-
 mines natos, etiam magnam inuidiam
 incubuisse videmus. Suppudet nostro-
 rum temporum, quibus nihil istis feris
 & monstris ad maledicendum prope
 natis frequentius est.

Cedimur & totidẽ plagis cõsumimus hostẽ.

Hor. in epist.

Ita fit, vt dum alij aliorum se se latu-
 rant

DECLAMATIO

*infelicitas
nostri seculi.*

rant odijs, alij vicissim eripiant alijs
voluptates literariæ bonum, q̃ in Tus-
cul. suis quæstionibus princeps orator
Latinorum dulcissimum, nunc sum-
mū vocat. Sed solatio est, quod inuidia
fera & effera pudore naturali mota,
mortuis plærūque parcit. Pulchri sunt
versus Callunachi.

Δεινοὶ γὰρ ἄνδρες πάντες ἐσκένευκλέει

Ζῶντι φρονήται· κατθανάοντα δ' ἀνέσται.

Nouit hyenā turpem feram esse, quæ
in defossa humi cadauera sæuitiam suā
exercet, Viuit ergo Rupertus, cuius
libri in manibus hominum sunt, Viuit,
inquam, posteritatis iudicio clarus,
terminaturus laudes suas orbis terræ
finibus, dum quidem Ecclesia stabit
Catholica, cuius nomen ex suggestib.,
ex gymnasijs, ex omni denique piorum
concilio libenter excipimus: qui solus
splendidissime omnium nobilitauit A-
grippinensis Ecclesiæ ditionem, in cu-
ius scriptis nihil, nisi graue, sanctum,
& solidum extat: qui adminiculo diui-
næ gratiæ multa scitu cognitioneque
digna

digna per se inuestigauit, prodiditque:
 qui articulos fidei Christianæ syncere *Lam Rup.*
 argutèque tractat: qui ceremonias Ec-
 clesiasticas obiecta veritatis luce, de-
 tractoque quasi integumento nuda,
 plana, & venusta explicatione propo-
 nit insignes: Breuiter, qui omnes nu-
 meros perfecti Theologi absolui, qui-
 que vel solus vt optatissimus Neptu-
 nus exauditus, tempestates opinionū in
 religione Christiana excitatas compo-
 nere possit. De prophanis literis, qua-
 rum scimus eum perstudiosum fuisse
 adolescentem, dicere extra necessita- *Rup. peritus*
 tem est: cū ipse earum fructum libro *humanarum*
 de scientia, nunc artes, donum pre- *literarum.*
 ciosum Dei, nunc Theologiæ mini-
 stras seu ancillas vocat: cæteraque stu-
 dia in adminiculum verbi cœlestis ex-
 ponendi sobriè cautèque adhibita, mi-
 rifice prodesse doceat.

Super est nunc vt aliquid de extre-
 ma ætate subijciamus, eodemque ora- *Senectus.*
 tionis ambitu morbi genus, quo ex-
 tinctus est tantus vir, complectamur.

*Rap. senex
factus.*

DECLAMATIO

Et attigit ille quidem iustam ætatem
vitæ humanæ, quippe qui summa sene-
ctute defectis viribus obierit, defun-
ctus curis multiplicibus, laboribus diu-
turnis, atque nocturnis. Cumque suæ
vitæ actum terminaturus videretur ex-

*Dies obitus ei
prædicitur.*

tremo anno (cognouerat enim antea
numinis prædictione se ahuc octo an-
nos superfuturum, cuiusmodi prædi-
ctionem Cassio Narniensi Episcopo,
vt est apud Gregorium Papam in dia-
logis libro 4. cap. 561 accidisse recor-
dabatur) cœpit memoriâ antea actæ vi-
tæ contentius recolere, lachrymis se
frequentioribus dare, erratorum con-
donationem, atque delictorum supe-
rioris ætatis sibi gratiam fieri à Domi-
no deposcens, nihil denique non om-
nium rerū agere, quæ ad abstergendas
animæ sordes facere videbâtur. Auxit
sanè & suspensionem aduentantis mor-
tis, auxit simul & pœnitentiæ curam.
Nec euentus hanc expectationem se-
fellit, siquidem hyeme præcipite in fe-
bre macutissimam incidit senex opti-
mus,

*Ad mortem
se se præpa-
rat dilige-
ntius soluo.*

mus, quæ reliquias virum paulatim exhaustit, ita vt quicquid vel diuturnitas ^{Rup. febre em} laborû, vel summæ senectutis imbecillitas reliquû fecerat morbi vis, suo penè iure sibi vendicaret, absumeretque. Itaque pijsimè quietissimeq; diè suum obiit, comparata immortalî pietatis ac omnis laudabilis virtutis claritate, respiraturus deinceps à laboribus, quibus nunquam vacauit, cumq; suo amantissimo, quem & viuus & moriens anhelauit, quem sua scripta suauissimè spirant, sempiterno æuo fruatur, cuius nec memoriam vlla vnquam posteritas vt optimè de hominû societate intermori patietur.

Audiuistis breuibus cãdidissimî auditores vitam D. Ruperti Abbatis, quôdam Tuitiensis, quam pro virili ætate quisquis imitari studeat, vt in literis pietatisq; (quæ aptissima sunt arma Christiani hominis) cultu auctior, fructus maturitatis edere possit eiusmodi, qui nec viuum, nec mortuum deserunt vnquam. Alios domestica stimulant ex-

P s empla,

DECLAMATIO

empla, quæ libenter virtutibus, quamlibet parib. externorū solemus anteferre: alios natiuus splendor honesti (quod ingeniorum tantum est) ad se amandū colendumque prouocat: alios deniq; aliæ causæ cōmouent: nonnullos metus: nonnullos studium ambitionis: æmulatio quoque multum addit plærisq; vigoris, ardorisque: At decus nobilissimum esse doctrinam cum pietate copulatam, tam omnium gentium linguis est celebratum, quàm nulli non vel creditū, vel animaduersum. In Rupto autem summæ habemus & doctrinæ & pietatis exemplar, cuius quoddam vita cum doctrina consonās, laudabilium morum viuum simulacrum fuit. Ad id respicite itendidem vt pictores ad imaginem, quam adhibito penicillo effingere student, subinde respiciunt: hunc imitari, hunc exprimere contendite, memores Apostoli Timotheum suum exhortātis, ad doctrinæ pietatisque amorem his verbis, Attende tibi, & lectioni. Et iterū: Ex-

erce

Terce te ipsum ad pietatem. Nam corporalis exercitatio ad modicum utilis est: Pietas autem ad omnia utilis est, habens promissionem vitæ præsentis, & futuræ. Dixi.

EPITAPHIVM EIVSDEM
VENERABILIS PATRIS D.
RUPERTI ABBATIS OLIM
TVITIENSIS, SAXO
INSCVLPTVM.

ANno Domini M. C. XXXV.
Quart. Non. Martij obiit Venerabilis pater ac Dominus Rupertus Abbas huius Monasterij, vir doctissimus atque religiosissimus, ut in libris suis, quos ædedit, apertissimè claret.

EPITAPHIVM EIVSDEM
ad sepulchrum, Anno 69. collocatum. supra millesimum Quingentesimum.

In libris nomen celebras insigne Ruperti,
Aspice quis teneat, membra sepulta, locum.

Ille

EPITAPHIVM

Ille sui seculi lumen venerabile dictus,
 Tenioniciq; fuit gloria prima soli.
 Edita multiplici quæ tot monumenta labore
 Ingenij miris dotibus aucta canunt.
 Quamq; bellorū tunc cuncta obsessa tenebris,
 Cum lux huic mundo iāta niteret, erant.
 Nobile cui pectus lumen coeleste subegit,
 Ut versai celerem flamma corusca, globū.
 Inde sacras literas rimatus, & inde medulla
 Haussit, quā vinax spiritus intus alit.
 Linor edax vinū carpfit: post funera summū
 Iudice conseruat posternare decus.
 Cuius fama recēs trās æquora spargitur alta,
 Ac cernit rosei culmen virunq; poli.
 Defectum senio multo grauis abstulit ætas,
 Cui lentum fatum febris acerba tulit.
 Quem toties geminis palmis, & supplice cantu
 Pronus adorauit, quē tulit ore frequens,
 Hunc & anhelauit moriēs, moriēdo vocabat,
 In mitem fixus speq; fideq; Deum.
 Si quis ad hoc saxū prasēs legis aduena carmī
 Subijce lata precans, docte Ruperte vale.

εἰς τὸν αὐτὸν, Iambicum

ἔχει ῥοβερτὸς εὐκλεὴς
 κεκλημένος τῶν ἰεῦς
 καὶ ἑρμύλλεὺς σφώτατος

γραφῶν, ἀληθὲς θεῶ.

ἀρετῶν ταμῆον εὐπερσῶν
 κῶδος κ' ἐράσμιον πᾶν
 ἀνδρῶν κλέος κάλλιστον ὦν
 οὐ πολλὰ κίς γερμανία
 ὁμοῖον ἀνδρ' ἐώρακε.
 ζῦμπαντ' εἰπέ σιωτόμως
 ἄρρηκτα τόλμηρος λῦειν.
 τὰ δὲ λαὸν γενναῖος φέρειν.
 γήρως νόθι οἷζυες
 ἔθοντε δυσνηδὸν μόρον,
 καὶ περ μόρῳ ἀναξίς.
 νῦν ζῶει ἄφθιτον βίον.

Id est, eodem genere carminis in eundem.

*Ibi Rupertus inclytus
 Tuitiensis nomine
 Quiescit, interpres sagax
 Legis sacrae, veri Dei.
 Hic theca virtutis bona,
 Hic splendor, hic amabile
 Insignium virum decus
 Haud saepius Germania
 Huic parem vidit virum,
 Qui cuncta paucis reddidit,
 Implexa fortis solvere.
 Ac dura ferre strenuus.*

Sene-

ΕΠΙΤΑΦΙΟΝ

Senecta, morbus, & labor,

Fatum tulerunt lugubre.

Qui morte non dignus licet:

Nunc degit aeternos dies.

εἰς τὸν αὐτὸν δόσιχον.

ζητεῖς ἀρετῆς τε λογοῖς τε κεχοσμένον ἀνθρώπον,
τοιαύτην μεγάλην γὰρ Ροβερτὸν ἔχει.

Aliud Ioan. Kemp. Burēsis Benedictini.

Sustulit eximium decus inuida Parca Rupertum

Qui docto sacros protulit ore sonos.

Laudes cuius habet populosus Rhenus et Ister,

Multaq; cuius habet bibliotheca libros.

Mortuus hinc non est, volit at sed fama per ora

Multorum, & laudes docta caterna sonat.

Quippe viri tanti praeclara volumina florent,

Huc schola, et huc passim concio multa sonat.

Lucidus et brevis est, et multo numine plenus,

Teste Deo, siquidem scribere iussus erat.

Hac igitur cineres tellus regit atra Rupertum

Sed tenet excelsos, spiritus iste, polos.

IN LAUDEM EIVSDEM D.

Rupertidecastrichon D. Andree Mū

steri Abbatis cœnobij S. Ni-

colai in Bruuvilrer.

Τῆς

*Purpurei flores. & verna gratia lucis
 Exornant anni, tempora prima, noui.
 Astornant docti florentia scripta Ruperti
 Christi adum fœlix quæ patet vsque solum.
 Dogmata sunt cuius cœlesti luce serena,
 Scilicet astriferi sedibus orta poli.
 Cuius scripta virent, ut lucida lumina florū,
 Est quorum nuncio pulchra colore coma.
 Hinc plenā faciunt messem, quos vespere sero,
 Et quos Eo Phœbus in axe vider.*

OMNIBVS MODIS VENE
 RABILIBVS PATRIBVS V-
 NIONIS BVRSELDENSIS SA-
 LVTEM ET PACEM OPTAT
 MATTHIAS AGRICIVS
 VVITLICHIVS.

Ntuenti mihi veteris se-
 culi homines, Venerabi-
 les in Christo Patres, re-
 perio floruisse multos cū
 doctrinā excellenti, tūm
 etiam pietatis summa laude præditos
 viros, quibus spiritus sanctus vt salu-
 berrimis organis, iuxta promissum fa-
 ctum

EPISTOLA

Etum Ecclesiæ, ad illustrandos coetus
 fidelium vsus est: Inter quos suo meri-
 to D. Benedictus recensetur, abundas
 omni spiritu pietatis, vt Beatus Grego-
 rius hoc illi reliquit testimonium pul-
 cherrimū, amplissimūque, cuius sobo-
 les in omnes penè mundi partes, quib'
 solis cursus definitur iam inde vsque ab
 ortu suo, propagata, alita, & quotidia-
 nis auctibus multiplicata est: patrum
 tamen memoria haud sine Sp. Dei cō-
 tumelia (quod nec sine lachrymis cō-
 memorare possumus) vidimus primū
 maiorum quasi repagulis effraētis in
 hæreditatem Domini manus alienas
 iniici: decreta saluberrima conuelli,
 pessundariūe, in vulgi denique, quod
 alioqui studijs rerum periturarum im-
 plicitum, prurientes ad sacra aspernā-
 da (si fas esset) arrigeret aures, contē-
 ptionem verti. O igitur degenerem,
 ingratamque posteritatem, quæ spre-
 tis Dei optimi beneficijs, consentien-
 tis, planeque conspirantis vetustatis
 grauissima iudicia abijcit, immò ridet
 et

EPISTOLA.

et exhibat perinde quasi non in con-
 summationē Sanctorum, in opus mi-
 nisterij, in ædificationē corporis Chri-
 sti ille qui septem stellas in sua manu
 tenet, & ambulat in medio septē aureo-
 rū candelabrorū, seculis omnibus illu-
 striora lumina, id est, Pastores & do-
 ctōres populi immiserit atq; etiam im-
 missurus sit, vt iam non scimus paruu-
 li fluctuantes, & circum feramur om-
 ni vento doctrinæ in nequitia hominū,
 in astutia ad circumuentionem erroris.
 Quare iusta non modō reprehensione,
 verum etiā commiseratione digni sunt,
 quotquot suum iudicium ab antiqui-
 tatis totius, vel potius sacro sanctę Ec-
 clesię cōsensione admirabili seiungūt,
 & non potius in eadem vnitate fidei,
 quæ Catholicæ religionis fundamen-
 tum nuncupatur, cum Christo capite
 nobiscum conglutinantur, cum Chri-
 sto inquam, qui & omnium scelerum
 nostrorum pœnas dependens, iustissi-
 mam patris irā in se deriuauit, abole-
 uitq;, & tot annos nostro cōuictu vsus

Q est, vt ex

EPISTOLA.

vt ex suis actionibus & dictis tanquā
 ex absolutissimo archetypo vitæ huius
 rationē componeremus, & restitutē sœ
 licitatis æternæ bonis olim potiremur.
 At quorsum ista dixerit quispiam? Ni
 mirū eò, Reuerēdissimi patres, spectāt,
 vt susceptos labores pro tuenda ordi
 nis labascentis dignitate minimè di
 mittatis, quem à S. Patre Benedicto in
 hodiernum vsque diem tanquam per
 tribus diffusum, & tot seculis, tot Pō
 tificum, Regum, Principumque au
 ctoritate, magnatum gratia, tanto de
 nique omnium bonorum studio con
 seruatū videtis, in quo tot *insignes*
 viri ad omnem æternitatis memoriam
 illustres effloruerunt, qui prodigiosis
 facinoribus edendis omnium oculos
 in admirationem conuerterunt, qui
 relictis pijsissimis literarum monumen
 tis vberrimos atque lectissimos fructus
 hominum generi attulerunt. Breuiter
 qui omnia humana diuinæ sciētīæ post
 habuerunt, & in diuersis mundi par
 tibus, vt solis lampas doctrinæ clari
 tate

EPISTOLA.

tate resplicuerunt, eam itidem per om-
 nem aetate vitae ratione consentanea,
 ac instituto exprimentes. Hæc, dum
 mentibus sensibusque vestris succur-
 runt, Patres, eritendum omnib. mo-
 dis videtis, vt hæreditatem, auitamq;
 laudem, maiorum vestra ope atque di-
 ligentia tueamini. Voluntas omnium
 est instar: nec suscepti negotij magni-
 tudine laborare debet, cui, tribuente
 Deo, sat rei & consilij in manibus est.
 Quod si successus conatum alicubi in
 hac periculosa tempestate dissensionū
 fefellerit, æquiore animo casus istius
 ferenda erit iniquitas, quum non ani-
 mus successui, sed successus animo de-
 fuisse cognoscetur. Νῦν δ' ἔλπομαι μὲν,
 ἐν θεῷ γεμάν τελος ait Pyndarus. Sumpt^{us},
 & curas vestri laboris graues ipse co-
 ram intuitus sum, dum ante biennium
 præclarum confessum Patrum in Bru-
 villrer: Deindè hoc anno M. D. LX-
 XI in Selgenstat cognoui, quo magis
 itineribus contendebatur: ipse quoq;
 humanitate Patrum & cum primis du-

EPISTOLA.

Au D. Nicolai Vreden Abbatis Tui-
 tiensis inuitatus, eodē perrexī. Maſte
 igitur eſtote, Patres, pergite porrò quo
 cœpiſtis, memores antiqui dicti. Au-
 xilia vel parua, firmū conſenſum facere.
 Cogitate nuſquam magis gubernato-
 ris nauium induſtriam perſpici, quàm
 tempeſtate incumbente. Tranquillo
 quilibet gubernator eſſe poteſt. Po-
 nite ob oculos maiores: cogitate id
 vnum laboraſſe, vt domi patrius mos
 retineretur, literarum amor quàm fla-
 grantiſſimus, pietas antiquiſſima eſſet:
 quibus languſcentibus, libertas ino-
 leſcere, religio exareſcere, boni mo-
 res placidiq̃ue exoleſcere, obedientia
 victima Deo acceptiſſima contabeſce-
 re cœpit. Videtis quantum vobis tūm
 domi, tum foris negotij detur. Id cū
 à vobis DEVS (qui ſalutaria con-
 ſilia ſuggerere, ſalutemq̃ue animarum
 conferre ſolus velit, poteſtiq̃ue) exigir,
 cūm pij manes *καὶ παῖδες παίδων* à vobis
 ſuo propè iure efflagitent, neceſſitas
 obiecta planè vrgeat, oro, vt mihi
 quoque

EPISTOLA.

quoque homini quidem inter ma-
gnos minimo, magno tamen studio
in ordinem vestrum propenso veniam
detis, si memores moneam, currētē-
que (quod aiunt) incitem. Ex

Colonia Agrippinēsi. XIII

Idib. Maij. Anno M.

D. LXXII.

(..)

DE MEDITAT. MORTIS

Planè huiusmodi luctus siue fletus
senectutem Abrahæ decuit, & hoc
exemplum cano capite suo, immò ca-
nicie mentis suæ dignum filijs suis, id
est, cunctis sapientiam quærentibus de-
reliquit, vt maluit ire ad domum lu-
ctus, quàm ad domum conuiuij, ea in-
tentione, vt velint admoneri cuncto-
rum hominum quis finis sit, & viuens
cogitet, quis, qualis futurus sit. Magnû
quippe est hoc instrumentum libera-
tionis illius, de qua tractare supra cœ-
pimus secundum hæc scripturæ verba,
vt auertat hominem ab his, quæ fecit,
& liberet eum à superbia. Sed quis ad
hæc per semetipsum idoneus? Dei nã-
que donum, Dei gratia est cor habe-
re tenerum vel molle, vt flecti possit ad
huiusmodi planctum vel fletum: iuxta
quod sanctus Iob dicit. Deus molli-
uit cor meum. In quo vt magis ac ma-
gis abundaret ait, idem: Dimitte ergo
me Domine, vt plangam paululum do-
lorem meum, antequam vadam & nò
reuertar ad terram tenebrosam, & o-
perrâ

Iob, 23.

Iob, 19.

LIBER PRIMVS.

per tam mortis caligine, terram miserie & tenebrarū, vbi vmbra mortis & null^o ordo, & sempiternus horror inhabitans. Quid est enim dicere dimitte me, nisi ac si dicat ne indures cor meum, sicut indurantur illi, quorū vt supra meminimus, fortitudo est vt fortitudo lapidū, & caro ænea vt non sentiant dolorem suum? Deniq; illos qui eiusmodi sunt, rectē Deus non dimittere, sed includere dicitur, sicut ait idem postmodū: Si incluserit hominē, null^o est qui aperiat. Inclusionem hominis indurationem dicit, cui dare dignum nō iudicat gratiam lachrymarū vel sensum doloris vt dicere possit id, quod supra memini: Tribulationē & dolorem inueni. Siue illud: Fuerunt mihi lachrymæ meæ panes die ac nocte. Sequitur enim: si continuerit aquas omnia siccabūtur. Et est sensus: Vbi gratia eius nō operatur, cuius solius est dare hūc, de quo loquimur, fletum, corda hominū indurantur. Statimq; adiungit: Si emisit, eas subuertent terram. Quod

*Dimittere est
includere cor
da hominum
quid sit.*

Psal. 41.

DE MEDITAT. MORTIS.

est dicere: Si dederit qui solus dare potest lachrymarum aquas, emollient eorum cordium duritiam siue subvertent terrenitatem nostram.

CAPVT X.

Psal. 18,

IAm altius procedendum est in hac meditatione mortis, sicque meditandum, ut per meritum fidei meditatio sit digna conspectu Domini, sicut scriptum est: Et meditatio cordis mei in conspectu tuo semper. Quomodo? Nimirum meditando non solum mortem nostram, quam propter superbiam & inobedientiam primus homo incidit, & nobis omnibus hereditariam reliquit, verum etiam & maxime mortem Domini nostri Iesu Christi, qui mortem nostram moriendo deuicit, & vitam resurgendo reparauit. Sequamur ergo capitulum superius prescriptum. Postquam dixit: Et erudiens instruit disciplina, ut auertat hominem ab his, quae fecit & liberet eum de superbia erues animam eius

à cor-

LIBER PRIMVS.

à corruptione, & vitā illius, vt nō trāf-
eat in gladiū, increpat quoque per do-
lorē in lectulo & omnia ossa illius mar-
cescere facit, abominabilis ei fit in vita
sua panis, & animæ illius cibus ante
desiderabilis. Tabescet caro eius, & os-
sa quæ tecta fuerant, nudabuntur. Ap-
propinquabit corruptioni anima eius,
& vita illius mortiferis. Tunc demum
intulit: Si fuerit p̄ eo Angelus loquens
vnum de similibus, vt annūciat hominis
æquitatē, miserebitur eius & dicet: libe-
ra eum vt non descendat in cor-
ruptionem. Inueni in quo ei
propitier, & cæt.

Reliqua, amice lector, suo loco require.

INDEX LOCORVM PRAECI-
PVIORVM LIBRI RUPERTI AB-
BATHIS TVITIENSIS DE
INCENDIO.

<i>Abraham aedificauit altare Domino</i>	16
<i>Ad B. Laurentium conuertitur Rupertum incendio grassante.</i>	29
<i>Amator Christi semper securus.</i>	37
<i>Baculus, diuini iudicii signum.</i>	5
<i>Basilica S. Urbani ad Rhenum exusta.</i>	9
<i>Bruno Othonis III. frater castrum fran- git Tuitiense, potentemq; abrupit</i>	11
<i>Cingulum militiae Christianae quale.</i>	35
<i>Comparatio Ionadab ad Christum.</i>	20
<i>Corpus Domini illesum mansit ab incendio miraculose.</i>	1
<i>Corporale reijcitur à flamma.</i>	5
<i>Cur mundus atrium fortis armati dicatur.</i>	15
<i>Cura Ruperti pro lucubrationibus suis incē- dio eximendis.</i>	30
<i>Cursus verbi Dei incitatisimus.</i>	23
<i>De castrì Tuitiēsis constructione prima.</i>	10
<i>Distinctio Moysis in labijs quid sit.</i>	27
<i>Deo consecratum ad ius pertinet Sacerdo- rum.</i>	10
<i>Doloris magnitudo distrahit animum dubi-</i>	

INDEX.

mm.	26
Dolor ingenij stimulator & largitor.	4
Domus patrum antiquorum.	16
Dona Spiritus sancti.	24
Error quorundam Atheorum.	9
Extremum iudicium in quatuor partes di-	29
uisum.	23
Facultatem scribendi diuinitus accepit Ru-	26
pertus.	8
Festuca oculi.	2
Gratiarum actio Ruperti pro beneficijs acce-	25
ptis.	4
Horrendy incendijs descriptio.	7
Impatientia gula quid faciat.	1
Lata vecordia irritamentum.	5.6
Magna vis perturbationis.	1
Miraculum primum in incendio.	35
Miraculum secundum & tertium.	30
Misericordia Dei temperatur iudicium.	18
Mortis aduentus formidabilis.	32
Opus Ruperti de glorificatione Trinitatis.	27
Oratio hominis firmissimū munimentū.	25
Oratiopy efficax apud Deum.	25
Oratorium in honorem B. Laurentij Ruper-	
tus edificare curat.	
Poenitentia nunquā recusanda pro salute a-	
nima.	
	peni

INDEX.

<i>Pœnitentium luctus.</i>	16
<i>Pastoralis cura, & doctrina maxima dona</i>	
<i>Spiritus sancti.</i>	24
<i>Petrus & Paulus Roma principes.</i>	17
<i>Pij adiutores Dei, ideo sunt in terris peregrini.</i>	ibid.
<i>Pij quãdoq; irritantur ad iram instam.</i>	21
<i>Pius ciuis cœli, in terris peregrinus.</i>	17
<i>Quando Sunamitis reuersa.</i>	34
<i>Quid fuerint primogenita Esau.</i>	24
<i>Quis sit amans religiosæ vita.</i>	20
<i>Quomodo teneatur Deus.</i>	5
<i>Rup. intus correptus à scribendo cessans.</i>	22
<i>Rupertus Laicorum molestijs cogitauit deferere administrationem monasterij.</i>	ibid.
<i>Sanctorum deuotio nunquam irrita.</i>	13
<i>Solitudinis libertas magna & dulcis.</i>	19
<i>Spiritualis munitio, qua Ezechias ciuitatem munivit.</i>	18
<i>Sunamitis designat fidem.</i>	34
<i>Tentationis effectus.</i>	22
<i>Typus Diaboli Nabuchodonosor.</i>	8
<i>Typus Ecclesie in veteri testamento.</i>	33
<i>Versus Ruperti ad pixidem.</i>	9
<i>Virga paterna disciplina.</i>	9
<i>Viri sancti flagellantur in hac vita.</i>	31
<i>Visio Ruperti de incendio.</i>	36

INDEX LOCORVM PRAECI-
 PVORVM LIBRI PRIMI RV-
 PERTI DE MEDITATIO.
 NE MORTIS.

16	Admirabile cōmerciū Dei cum homine.	66
24	Annunciare hominis aequitatem quid sit.	60
17	Annunciatio vera nostrae aequitatis.	61
perregri- ibid.	Apostrophe ad fidem.	62
21	Cur Deus hominē supplicijs premat.	48
17	Deus Angelus sui eloquij dicitur, ceteri rela-	
34	tiue Angeli dicuntur.	56
24	Diabolus mors.	ibidē
20	Dies adolescentiae vitā aeternā designat.	45
5	Divinitie bonitatis Dei infinita.	67
22	Divinitie donum Dei	65
ut de- ibid.	Duplici morte homo natus.	ibid.
13	Formica comparatur sapienti.	41
19	Fructus mortis Christi.	60
uita-	Homines nonnulli lapides.	53
18	In Domino scandalizari quid sit.	58
24	Insignis similitudo.	54
22	Inuentum singulare, mors Christi.	45
8	Laus Abraham.	53
33	Meditatio mortis.	43
9	Mos meditationum moriē.	63
9	Mors corporis & anima.	83
31		
36		
In-		Mors

INDEX.

<i>Mors Christi loquitur.</i>	65
<i>Nivis & grandinis nomine afflictiones corporales intelliguntur.</i>	43
<i>Nullus Angelus humanā naturam assumere potuit.</i>	65
<i>Ordo iudicij.</i>	69
<i>Per vitium ambitionis homines similes Diabolo efficiuntur.</i>	94
<i>Presentia Dei.</i>	68
<i>Quando venundati sumus.</i>	63
<i>Qualis sit locutio cuiusdam Angeli.</i>	65
<i>Quid sit concilium.</i>	69
<i>Quomodo Diabolus vivat.</i>	51
<i>Quomodo gratis venundati.</i>	63
<i>Quomodo primus homo reus fuerit iudicio, concilio, deniq; gehenna ignis.</i>	71
<i>Racha exilis sonus sed magni supplicij.</i>	72
<i>Refutat opinionem quorundam.</i>	70
<i>Sacramentum absconditum.</i>	67
<i>Sedere, postea surgere, humilitatis est.</i>	62
<i>Simpla mors Christi nos à corporis & animæ morte duplici liberavit.</i>	61
<i>Solus Christus Angelus testamenti dicitur, quia moriendo testamentum nobis æternæ hereditatis conscripsit.</i>	60
<i>Titulus huius libelli vnde.</i>	44
<i>Vita vera sapientis.</i>	41

Vix

INDEX

Vox cuiusdam Regis Vaba. 48
Viliter homini mors infertur. 43

INDEX LOCORVM PRAECI- PVORVM LIBRI SECVNDI RV. PERTI, DE MEDITATIO. NE MORTIS.

Aduersitas instruit pios ad perfectum. 78
Afflictiones Iob. 81
Chaldaei fecerunt tres turmas, & inuaserunt
camelos, & tulerunt eos. 80
Christus etiam in sterquilinio sedit. 86
Comparatio vtriusq; hominis. 87
Diabolus tantam in nos nostraq; potestatem
habet, quantam ei Deus permittit. 84
Incarnatus est Christus, propter nostra pec-
cata. 88
Mors anima prior, quam corporis. 90
Peccata nocti in scriptura cōparantur. 89
Princeps mundi eiectus foras. 86
Qua sit mors corporis. 90
Quid sit nox, in qua nascimur. 87
Veritas defendenda. 82
Vxor Iob Dina, filia Iacobi. 77

IN-

INDEX QVORVNDAM LO.
CORVM EX APOLOGIA E.
IVSDEM RVPERTI.

<i>C</i>	
<i>Cognitio secretorū Dei quib. debeat.</i>	94
<i>M</i>	
<i>Malū saepe plagā significat in scriptura</i>	94
<i>S.</i>	
<i>Soli boni, maliſe ubi ſint.</i>	95
<i>H</i>	
<i>Hareſis vera unde.</i>	94
<i>P.</i>	
<i>Præcepta Dei non omnia propter ſe neceſſa- ria.</i>	96
<i>V.</i>	
<i>Vera Eccleſia cū religione nunq̃ interit.</i>	95
<i>Virga Aaron cū lege conſertur.</i>	95

INDEX AD VITAM RVP.

<i>R</i>	
<i>Rupertus ubi educatus.</i>	106
<i>Rupertus ſcribit opuscula carmine.</i>	108
<i>Rupertus ſero preſbyter fit.</i>	112
<i>Rupertus accuſatur hareſis.</i>	114
<i>Rup. terrore ſpiritus ad ſcribendū redit.</i>	115
<i>Rupertī laudes.</i>	117
	Ru-

INDEX.

Rupertus senex factus.	ibid.
Rupertus sollicitus in piè moriendo.	ibid.
Rupertus adolescens oratoriam cum poesi cō- iungit.	108
Rupertus illustratur coelitus.	111
Rupertus calumnijs incesatur.	113
Rupertus à scribendo cessat.	115
Rupertus quos Patronos habuerit.	116
Rupertus peritus humanarum literarū.	117
Ruperto dies obitus prædicitur.	ibid.
Rupertus febre extinguitur.	118

FINIS Indicis.

R

ERRATA

ERRATA PRÆCIPVA ITA COR-
RIGANTVR.

Folio 2. facie altera linia 12. remque, fol. 8.
fac. 2. lin. 19. confitente. fol. 14. fac. 2. lin.
19. inundaret. fol. 15. fac. 1. lin. 21. lege decorem
& fol. 17. fac. 1. lin. penultima eodem fol. 22. fa.
1. lin. vlt. fluctus. fol. 23. lin. 4. fac. 1. spirituū. lin.
3. sequente terram. fol. 24. fac. 2. lin. 16. doctri-
na. fol. 25. fac. 1. lin. 2. impatientiam. fol. 27. fac.
2. lin. 3. incidit fol. 30. fac. 2. lin. 3. saltem. fol. 33. fac.
2. lin. 2. post verbum est, adde locus autem terræ
de quo clamorem tuum audiuius, sancta Ro-
mana Ecclesia est. fol. 35. fac. 1. lin. 7. demonstra-
uit. fol. 37. fac. 1. lin. 14. habeamus. fol. 38. fac. 1. lin.
6. ambitionē. fol. 43. fac. 1. lin. 8. post operibus ad-
de tuis. fac. 2. lin. 20. constrictos. fol. 45. fac. 1. lin. 13.
propitiareris. fac. 2. lin. 3. visu. fol. 46. fac. 2. lin.
7. fit. lin. 23. erā. lin. 24. post liberauit adde. enim.
fol. 49. fac. 2. lin. 4. post Assur adde, & fol. 53. fac.
2. linia 21. lege curam sepulturæ. fol. 45. facie
2. linia. 1. putrescit. lin. 13. ceciderunt. fol. 57.
fac. 1. lin. 6. post & adde, non. fol. 58. fac. 2. lin.
12. viri. fol. 60. fac. 1. lin. 21. est. fac. 2. lin. 4. pos-
set. lin. vlt. post ratione adde. Quo iure? fol. 63.
fac. 2. lin. 8. exprobratio. fol. 65. fac. 1. lin. 18. com-
petenti. lin. 24. argentea. lin. 25. lignum. fac. 2.
lin. 24. ad. fol. 66. fac. 1. lin. 5. viri. fol. 67. fac. 1.
lin. 34. inuestigabiles. fac. 2. lin. 16. faceret. lin. 22.
hæc. fol. 68. fac. 1. lin. 25. Eiecitque fac. 2. lin. 14.
perditi. lin. 15. dicerent. fol. 69. fac. 1. lin. 1. non. 2.
cum lin. 16. subtegit. 17. iudicio. fol. 70. fac. 1. 15.
Prophetica. fac. 2. lin. 15. properauit. fol. 71. fac. 1.
lin. 13. adde post dedi te. Vt cernerent te. fol. 72.
fac. 2.

ERRATA.

fac. 2. lin. 3. iudici. lin. 20. Miraretur. fol. 74. fac. 1.
lin. 4. primis. fac. 2. lin. 18. Heliu Buzites. fol. 76.
fac. 1. lin. 22. remoto. fol. 79. fac. 1. lin. 16. præacu-
tis. fac. 2. lin. 3. Hieronymus. fol. 80. fac. 2. lin. 20.
hoc apud naturam humanam. fol. 81. fac. 1. lin. 2.
post maiora, adde, &. fol. 82. fac. 2. lin. 1. idem. fol.
83. fac. 2. lin. 9. omnia. lin. 12. post habet adde in.
lin. 16. ipso. fol. 84. fac. 1. lin. 20. viro fol. 89. fa. 2. lin.
12. hinc. fol. 90. fac. 2. lin. 14. inf eros. fol. 91. fac. 1.
lin. 16. pōssimus. fac. 2. lin. 9. immortales. lin. 24.
simus. fol. 92. fac. 1. lin. 2. diffidens. fol. 93. fac. 2.
lin. 16. Abbatis. fol. 96. fac. 2. lin. 13. pmissiones.
Cætera studiosi lectoris diligentia corrigenda
relinquimus.

CARMEN DOMINI IOAN.
NATHANAELIS EPISCOPI
GRAECI DE VICTORIA A TVRCIS
RELATA GLORIOSE HOC AN.
NO 71. DIE SEPTIMO OCTOB.
ADDITVM PROPE
NAVPACTVM.

μηκέτι κλαίτε ἑλευθερίης σφοδρ' ἐράσμιον ἡμῶν,
ἑλλάνων παῖδες, μηκέτι κλάετε δῆ.
ἢ γὰρ πρὶν τῆς ἡ Ξισάδας φθείρε φαράφ,
Ξεῖς ἠνώσε κάρας θρηῖκος εἰς ὄλεθρον.
μῶνις γὰρ νῆας χθόν' ἀπαλήσαντο ἐν ἁράξαι,
εἶκος ἔβραυσε Ξεῖς, δίσ' δ' ἐκατὸν ἀφέλεν.

Id est, vt præter cætera eiusdem, vertimus.
Non flete libertatis valdè amabilem diem.

Græcorum pueri nequaquam fleatis.

Ipsa Trias custos hominum quondam Pharaonem perdidit,
Nunc caput triplex vnijsi Thracis in exitium.

Vna enim naue terram minatus subingare

Viginti tres naues fractæ sunt; ducentæ ablatae.

Aliud nostrum in eandem victoriam.

Venit lata dies, venit qua dicitur isse

Funditus Adriacis, Turcica classis aquis.

Expectata dies, cupit quam plurimus olim

Cum proano proanis, cumq; parēte, parenti.

Sic

IN VICTOR. CONT. TVRC.

Sic domito quōdam letata est Gracia Xerxe,
 Strauerat innumera qui mare puppe prius.
 Vibis. Argolicis ferrumq; ingumq; minatus,
 Rex victus, parua aux rate fugit iners.
 Salue festa dies, memori quam proferet ore
 Cum patre sepe parēs, cum pronepote nepos.

Hymnus Deo in eandem dict^o victoriā.

Dicamus hymnum consonis
 Deo potenti vocibus,
 Nam Turca dirus occidit
 Potenter oppressus mari.
 Iam turba victrix gaudijs
 Stupefacta feruet intimis,
 Pulcherrimum clarissima
 Ferens decus v. etoria.
 Iam turba gestit plurima
 Cui sunt adempta vincula,
 Innexa captis brachijs,
 Iugo soluta pallido.
 Crux gloriosa perfidit
 Strauit tyrannydem Geta,
 Quæ copiosas lurido
 Pauore classes sustulit.
 Sunt hæc feris insignia
 Probrosa visa gentibus,

R 3

Quæ

CARM. IN VIC. CON. TVR.

Quæ sunt trophea debita

Nobis salutis ardua.

Oscepra Christi candida

Tanto triumpho spientida.

O irreflexa manibus

Et inferis signacula.

Sit laus Deo mirabili

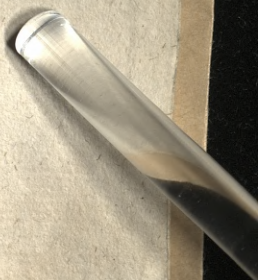
Quem lingua, vox & spiritus

Terra mariq; consonans

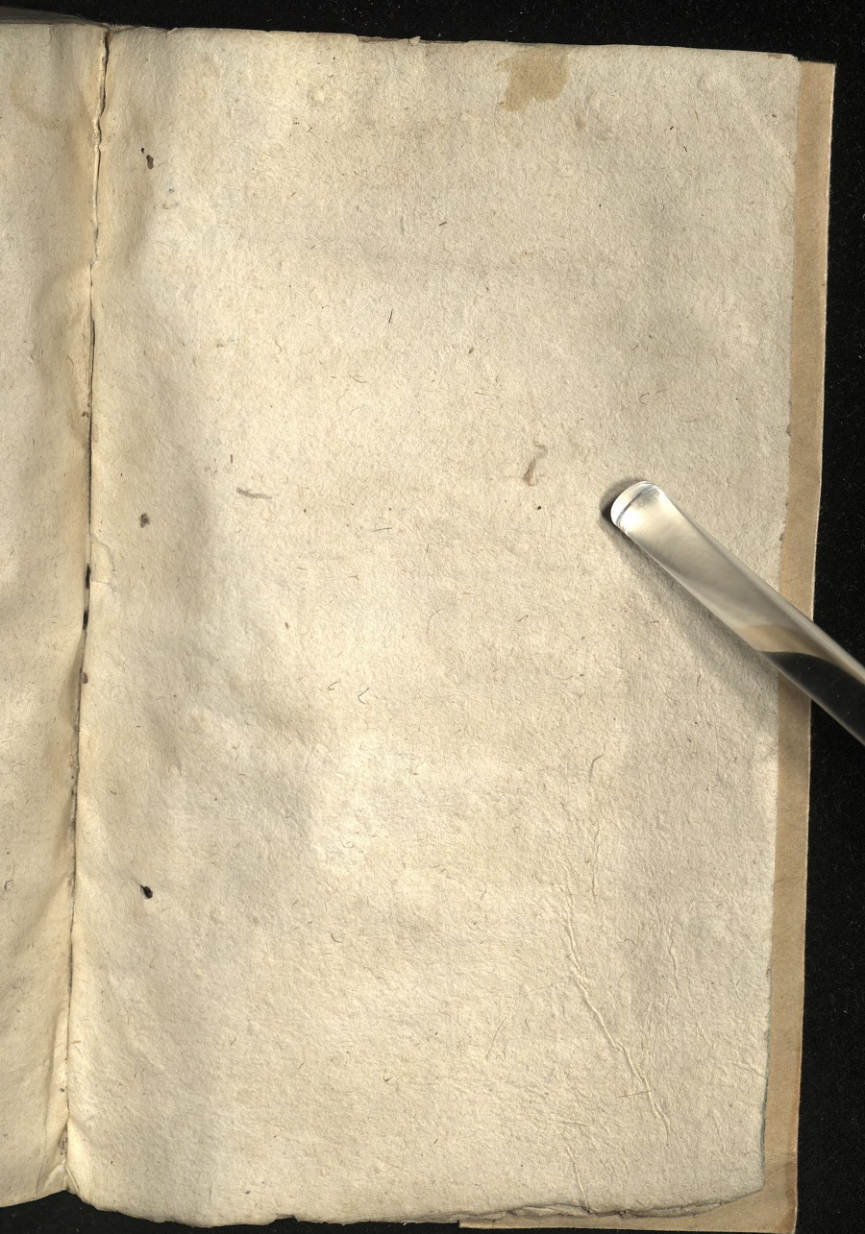
Tremant, adorent, prædicent.

VR.

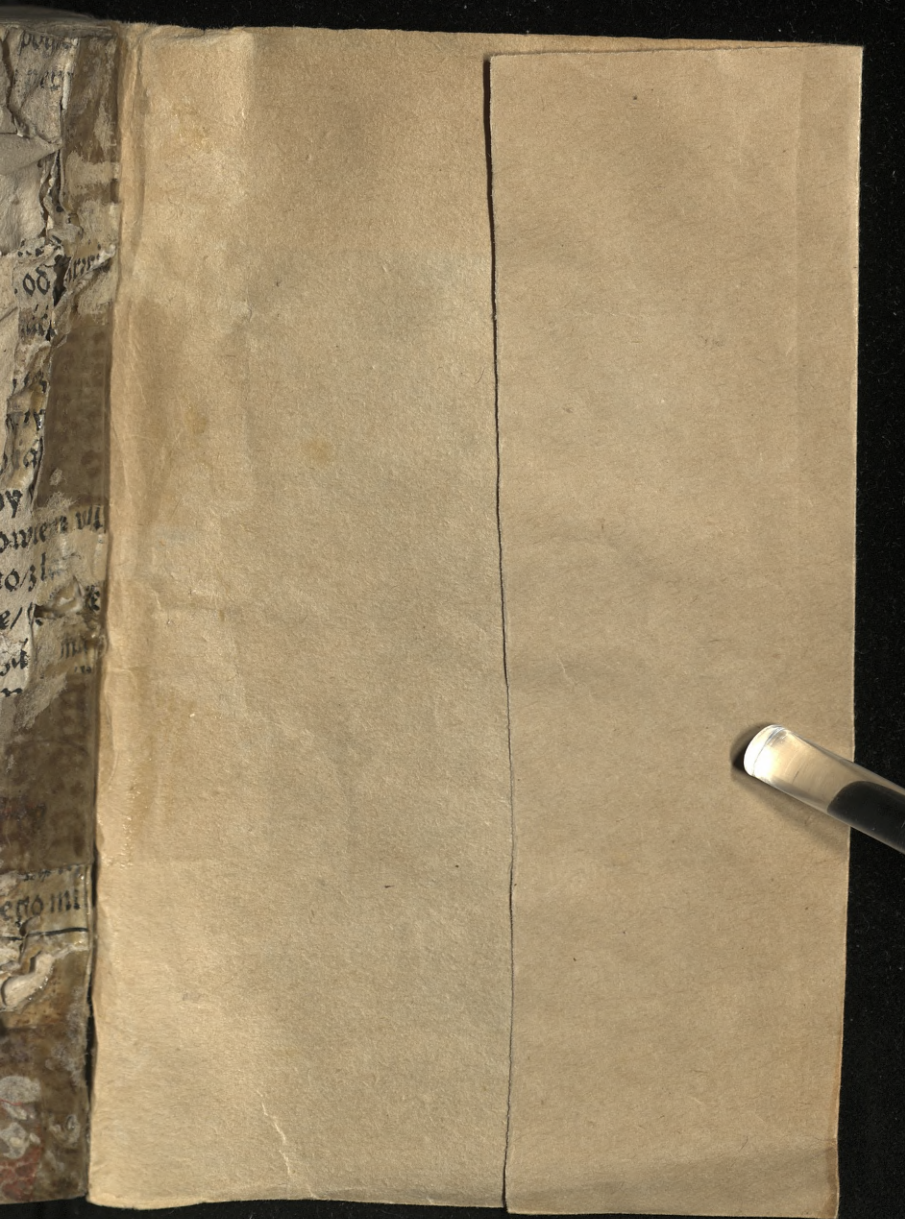

[Fragmentary text from a manuscript page, showing parts of words:]

...od ...
...omien u
nozl
te / e
iz m
ad
ted
nod.
de fego m

BIBLIOTEKA KÓRNICKA

13976

